ROHAN WIJEWEERA
FRED HALLIDAY

seylan nisan 1971 ayaklanması

teori

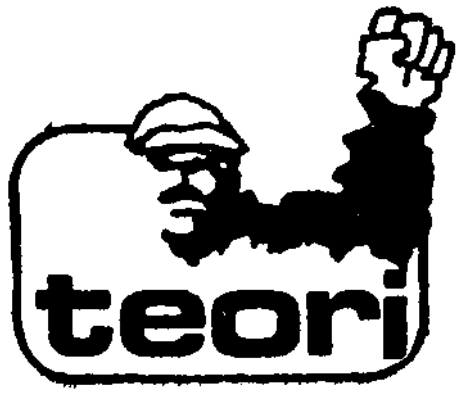
teori

TEORİ YAYINLARI : 3

Bu kitap Rohan Wijeweera'nın «Repression in Ceylon» (Nisan 1974) yazısı ile Fred Halliday'in «The Ceylonese Insurrection» (Ekim 1971) yazılarından oluşmaktadır. Haziran 1975.

TEORİ YAYINEVİ

Yüksel Caddesi 40/2 ANKARA Tel: 178061
Yazışma adresi: P.K. 226 KIZILAY/ANKARA

SEYLAN 1971 NİSAN AYAKLANMASI

Rohan Wijeweera

Fred Halliday

ÇEVİREN: F. Çalışır

İş Matbaacılık ve Ticaret — Tel : 11 92 83 — ANKARA

1971 Nisanında, Hint Okyanusunda stratejik bir nokta olan Seylan'da (Sirilanka) bir halk ayaklanması patlak verdi. Binlerce genç, işçi, yoksul köylü büyük bir cesaretle Burjuva devletinin silahlı güçlerine karşı kendilerini ölüme attılar. Onlara önderlik eden siyasal örgüt-JVP-bir kaç senede Seylan'ın kırsal alanlarında güçlü bir şekilde kök salmış ve şehirlerde hızla gelişmeye başlamıştı. Ayaklanma sonrası büyük darbeler yemesine rağmen, Seylan'da kapitalizmin mevzilerine karşı giriştiği saldırıdaki kahramanlığı bütün Dünya Halklarına ışık tutacaktır.

Seylan ayaklanması tek başına Seylan'ın sözde «Sol» burjuva hükümeti tarafından bastırılmadı. ABD, SSCB, Çin, Hindistan, Pakistan, Mısır, İngiltere, Yugoslavya v.b. Seylan'a askeri, politik ve ekonomik yardımı yağdırdı.

Bu eşi bulunmaz güçler koalisyonu, bu kutsal ittifak modern revizyonizminden ve doğmatizminden kaynaklanan büyük devlet şövenizminin karşı devrim hizmetinde nasıl yer aldığını göstermesi açısından ilginçtir.

Rohan Wijeweera JVP'nin ve hareketin lideri. Seylan Ağır Ceza Komisyonu önündeki savunmasında Seylan devrimci hareketini ve JVP'nin ne olup, ne olmadığını yeteri kadar açıklıyor. Bir Marksist-Leninist olarak Wijeweera bilimsel düşüncenin, idealizme saplanmadan nasıl sonuna kadar karşı devrimin mahkemelerinde de savunulacağını gösteriyor.

Rohan Wijeweera bize Seylan ayaklanmasının ilk ağızdan yorumunu getiriyor.

Fred Halliday, iki partili burjuva sisteminin ve Kapitalist Seylan devletinin tarihsel gelişimini inceliyen ve yönetici sınıfın egemenliğini sürdürmek için kullandığı parlamantarizm masalını yıkan Nisan ayaklanmasının bir eleştirisel değerlendirmesini veriyor.

SEYLAN AYAKLANMASI

FRED HALLİDAY

1971'in Nisan ayında Seylan'da devrimci bir ayaklanma patlak verdi. Kırsal alanlarda kitleler. başka yerlerdeki devrimcilerin beklemediği ve emperyalizmin ummadığı örgütlenmiş bir isyan ile önceki Mayıs'ta kendilerinin başa geçirdikleri hükümete baş kaldırdılar. Bu baş kaldırı, o zaman kadar nispeten sakin geçen Seylan devleti tarihi de tamamiyle yeni bir dönemi simgeler. Ama ayaklanmanın Seylan sınırlarını çok aşan bir önemi var. Patlak verdiği politik koşulların kısa bir incelemesi ola-

yin şaşırtıcı ve emsalsiz niteliğini gösterecektir. Halkın baş kaldırdığı hükümet, sözde «anti-emperyalist» ve «sosyalist» bir düzeyde iktidara gelmişti. Movkova yanlısı Komünist Parti temsilcilerini ve Troçkist Lanka Sama Samaj Partisini içeriyordu. Emperyalist çevrelerde genellikle tehlikeli ve dogmatik bir sol rejim olarak kabul ediliyordu. Üstelik bu hükümete karşı direniş, dağınık, kendiliğinden bir direniş, örgütlü grevler ya da gerilla eylemleri biçimini almadı; devrimci savaşın en gelişmiş ve en karmaşık biçimi, yaygın bir silahlı ayaklanmaydı. Ayrıca ayaklanmayı yöneten örgüt Janata Vimukti Peramuna (Halk Kurtuluş Cephesi) 'nin son derece değişik bir politik kökeni ve oluşumu vardı. Çin yanlısı Komünist Partisi'nin sol fraksiyonu olarak gelişti. 1970 seçim kampanyasında ortaya çıkmadan önce beş yıl gizli, ondan sonra da bir yıl sürekli baskı altında açık yürüttüğü faaliyetler sonunda binlerce devrimciyi Bandaranaike rejimine karşı harekete geçirebildi. Son olarak, Seylan Hükümetinin aldığı uluslararası destek, o tarihe kadar hiçbir yerde görülmemiş ölçüde geniş ve gelişmiş uluslararası karşı-devrimci bir müdahaleyi simgeledi. Ayaklanmanın patlak verdiği bir iki hafta içinde Seylan burjuva Devleti ABD, İngiltere, Avustralya, Rusya, Yugoslavya, Mısır, Hindistan ve Pakistan'dan askeri yardım, Çin'den ekonomik yardım ve siyasi tasvip gördü.

Seylan ayaklanmasının tüm olarak Asya devrimci hareketi için de stratejik önemi büyük. Son oniki ay içinde Umman ve Eritre'de halk savaşları gelişir ve pekişirken Hint Okyanusu'nda Büyük Devletlerin rekabeti artıyordu. Seylan ayaklanma-

sı Laos istila hareketinin yenilgisinden bir ay sonraya, Bengal'de Yahya Han'a karşı halk direnişiyle de aynı zamana geldi. Böylece bütün Asya kıtasında ağır ağır yayılan toplumsal yangının bir parçasını oluşturdu ve emperyalizmin stratejik ve ekonomik çıkarlarının daha önce oldukça emniyette göründüğü bir düğüm noktası olan batı ve doğu Asya arasında yeni bir devrimci cephenin açılışını simgeledi. Bu seneki Seylan olaylarının tam bir çözümlemesini yapmak henüz olanaksız, zira olaylar daha çok yeni. Aşağıdaki yazı JVP ve Nisan 1971'deki şaşırtıcı ayaklanmayı doğuran Seylan yakın tarihin özgüllüğünü ve adadaki var olan ekonomik ve toplumsal krizin niteliğini kavramak için bir çabadır.

Sömürgeciliğin Doğuşu :

Seylan, Hindistan'dan dar bir deniz ile ayrılmış, 40.000 Km^2 lik küçük bir tropikal adadır. Hem topoğrafik hem de iklim bakımından değişik bölgelere ayrılmıştır. Bütün kıyı şeridi ile kuzey ve güneydeki iç bölgeler düz bir ova meydana getirirler. Ancak ortagüneyde dağlar ovaların bitiminde dik olarak yükselerek 2000 metreyi geçen yoğun ormanlık tepeleri oluştururlar. Adanın güneybatı köşesindeki çok yağışlı, verimli toprağı olan ve sulu tarım yapılan sulak bölge üçgeni ile adanın bütün kuzey ve doğusunu kaplayan susuz, çalılarla örtülü kurak bölge arasındaki son derece keskin iklim ayrılıkları bu topoğrafik sınırları aşıyordu. Sömürgecilik öncesi dönemde bu verimli toprakların çoğu yaygın hidrolik sistemle sulanıyor ve adanın kuzey köşesindeki Tamil devletleriyle reka-

bet halinde olan antik Sinhala krallıklarının vatanını oluşturuyordu. Ancak Avrupalı istilacıların gelmesinden önce su depo'arı, barajlar ve kanal'ar ağı kullanılmaz hale gelmiş ve bunun sonucu olarak Sinhala toplumunun ve kültürünün merkezi güneye doğru, güneybatıdaki Kandi yaylalarına kaydı. Bu bölgede tarçın yabani olarak ormanlardan toplanırdı. Bu baharat 16. yüzyıl Portekiz yağmacılığının ilk hedefi oldu.

Seylan sömürge olarak, Asya'daki diğer herhangi bir ülkeden daha uzun bir tarihi deneyden geçti. Bu geçmişin - 450 yıllık Avrupa egemenliği - izlerini bugün de taşıyor. Portekizliler, adayı 1505'de istila ettiler, kıyı'ardaki ovaları süratle fethederek, Kandi krallığını, idareleri altına almadılarsa da, orta güneydeki yaylalarda bulunan kalelerde tecrit ettiler. O sırada Seylan'ın dünya tekeline sahip o'duğu yabani tarçının toplanmasını sömürerek ada üzerinde gelişmemiş fakat etkin bir ticaret denetimi kurdular. Bunu izleyen 150 yıl, Kolombo'da toplanan güneybatı kıyı şeridindeki Sinhala nüfusunun büyük bir kısmının Katolikliği kabul etmelerinde ve böylece onların, Kandi yaylalarında kuşatılmış olan Sinhala'lardan, hem ekonomik, hem kültürel olarak ayrı'malarında da başarılı oldular. Kıyılardaki Sinhala'lar üzerindeki Portekiz etkisinin garip bir izi, kitle halinde Lusitania isimlerini almalarıydı. Güneybat da, De Souza, Pereira, Gomez bugüne kadar, çoğalarak gelmişlerdir; Asya'da buna benzer tek olay, İspanyol manastır misyonerlerinin yerli nüfusun resmi olarak din değiştirmesinde ve İspanyollaşmasında daha da başarı kazandıkları Filipinler'de görülmüştü. Por-

tekiz yönetimi, 1658'de adadaki topraklarının, 17. yüzyıl İspanyol-Hollanda savaşları sırasında Kandi soylularının yardımıyla Holllandalılar tarafından zaptedilmesiyle sona erdi. Yeni yöneticiler, kendilerinden öncekilerden miras kalan ekonomik sistemi geliştirdiler ve modernleştirdiler. Hollanda tarçın ekonomisi artık daha verimli ve üretimin rasyonalize edildiği örgütlü plantasyonlara daya'ıydı. Boyun eğmeyen yaylaların ablukası sıkılaştırıldı ve eski Kandi feodalitesin'n toplumsal ve siyasal sistemi, kendilerini çevreliyen Hollanda kaleleri ve yerleşme yerleri zincirinin içinde dağıldı. Hollanda, Protestanlığın ırkçı ve ayırımcı karakteri nedeniyle, yöresel nüfusun kitle halinde din değ'ştirmesi ile ilgilenmedi; fakat adada bugüne kadar gelen, kendine özgü Roma-Hollanda hukuk sistemini getirdi.

Plantasyon Ekonomisi :

Bir başka 150 yıl sonra Seylan üçüncü Avrupa istilası ile karşılaştı. Bir kez daha Avrupa'nın kendi içindeki çatışmalarının sonucu olarak yeni bir sömürgeci patronun eline düştü. Paris'teki Direktoryanın müttefiki ve dostu olan, Batavia Cumhuriyeti'nin 1795'te Hollanda'da kurulması, Fransız Devrimi ve sonuçlarına karşı İngilizlerin, dünya çapında karşı-devrimci ve emperyalist saldırganlığının bir parçası olarak, Seylan'a saldırmalarına neden oldu. Kandi feodalitesi nasıl Portekizlilere karşı Hollandalıları desteklediyse, aynı dar görüşlülük ve hevesle Hollandalılara karşı İngilizleri destekledi. Hollandalıları adadan attıktan sonra Londra, Amsterdam'ın yarım bıraktığı işi bitirmeye gi-

rişti. 1815'te İngiltere Kandi aristokrasini Kandi kralına karşı isyana kışkırttı ve kralı onlar adına azletmek üzere yaylalara doğru ilerledi. İki yıl sonra aynı aristokrasi İngiliz yönetimine karşı, köylülerin de kahramanca katıldığı şiddetli bir isyanla baş kaldırdığında, uzak kalelerin kendilerinin davet ettikleri işgalciler tarafından ezildiler. Bunu izleyen 1820 ve 1848'deki isyanlar hemen bastırıldılar; yüksek yaylaların eski ulaşılamazlığına son vermek için bir haberleşme şebekesi kurulmuştu, artık sömürge yönetimi ilk kez adayı baştan başa kaplamıştı. Askeri ve politik ön koşullar, bundan böyle adanın kütle halinde ekonomik değişimi için kullanılıyordu. 1830'larda, Seylan'a yüksek irtifada yetişebilen bir ürün olan kahve getirildi. İngiltere'den spekülatörler ve girişimciler sürü halinde yeni istila edilen yaylalara gelerek Kandi vadilerinin yüksek bayırlarındaki, köylülerin geleneksel olarak yakacak ve meyva elde etmek için ortak kullandıkları büyük ormanlık arazileri ellerinden aldılar. Bu toprakları gaspetme hakkı İngiliz Devletinden sözde fiyatlarla «satın» alınmıştı. Ondan sonradır ki, buraları temizlenerek son derece kârlı kahve plantasyonlarına dönüştürüldü. Kandi köylüleri geleneksel geçimlerini sağladıkları toprakları terketmeyi ve kapitalist tarım işletmelerinde ücretli işçi olarak çalışmayı reddettiler. Sömürge devletinin bütün baskılarına rağmen 19. yüzyılda plantasyon proletaryasını oluşturmadılar. Bunun üzerine İngiliz emperyalizmi, güneydeki bu yeni kazanç kaynağının ikmali için geniş bir yedek emek ordusuna sahip olan Hindistan'a başvurdu. Kahve plantasyonlarında çalıştırılmak üzere Güney Hindistan'dan Seylan'a yüzbinlerce Tamil «çiftçisi» ta-

şıyarak rezil bir sözleşmeli-emek sistemini kurdu. Tamil emekçilerinin büyük bir kısmı gerek yolculukta gerekse eski plantasyonların korkunç şartlarında öldüler. (1) Sadece 1840 ve 1850'lerde gelen işçi sayısı bir milyona yakın, ölüm oranı binde 250 idi. Bu sınıfın büyük bir kısmının imhası ve aşırı sömürülmesi İngiliz emperyalizminin Seylan'daki servetinin temelini oluşturdu. Böylesine sefalet içinde bırakılan bir kitlenin doğuşu sadece artı-değerin düzenli bir şekilde Londra'ya akmasını sağlamadı, aynı zamanda sömürge yönetiminin, klasik böl ve yönet prensibine sadık kalarak Tamil ve Sinhala'lar arasındaki ırksal farklılıkları kullanıp körüklemesine izin verdiğinden ezilen halkların bölünmesine neden oldu. 1870'lerde bir yaprak hastalığı, kahve ekonomisine son verdi. Fakat yarattığı ekonomik sistem, bir sonraki ürün devresinde tam olarak geçerliğini korudu. 1830'lerde çay geniş ölçüde ekilmeye başlandı ve kısa zamanda kahvenin yerini tamamiyle aldı. Bunun doğurduğu temel toplumsal değişiklik, eskiden olduğu gibi sözleşmeli Tamil işçilerinin oluşturduğu iş gücünün yapısında olmadı, girişimsel birimlerin niteliğinde oldu. Çay sermaye-yoğun bir üründü ve daha yüksek hacimli başlangıç sermayesi gerektiriyordu. Sonuç olarak kişisel tarım işletmeleri sahiplerinin yerini, Londra'da (sterlin firmaları), ya da Kolombo'da (rupi firmaları) kurulmuş olan İngiliz kaynaklı büyük şirketler aldı. Böylece plantasyon ekonomisi içinde, tekkültür hızla tekele dönüştü. 19. Yüzyılda biçimlenen bu durum, temelde değişmedi; Liptons, Brooke Bonds Seylan dağlarındaki egemenliklerini günümüze kadar sürdürdüler. Sö-

mürge ekonomisinden beri tek önemli değişiklik aşağıda, dağ eteklerindeki kauçuk sektörünün eklenmesi ve Kolombo yakınlarında, kıyı kesiminde yapılan hindistancevizi tarımının geliştirilmesi oldu. Önemlerine göre sıralanan bu üç ürün o zamandan beri adanın ticari tarımına egemen olageldiler.

Seylan'da Etnik Unsurlar

Tamil emeği ithali, gerisinde Seylan'daki sınıf çatışmasının karakter ve seyrini belirleyen sosyal ve ırksal sonuçlar bırakarak 20. yüzyılda sona erdi. Bu sonuçları şöyle özetliyebiliriz (²) : Nüfusun % 70'ini Sinhala'lar oluşturur. Adanın güneyinde ve ortasında toplanmışlardır, kendi aralarında da oturdukları yere ve o bölgenin Avrupa sömürgeciliği tarafından istila tarihine göre, «kıyı» Sinhala'ları ve «Kandi» Sinhala'ları diye ikiye ayrılırlar. Doğal olarak, Kandi'liler diğerine göre istilalardan daha az etkilenmişler ve geleneksel üstyapılarını (din, akrabalık gibi) daha iyi koruyabilmişlerdi. Kandi Sinhala'larının büyük bir kısmı, yüksek vadilerde küçük alanlara pirinç eken varlıklı köylülerdi. Sömürge yönetimi, istiladan önce de köylüleri ezen geleneksel egemen sınıfın yok olmasına hiç bir şekilde neden olmadı. Toprak sahibi soylular ve din adamları, keşişler, reislerden oluşan yaygın bir neo-feodal zümre büyük arazileri elinde tutuyordu ve gerici, Budist batıl inançlarla yoğrulmuş olan köy hayatına egemendi. Çok eski bir yöresel güce sahip olan bu zümre Gogiyama kastında yoğunlaşmıştı. Bunlar kendi pirinç tarımlarına bağlı kalarak, İngilizlerin kurduğu tarıma pek katılmadılar. Kandi Sinhala'larını nüfusça

2/3 geçen kıyı Sinhala'ları ise üç yüzyıl daha fazla Avrupa yönetiminde yaşamışlardı, onun için de toplumsal yapıları bakımından çok daha melezdiler. Bazı varlıklı köy'er dışında olmak üzere, bir çokları hindistancevizi ve kauçuk plantasyonlarında çalıştırılmaya başladılar, bazıları da Kolombo ve diğer limanlarda gelişen şehirdeki işçi sınıfının çekirdeğini oluşturdular. Kıyılardaki tarımın İngilizler tarafından ticarileştirilmesi, zaten portekiz ve Hollanda egemenliği altında, sömürge yönetiminden çıkar sağlama hünerini edinmiş olan imtiyazlılar zümresine bir sürü yarar sağladı. Böylece kıyılardaki toprak sahipleri kauçuk sektörünün gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulundular ve hindistancevizi bölgesine hızla egemen oldular Yöresel ticarete dayanan elit bir iş çevresi Kolombo'da filiz verdi. Bu zengin ve güçlü kıyı Sinhala'larının çoğu (balıkçılığa bağlı olan, dolayısıyla kast sisteminde Gogiyama'dan sonra gelen) Karawa kastına bağlı, Portekiz soyadları taşıyan Roma Katolikleriydi; İngiliz efendilerinin kültür ve geleneklerini gülünç bir şekilde taklit ederlerdi. Şehirlerde yaşayan, Portekiz ve Hollandalıların torunlarından oluşan küçük bir Avrupalı azınlık tarafından desteklenirlerdi.

Seylan'ın Tamil nüfusu Sinhala'lardan daha fazla bölünmüştü. «Seylan Tamil'leri» ve «Hint Tamil'leri» denen, sayıca eşit iki gruba ayrılırlardı. Seylan Tamil'leri, adanın Kuzey Eyaleti'nde büyük bir çoğunluğu meydana getiriyorlardı ve doğu kıyılarında yayılmışlardı. Hint Tamil'leri dağlık iç bölgelerdeki plantasyonlarda kümelenmişlerdi. Seylan Tamil'leri çok eskiden, hatta hristiyanlık ön-

cesi dönemden beri adada otururlardı. Kuzeyde, daha çok Jaffna yarımadasında toplanmış yoğun bir kırsal topluluğu meydana getirirlerdi. Bu, oldukça katı olan kast-sınıf düzenine bağlı bir toplumdu. Köylüler plantasyonların tecavüzünden etkilenmemişlerdi. Üst kast gruplarının sömürü ve baskısı altında geçimlerini kıraç topraklardan elde etmeye çabalıyorlardı. Jaffna'da, güney Hindistan'a yakın olmanın verdiği yararlardan çıkar sağlayan ticari zümre uzun zamandan beri yerleşmiş bulunuyordu. Hintli toprak sahipleri ve iş adamları, mahalli etkenler ve örgütler sayesinde halk üzerinde sıkı bir toplumsal denetim sahibiydiler. Zengin köylülerle birlikte, İngilizlerin kurduğu adadaki güvenlik örgütüne asker temin ediyorlardı. Adadaki nüfusun büyük çoğunluğunu teşkil eden Sinhala'lardan gelebilecek bir isyan tehlikesini bertaraf etmek için bürokrasi ve polis örgütüne yönelen Tamil akınını, İngilizler özellikle destekliyorlardı. Hint Tamil'leri, Seylan Tamil'lerinden tamamen ayrı coğrafi ve toplumsal bir çevrede yaşıyorlardı. Ülke zenginliklerinin büyük bir kısmını üreten şehir proletaryasını ve dağlık iç bölgelerde hapsolunmuş büyük bir ücretli-işçi kitlesini oluşturuyorlardı. Kandi yaylalarındaki tarıma çay ve pirinç ekonomisi eklenince bu Tamil işçileri (yirminci yüzyılın 2. yarısından itibaren Seylan'ın daimi halkı olmuşlardır) buradaki dağlık bölgede yaşayan Sinhala'larla birlikte ikinci bir nüfusu meydana getirmişlerdi. Fakat bu bölgenin hemen doğusundaki plantasyonlar, daha önce Sinhala'ların yaşamadığı yoğun ormanların yerine kuruldukları için, buralardaki köylerde Tamilliler çoğunluktaydılar. Tamil kır proletaryası

Sinhala'larla aynı köylerde birarada oturmazlardı. Onların, barakaya benzer evlerde yaşadıkları, genellikle Sinhala köylerinden daha yüksek yerlerde bulunan kendi yerleşme bölgeleri vardı.

Yirminci yüzyılın ilk yarısında, «Hint Okyanusu'nun incisi» Seylan, İngiliz emperyalizminin hazinesindeki parlak bir mücevher haline gelmişti. Sadece çok kârlı bir plantasyon ekonomisi değildi. Buna bağlı olarak ayrıca, İmparatorluk içinde en kolay ve rahat yönetilebilen sömürgeydi. İş gücünün biçimlenmesinde billurlaşan ırksal ayrılıkları İngiltere, ciddi bir bağımsızlık savaşı tehlikesine karşı kullanıyordu. Temelde iki kutuplu olan Seylan tipi, Hindistan'ın çok ırklı yapısına göre bu amaç için daha elverişli idi. Hindistan'daki çok çeşitli dil ve yöresel farklılıklar, ırksal ayrılıkları yumuşatıyordu; İngiliz yönetimine karşı ulusal bir hareket için ortam yaratabilmişti (Gandhi'nin gericiliği ile kendi içinde bölünmüş olsa da hareket, ırklar-arası karakterini koruyabilmişti). Tamil-Sinhala düşmanlığının, İngiliz yönetimi için körüklenmesi çok daha kolaydı. Üstelik ellerinde, kendilerinin Seylan'a gelmelerinden önce, üç yüzyıldır sömürge yönetimi altında oluşmuş bulunan, her iki gruptan işe yarar ve uysal bir yerli elit zümre vardı. Kolombo ve Jaffna'daki toprak sahipleri ve tüccarlar, zaten beyaz yöneticilere boyun eğmeye alıştırılmışlardı. Ayrıca bunların, çok daha gelişmiş sömürge-öncesi sanayii ve çok daha geniş sömürge-sonrası yerli pazarları olan Hindistan'daki Bombay'ın ve Kalküta'nın güçlü tüccarlarının aksine sermaye birikimi için bağımsız kaynakları yoktu. Sonuç olarak Seylan'da Hindistan Meclis Partisi

paralelinde bir parti görülmedi. Yerli burjuvazinin yaptığı sadece Edward emperyalizminin güneşinde ısınmak ve gönül rahatlığıyla efendilerini taklit etmekti. İngiliz Devletinin arşivlerinde de gönüldüğü gibi yerli burjuvazi, bağımsızlıktan önce **bir tek siyasal parti** kuramadı. ([3]) İngilizler, burjuvazinin (Tamil ve Sinhala) bu eşi bulunmaz ittaatkârlığını, 1935'de, Imparatorluktaki bütün diğer sömürgelerden önce, Seylan'a evrensel oy verme hakkını tanıyarak en iyi şekilde mükâfatlandırdılar. Hem de yerli siyasal hayatta bunu talep eden bir tek grubun olmamasına rağmen! (Bu mutlu olayın sorumluluğunu paylaşan Muhafazakâr Parti milletvekilleri, İngiltere'de 1867 ikinci Reform Tasarısı'nı kabul eden Disraeli'nin davranışını hatırlatıyor) ([4]) Yasama Meclisi'nin yaltakçı parlamenterlerinin uysallığı ve kitlelerin görünüşteki edilgenlikleri bu düzeydi. Evrensel oy verme hakkının tanınmasından sonra bile parti sistemi çıkmadı ortaya; zengin eşrafı ve diğer ileri gelen kişiler Yasama Meclisi'ne bireysel olarak seçiliyorlar, orada da idari sorumlulukları yüklenmek üzere «eğitim»den geçiyorlardı.

Bir Sosyalist Parti

İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki son yıllarda, Kolombo'nun felce uğramış siyasal hayatında küçük bir Marksist entellektüeller grubu çıktı ortaya. 1935'te LSSP (Lanka Sama Samaj Partisi)ni kurarak, İngiltere'nin emperyalist baskı ve sömürüsüne karşı mücadeleye, Seylan burjuvazisinin alçakça suç ortaklığına saldırmaya başladılar. 1936'da LSSP. Devlet Meclisi'ne iki üye seçti. En önemlisi

de ajitasyonu, tarım proletaryası ve köylüleri yer yer harekete geçirmeye başlamıştı. Kırsal alanlarda ani bir sınıf çatışmasının patlak vermesi İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasına rastladı. O zamana kadar her türlü sol eğilimi içinde barındıran gevşek bir örgüt olan LSSP. bölündü. Stalin'i destekleyen bir azınlık örgütten çıkarıldı ve 1940 başlarında Troçki'nin durumuna benzer olaylarla Üçüncü Enternasyonel'in tanınmayacağı bildirildi. Sonuç olarak LSSP, Hintlilerin yaptığı gibi İngilizlerle ve Almanya'nın Sovyetler'e saldırdığı dönemde diğer Komünist partilerle işbirliğine gitme yolunu tutmadı. LSSP, savaş sırasında İngiltere'nin Seylan'a askeri yığınak yapmasını kınadı, şehirde ve kırsal alanlarda sömürülen sınıfları sömürge yönetimine karşı harekete geçirme çabalarını yoğunlaştırdı. Sonuç, tarım işletmeleri sahipleri ve çay şirketleri arasında panik yaratan gittikçe artan grevler ve plantasyonlarda isyanlardı. İngiltere'nin Asya'daki savaş çabalarına karşı uzlaşılmaz bir düşmanlık gösteren ve Seylan'da yığınların politik bilinç kazanmasını sağlayan LSSP, tehlikesi karşısında Britanya emperyalizmi partinin liderliğinde gerçekleşebilecek bir ulusal bağımsızlık savaşını önlemek için süratle harekete geçti. LSSP, 1940 Haziran'ında dağıtılarak liderleri hapse atıldı. Liderlerin pek çoğu bir Japon hava saldırısı sırasında Hindistan'a kaçmayı başardılar. Savaşın sonuna kadar faaliyetlerinin ağırlık merkezi Hindistan oldu. Böylece Seylan'da yeni gelişen kitle radikalizasyonu daha başlangıcında, sürekli bir politik biçim alamadan bastırıldı. (5) Savaştan sonra İngiltere, kendisine karşı en ufak bir bağımsızlık hareketine kalkışma-

mış olan Seylan Oligarşisine «yönetimi devretti». Bu, yeni-sömürgecilikte denge bakımından oldukça tutarlı bir davranış görünümündeydi. Seylan'ın Hindistan-Pakistan tipi bir aşırı nüfus problemi yoktu. O tarihlerde ortalama hayat düzeyi, Hindistan'dakinden epeyce yüksek olan, 8 milyondan az nüfusu vardı. Savaş sırasında, Burma'dan geleneksel pirinç ithali kesilmişti; İngiliz yönetimi, savaş zamanı toplumsal huzursuzluk tehlikesini önlemek için resmi bir vesika sistemi kurarak, ithal edilen pirincin fiyatını (piyasa fiyatının altında olmak üzere) devlet maliyeti düzeyinde dondurmak zorunda kaldı. Bir yandan da yerli pirinç üreticilerine uygun fiyatı garanti ediyordu. Böylece devlet yardımıyla yürütülen pirinç ekonomisi, fiyatların hatırı sayılır ölçüde arttığı savaş sonrası yıllarda da sürdü. İngilizler'den Seylan'a kalan mirasın tamamlayıcı bir özelliği, çok yüksek okuma yazma oranıydı. Bunu yine, adanın küçük oluşu ve dolayısıyla emperyalizme ucuza mal olan bir okul sistemi mümkün kılmıştı. Okuma yazma oranı, 1945'te % 65 idi ki bu o yıllarda Asya için gerçekten yüksek bir orandı. Herhangi bir sömürge veya eski-sömürge için alışılmamış olan bu iki mekanizmanın politik ve toplumsal önemi açık: Bunlar, devletin halkı fiziksel baskılardan çok sessiz aldatmacalarla denetim altında tutmadaki olağanüstü yeteneğini yansıtıyor. Bütçe tahsisatı Seylan'ın bu özelliğini acı bir şekilde ortaya koyuyor: Bağımsızlıktan on yıl sonra bile Devlet'in gıda yardımı ve sosyal hizmetler (eğitim dahil) harcamaları, silahlı kuvvetlere yapılan harcamaların en az on katı kadardı. Seylan'ın 1962'de

4500 kişilik silahlı kuvvetleri «Üçüncü Dünya» denilen ülkelerdekine kıyasla küçük kalıyordu.

Bir Aile Çiftliği

İngilizler, görünüşte nispeten sakin olan bu ülkenin yönetimini 1848'de, alelacele Birleşik Ulusal Parti (UNP) 'yi kurmasından sonra Seylan oligarşisine devrettiler. İngilizlerin özel olarak hazırladıkları bir kanunun denetimi altında yapılan seçimlerden hemen sonra UNP başa geçti. Bunu, İngilizlere Trincomali'de deniz üssü, Katunayake'de bir hava alanı ve zaten İngiliz subayları ile dolu olan, gelişmemiş Seylan ordusunu kontrol hakkı tanıyan «Savunma Anlaşması»nın imzalanması izledi. Jaffna'daki taşra burjuvazisi kendi partisini, UNP ile işbirliği eden Seylan Tamil Meclisi'ni kurdu. Muhalefeti, yeniden ortaya çıkan LSSP, oluşturuyordu (geçici olarak ikiye bölünmüştü). LSSP, Dördüncü Enternasyonel'e katılmayı kabul etmiş, fakat bu arada plantasyon işçileri tarafından defterden silinmişti, yerini İngilizlerin kurduğu komunal bir örgüt, «İndo-Tamil» almıştı. Bundan böyle LSSP'nin tabanı Kolombo'daki şehir işçi sınıfı ve adadaki küçük bir sendikal harekete dayalıydı.

UNP hükümetinin başbakanı, «İngiliz Geleneği»nin simgesi Don Etephan Senanayake, İngiliz yönetici sınıfının komik bir kopyasını andıran politik stili, atadan kalma arazilerindeki grafit madenlerinden gelen zenginliğiyle plütokratik bir toprak sahibiydi. Senanayake'nin yönetimi, dünyanın hiç bir yerinde görülemiyecek (belki Arabistan'daki feodal krallıklar ve Etiopya hariç) bir aile kliğine

dayanıyordu. Kendisi, Başbakan olduğu gibi ayrıca Millî Savunma ve Dışişleri Bakanıydı. Oğlu Dudley Senanayake Tarım Bakanı, yeğeni John Kotelawala Ticaret Bakanı, kuzeni J.R. Jayawardere Maliye Bakanı, bir başka yeğeni R.G. Senanayake (sonradan) Ticaret Bakanı idiler. Kabinede olup da bu aile çiftçiliğine kan bağı ile bağlı olmayan tek üye Yöresel Yönetim görevini yürüten S.W. Bandaranaike'ydi. Hükümetin yaptığı ilk ve temel iş 1949-da «48 Sayılı Seylan (Milletvekili Seçimi) Değişikliği Kanunu» oldu. Bu kanunla bir anda Hint asıllı 500 bin Tamil plantasyon işçisinin elinden oy kullanma hakkını almış oldular. Bandaranaike sonradan Seylan için «Asya'nın İsviçre'si» diyerek övünmüştür, sözde tarafsız bir dış politikası olduğu için. Aslında hiç bir benzetme bu kadar gerçeğe uygun olamaz. Seylan burjuvazisi de, tıpkı İsviçre burjuvazisi gibi, işçi sınıfının, ülkedeki artı-değerin büyük bir bölümünü üreten ana kitlesini siyasal hayatın tamamiyle dışında bırakmış oldu bu kanunla. Seylan kapitalizmi, İsviçre kapitalizmi gibi, en temel vatandaşlık haklarından yoksun bırakı'mış «yabancı» işçilerinin sırtından geçiniyordu. UNP rejimi böylece Seylan solunun parlamenter planda herhangi bir girişimini peşinen olanaksız kılıyordu. Üstelik 10 yıl sonra ülkeyi alt üst eden, çığırından çıkmış Sinhala şovenizmine de kapıları açmış oluyordu. Bu başarıdan sonra Senanayake hükümeti pek az iş yaptı. Ekonomiyi geliştirici hiç bir tedbir almadı; Kore savaşının, geçici de olsa Seylan ihracat fiyatlarını rekor düzeyde arttırmasına rağmen.

1952'de Senanayake kişiliğine gayet uygun düşen bir şekide, İngilizvari bir at gezintisindeki ka-

zada öldü. Oğlu Dudley Senanayake ile yeğeni John Kotelawala arasında hırslı bir iktidar mücadelesi başladı. İngiliz Genel Vali Lord Saulbury oğulun tarafını tutunca Dudley Senanayake başbakan oldu. Fakat başbakanlığı uzun sürmedi, bağımsızlıktan sonraki ilk büyük toplumsal bunalımla yarıda kaldı. Kore savaşı pirinç fiyatlarının hızla artmasına neden olmuştu, o kadar ki, halka yapılan geleneksel pirinç yardımı bütçenin % 20'sini kapsıyordu. Aniden ekonomik güçlüklerle karşılaşan Senanayake, pirinç yardımını kesmiş, okul yemeklerini durdurmuş, demiryolu ve posta ücretlerini arttırmıştı, LSSP'nin liderliğinde sol, direkt olarak hayat standartlarına indirilen bu darbeye karşı halkı direnişe geçirdi. Bir günlük pasif direniş yani **Hartal** ilan edildi, bunu ana sendikaların başlattığı genel grev izledi. Direniş halk tarafından büyük destek gördü. Hükümet paniğe kapılarak hareketi bastırmak için orduyu görevlendirdi. Sonuç: Sessiz bir protesto, pek çok kaybın verildiği silahlı bir müdahale ile kırıldı. İyi planlanmamış, lider bakımından zayıf bir hareket olan Hartal başarısızlıkla sona erdi. Fakat Senanayake bu işten epey zararlı çıktı ve istifa etmek zorunda kaldı. Yerine yeğeni Kotelawala geçti. Pirinç yardımı kısmen yeniden yürürlüğe girdi. Dış politikada, Seylan'ı sevimli gösterecek bazı girişimlere başvuruldu. (örneğin 1955'te Birleşmiş Milletler'e üye olması) Fakat bu arada UNP'nin siyasi tecridi «Amca - Yeğen» hükümetini oldukça sarsmış, kitlelerin İngilizleşmiş toprak sahiplerine ve komprador oligarşiye karşı nefretleri de iyice somutlaşmıştı.

Kotelawala 1956'da genel seçim çağırısında bulundu. Bu kez UNP ilk olarak karşısında gerçek bir burjuva rakip buldu: Liderliğini Solomon Bandaranaike'nin yaptığı Sri Lanka Hürriyet Partisi (SLFP). UNP'nin eski üyelerinden olan Bandaranaike, «aile çiftliği»nin açıkça ortaya çıkmasından önce D.S. Senanayake'nin yerine geçmeyi umut etmişti. Oğul Senanayake'nin başbakan olması, yeğenin de onu izlemesi üzerine UNP'den çıkmıştı. Aslında Bandaranaike toplumsal köken olarak Senanayake kliğine çok yakındı. Babası batıda geniş topraklara sahip bir Seylan'lıydı. İngiliz yönetiminde 19. yüzyıl yerli aristokraside yüksek bir yeri olan «Maha Mudaliya» yani «Baş yerli Tercüman»lık yapmıştı. En güçlü Kandi şeflerinden birinin kızıyla evlenmişti. Bandaranaike'nin amacı UNP ile başa çıkabilecek bir politik mekanizma kurarak iktidarı elde etmekti. Ona göre Kotelawala hükümetinin gittikçe halkın gözünden düşmesi, kendisini şanslı kılıyordu. Kırsal Kitlelerin artan sosyal radikalizmini, ihtiraslarını elde etmek için bir araç olarak görüyordu. Doğal olarak Bandaranaike bu genel tatminsizliği anti- kapitalist amaçlar için kullanamazdı, böyle yapması bu büyük burjuvanın varoluş nedenleriyle çelişirdi. Kitlelere en fazla verebildiği şey kendine saygısı olan her hangi bir gelişmiş kapitalist ülkenin çoktan yaptığı, bazı belediye ile ilgili işletmeleri (liman ve otobüs işletmeleri) millileştirmek gibi sudan gösteriler ve İngiltere ile savunma anlaşmasının feshiydi. Fakat bu tatlı yutturmacalara öyle bir zehir kattı ki, halk artık gerçek düşmanını göremiyecek hale geldi: Dinsel ve ırksal şovenizm. Seylan'daki «yabancı» ve «im-

tiyazlı» unsurlara karşı Sinhala Budizminin savunuculuğunu üstlenen Bandaranaike, UNP'nin gerisinde kıyılardaki elit hristiyan unsurlara saldırırken gerçekten demagojik çıkışlarının hedefi Tamil işçi sınıfı ve köylülüğüydü. Kendisi politik kariyeri gereğince sonradan Budist olan bir Anglikan dönmesiydi. Şimdi de, Budizmin ulusal görevlerini «gaspettikleri» iddiasıyla Sinhala-dışı nüfusa karşı dinsel bir kini kamçılıyordu. Partisinin adı da programının bir itirafıydı; Kutsal Seylan anlamına gelen Sri Lanka, adadaki Budizmin ayrılmaz parçası olan şovenizmi ifade ediyor. Çünkü Seylan'da din ve ırkçılık her zaman yanyanadır. Therewada Budizminin yöresel özelliği, yahudilikte olduğu gibi, Sinhala'ların tanrı tarafından «seçilmiş halk» olduğunu, Seylan'ın da onların kutsal ülkeleri olduğunu iddia etmesidir. Seylan'ın kendine özgü tarihi ve manevi kaderi Buda tarafından çizîlmiştir. Doğal olarak bu aldatmaca Tamil'leri ve diğer azınlıkları ulusal hayattaki eşitliklerden yoksun bırakıyordu. Bandaranaike'nin coşkuyla savunduğu «Sinhala dilinin resmi dil olarak kullanılması» kampanyası görünüşte İngiliz diline karşı, gerçekte Tamil halkına yöneltilmiş bir baskı aracıydı. «Yalnız Sinhala» sloganı özellikle Kandi yaylalarındaki eşrafı etkiledi. Bandaranaike, toprak sahipleri, din adamları, öğretmenler ve köydeki devlet görevlilerini çürümüş «kozmopolitler»e ve «yabancı» etkilere karşı canlandırmayı başardı. UNP tarafından ciddiye alınmamış olan bu zümre, şimdi egemenlikten artan bir pay alma umuduyla gayretli atılımlara girişmişti. Bu zümre içinde en önemli grup Budist **sanghalar**, yani manastır tarikatı keşişleriydi. Geniş top-

rak sahipleri olan bu keşişler, Sinhala köyleri üzerinde çok güçlü bir ideolojik otoriteye sahiptirler. Buda'nın 2500 üncü ölüm yıldönümü ve ölüm döşeği takdis merasimi 1956 yılında Sri Lanka tarafından kutlandı. UNP hükümeti bu mitolojik olayın kutlanması için zaten büyük bir devlet fonu tahsis etmişti. Güçlü bir Budist rahipler **(bhikkus)** örgütü, hırsla ve kişiliksiz Mapitigame Budarakkita Tero'nun başkanlığında Birleşik Rahipler Cephesi'ni **(Eksath Bhikku Peramuna)** kurdu. (6) kilit noktalardan biri olan Kelenia tapınağını denetimi altında tutan Budarakkita SLFP'n'n 1951 de kuruluşundan beri mali destekleyicisi ve patronuydu. Şimdi de onu bağlı din adamları sürüler halinde adayı karış karış dolaşıp halka, «Budist Seylan'ın Yen'den Doğuşu uğruna hayatlarını feda etmeye hazır olmaları»nı öğütleyen vaazlar veriyorlardı. Sayısız Budist rahip «Batılılaşmış» Kotelawala'yı ve UNP'yi lanetliyordu. Budarakkita'nın kendisi de, bu kutsal görev uğruna, Kelenia Tapınağı'nın bu iş için ayırdığı fonu, çıktığı memleket turunda serbestçe harcayıp bitirdi. Daha sonra, Bandaranaike'nin kampanyasında kendi cebinden 100 bin rupi harcadığını açıklayacaktı.

«Anti-emperyalizm» riyakarlığıyla parlatılan azgın bir mezhepçilik ve ırkçılık akımı ile beraber SLFP 1956 genel seçimlerinde ezici bir zafer kazandı. SLFP ne UNP'den herhangi bir bakımdan daha ilerici, ne de genellikle dış dünyanın iddia ettiği gibi bir «küçük burjuva» partisiydi, Senanayake ve grubundan hiç bir farkı olmayan Bandaranaike ve çevresi tamamiyle büyük burjuvaziyi temsil ediyordu. SLFP örgütü UNP'den farklı olarak, daha çok

Kandi Bölgesinde, gelenekçi, varlıklı sınıflara dayanıyordu: Örneğin pirinç sektöründeki toprak sahipleri, partinin parlamento grubunda, plantasyon sahiplerinden daha güçlüydüler. Yani SLFP'nin o günlerdeki kırsal çıkarları, kauçuk ya da hindistancevizinden çok, pirince bağlıydı. (7) Yine de SLFP, yoksul köylülüğü, topraksız emekçileri sömürmede UNP'den daha insaflı ya da daha az gerici değildi. Budist **Sanghalar** gittikçe güçleniyorlardı. Şehirlerdeki Karawa kastına bağlı iş adamları eskiden UNP'ye sağladıkları mali desteği, politik katkıda bulunmaksızın, benzer çıkarlar karşılığında SLFP'ye yöneltmişlerdi. Bu bakımdan SLFP Seylan burjuvazisi için sadece bir alternatif partiydi. Fakat Bandaranaike'nin kırsal alanlarda yoksul yığınları meydana getiren Sinhala'ların eski düzene ve onun temsilcisi UNP'ye karşı yoğunlaşmaya başlayan kızgınlığını yakalayıp **sahip çıkmada** ve yönlendirmedeki başarısından şüphe edilemez. Bu tarikatçı-şovenist demagojinin amacı yoksul halkın artan nefretini başka bir ırksal gruptan olan sınıfsal kardeşlerine, yani Tamil'lere **çevirmekti.** Kitlelerin sahte bir milliyetçilik aracı ile Tamil'lere karşı kolayca kışkırtılabilmelerinin nedeni, Seylan tarihinin İngilizlere karşı gerçek bir milliyetçi hareketten yoskun olmasıdır. Bandaranaike'nin partisi böylece kırsal bölgedeki sosyal bunalım ile İngiliz yönetiminde başkı altında tutulan ve hiç bir zaman İngilizlere karşı kullanılmamış olan milliyetçi birikimi uzlaştırdı ve saptırdı. SLFP'ye sahte bir kitle enerjisi ve dinamizm veren ve bu nedenle onu işçilerle köylüler için UNP'den daha tehlikeli yapan buydu. Kısa zaman içinde olaylar bunu kesin olarak ortaya koyacaktır.

Bandaraike başa geçer geçmez «Yalnız Sinhala» kanun tasarısını ele aldı. İngiltere ile yapılmış olan Savunma Antlaşmasını feshetti ve Kolombo Liman İşletmesi'ni ve Omnibüs Şirketini millileştirdi. Fakat bu tedbirler tam anlamıyla birer gösteriydi. Seçim öncesi vaadler dışında hiç bir tarımsal reformun gerçekleştirilmediğini söylemeye gerek yok. Bu arada «Budist Sosyalizmi» oyununun gerici ideolojisi, kitleleri kandırmaya ve Tamil topluluklarına karşı düşmanlığı körüklemeye yarıyordu. Bu propogandanın mantıki ve doğal sonucu adadaki azınlığın üstünde felaket çanlarının çalındığı 1959'daki vahşi anti-Tamil katliamıydı. Bundan sonra hükümet, Seylan burjuva yasama sisteminde o zamana kadar görülmemiş derecede ezici ve gerektiği yerde grevleri, gösterileri kırmak için özel olarak düzenlenmiş olan «Kamu Güvenliği Kanunu»nu 1959'da Meclis'ten geçirdi. Kanun, sonraki yıllarda UNP ve SLFP tarafından rahatça kullanıldı. Bu olaylarla, aslında Bandaranaike siyasal kariyerinin sonuna gelmişti. Kendisinin körüklediği ve yönettiği tarikatçı-şovenist güçlerin artık ona bir yararı yoktu. Dolandırıcılığıyla tanınan Budarakkita, SLFP örgütünü alt üst edip, Kelenia tapınağının arkasındaki, soğuk hava tertibatlı, lüks evini şahsi bir mali imparatorluk haline getirmişti. Hükümetin pirinç konusunda yaptığı bir sözleşmenin, kirli işlerinden birini bozmasına kızan ve 1958'deki isyanlardan sonra anti-Tamil baskıların yavaşlamasından dolayı sabırsızlanan Budarakkita, bir zamanlar başa geçmesi için büyük gayret sarfettiği politikacının, Bandaranaike'nin öldürülmesi için emir verdi. Bandaranaike 1959'da evinin terasında kiralık bir keşiş

tarafından öldürüldü. Kendisinin geliştirip simgelediği tarikatçı-şovenizmin kurbanı olmuştu.

Kısa bir dönemi kapsayan hükümet bunalımı bunu izledi. Sonra Haziran'da yeni seçimler yapıldı. SLFP'nin liderliğine UNP geleneğine uygun düşen bir şekilde, Bandaranaike'nin en yakın akrabası geçti - karısı Sirimavo Bandaranaike SLFP'nin yeni lideri seçimlerden zaferle çıktı ve beş senelik iktidar koltuğunu kazandı. Fakat siyasi bir değişiklik olmadı. Yerinde sayan Sirimavo Bandaranaike rejimi sırasında ikinci bir «aile çiftliği» doğdu. Yeğeni Feli Bandaranaike, Maliye Bakanlığına ve Dış İşleri ile Savunma'nın parlamento sekreterliğine getirilerek kabinenin en önemli kişisi oldu. İki sene sonra da kuzeni William Gopallawala Genel Valiliğe atandı. İşçi sınıfının huzursuzluğu, 1962 yılı boyunca, dok, ulaştırma ve diğer işçilerin yaptıkları, birbirini izleyen grevler ve gösterilere yol açtı. 1963'te geniş bir sendika cephesi 21 maddelik, ekonomik fakat anti-kapitalist karakterde istekleri kapsayan ortak bir program hazırladı ve bunu gerçekleştirmek için mücadeleye başladı. Sol taraftan gelen ciddi bir tehditle ilk kez karşılaşan Sirimavo Bandaranaike LSSP'ye, bir kaç taviz karşılığı hükümet ortaklığı teklif ederek tepki gösterdi. Bu manevra, işçi sınıfının direnişini, onların geleneksel önderlerinin en önemli kesimini satın almak ve bütünleşmek yoluyla kırmak içindi. Başarılı da oldu. LSSP Sirimavo Bandaranaike'nin teklifini kabul etti ve hemen arkasından da Dördüncü Enternasyonel'den atıldı. İngilizlere karşı mücadelede kahramanca öncülük etmiş olan LSSP, sıradan bir reformist örgüt oldu. Politik ilke ve amaçları, SLFP'nin yükselişini sim-

geleyen sözde radikal, dinsel şovenizm selinde boğulmuş, eski kişiliğinin zavallı bir harabesi haline gelmişti. Böylece sosyalizmle en ufak bir ilişkisi kalmayarak aşırı derecede sağcı ve gerici bir hükümete katılmakla Bandaranaike takımının üstünlüğünü kabul etmiş oluyordu. 1964'ün sonlarında grev kırıcı olarak çalıştı. Küçük bir gerçek militanlar azınlığı, Seylan Ticaret Sendikası'nın sekreteri ve sendika lideri olan Bala Tampoe başkanlığındaki LSSP (R)'yi kurmak üzere partiden ayrıldılar. Kabinenin en önemli icraatı, Tamil işçilerinin kitle halinde Hindistan'a sürülmelerini yasallaştıran ünlü «Sirimavo-Shastri Paktı»dır.

SLFP-LSSP koalisyonu hatalarıyla kendi kendini yenilgiye uğratmasına kalmadan 8 ay sonra sona erdi. Yeni seçimler 1965'te yapıldı ve kırsal alanlardan hükümeti kurabilecek kadar oy toplayan UNP'nin geri gelmesiyle sonuçlandı. Bu, iki kapitalist partinin birbirinin yerini tutabileceğini gösteriyordu. Yine Dudley Senanayake liderliğindeki UNP, Budizm şartlandırması ve din istismarcılığında bu kez SLFP'yi bile geçti. Budizmin kutsal günlerini de tatil günlerine katma uğruna, bütün resmi takvim yeniden düzenlendi. Dünya Bankası'na yapılan hürmetkârane müracaatlar sonunda borç para sağlandı. İtalyan ENI, bir petrol rafinerisini finanse etmek üzere davet edildi. En önemlisi UNP şehirlerde ve kırsal alanlarda kitlelerin ücret taleplerini, sosyal isteklerini baskı altına alarak pirinç tayınını azalttı, eğitim harcamalarını kesti. Altı yıl önce SLFP'nin yürürlüğe soktuğu Kamu Güvenliği Kanunu'ndan yararlanarak beş yıllık sürenin üç buçuk yılında, olağanüstü durum kanunlarıyla yönetimi yürüttü.

O zamana kadar da Seylan'da geniş halk kitleleri ülke çapında bir tatminsizlik ve tepki ortamına gelmişti.

Ekonomik Bunalım :

1960'larda Seylan'ın yeni-sömürgeci siyasal ve ekonomik yapıları, sessizce kritik bir döneme girmeye başlamıştı. Bu durumun üç kanıtı vardı: Hızla düşen ihracat gelirleri, artan dış borçlar ve işsizlik. Elimizdeki en son sayıma (1963) göre, Seylan'da şehirlerdeki işçi sınıfı önemli bir yer tutuyor, fakat nüfusun büyük bir çoğunluğu tarımda ve elsanatlarında olmak üzere kırsal alanlarda çalışmakta.

TABLO I

Meslekler

Tarım, ormancılık, avcılık, balıkçılık	1.682.000
Elsanatları	416.000
Enerji, hidro-enerji	9.000
Maden	9.000
İmalat	313.000
İnşaat	85.000
Ticaret, banka ve sigortacılık	289.000
Ulaşım ve haberleşme	138.000
Diğerleri	494.000
Tanımlanamıyanlar	175.000
Toplam	3.610.000

Tabloda gösterilen göreli orantılarda, 1963'ten beri önemli bir değişiklik olmamıştır.

1960'larda gayrisafi milli hasılada endüstrinin payı, % 12 den % 13 e çıkarak hemen hemen sabit kaldı (1959 yılına göre sabit fiyatlarla). Hizmetler ve tarım sektörü ana gelir kaynağı olmaya devam etti.

TABLO II

1959'daki Faktör Maliyet Fiyatlarına Göre GSMH (8)

Tutar (Milyon Rupi Olarak)

Sektörler	1967	1968	1969
Tarım, ormancılık, balıkçılık	3.040	3.248	3.321
İmalat, maden, taşocağı elektrik vs.	1.104	1.206	1.288
Ticaret, ulaşım ve diğer hizmetler	3.731	3.999	4.299
G. S. Yurtiçi hasıla	8.226	8.900	9.435
Net dış faktörler geliri	—44	—39	—65
Gayrisafi Milli hasıla	8.181	8.861	9.370

Ana tarım maddelerine olan bu bağımlılık, ihracat gelirlerinde, bütün olarak üretimde olduğundan daha fazlaydı. Bu bağımlılığı azaltmak için hiç bir şey yapılmadı ve Seylan halkı düşen ihracat gelirleri, artan ithalat maliyetleri yüzünden çok çekti. 1967 yılında toplam ihracat 1.690 milyon Rupiydi, bunun % 63'ünü (1.061 milyon R.) çay ihracatı, % 17'sini (282 milyon R.) kauçuk ihracatı ve % 10'unu (167 milyon R.) hindistancevizi meydana getiriyordu. Başka bir deyişle, Seylan'ın bütün ihracat gelirinin % 90'ını üç ana ürün oluşturuyordu. 1960'larda bu gelir muntazaman düştü.

TABLO III

Ticaret Hadlerindeki Değişime Göre İthalat Kapasitesindeki Düşüş (Baz : 1959)
Milyon Rupi

	Çay	Kauçuk	Hindistan Cevizi	Bütün Ürünler
1960	—31.9	37.3	—26.0	—10.6
1961	—36.9	—24.5	—90.3	—150.6
1962	1.4	—13.3	—79.6	—81.9
1963	—133.7	—55.7	—63.1	—241.8
1964	—156.0	—93.7	—84.4	—315.8
1965	—211.8	—103.5	—12.0	—308.5
1966	—317.7	—145.3	—44.6	—505.3
1967	—419.2	—190.1	—54.7	—667.1
1968	—484.5	—261.7	—17.7	—783.8
1969	—545.7	—193.8	—49.7	—810.7

Bu dönemde ithalat fiyatlarının artması Seylan'ın ticaret açığının büyümesine neden oldu. Açık, sürekli bir şekilde artarak 1957'de 95 milyon, 1966'da 349 milyon, 1969'da 744 milyon Rupiye çıktı.

Bu dejenerasyonun politik nedenleri oldukça açıktı. Seylan ekonomisi emperyalist şirketler ile sömürüye katkıda bulunan parazit yerli burjuva koalisyonunun kontrolü altındaydı. Bu ilişkiyi Seylan'ın ana ihraç maddesi olan çayın analizinde görmek mümkün. (9) Çay işletmelerinin % 35'i (çay ekili arazinin % 29'u) direkt olarak İngiliz şirketlerinin mülkiyetindedir, Liptons, Brooke Bond gibi. İşletmelerin % 30'unun sahibi olan Seylan'rupi

şirketlerinde de İngiliz sermayesi çok güçlüdür. Fakat bu yetersiz mülkiyet istatistikleri, pazarlaması hemen hemen tamamiyle yabancı acentaların, özellikle İngilizlerin elinde olduğu için Seylan çayının yabancı kontrolü altında olduğunu belirtmiyor. Seylan çayının alımı, fiyatının tesbiti, pazarlaması, ulaşımı ve sigortası İngiliz sermayesinin denetimindedir. 1967'de, 241. 500 milyon ton çay acentalar tarafından Kolombo'da açık arttırmada, 385 milyon ton Londra'da açık arttırmada satıldı. Sadece 28 milyon ton (% 2'nin altında) direkt olarak Seylan tarafından yabancı alıcılara satıldı. Seylan'ın emperyalizmin boyunduruğu altında oluşunun bir diğer kanıtı da çayın pazarlamasında görülebilir. En başta gelen alıcı İngiltere'dir, (1968'de % 35, 1969'da %-30). Onu ABD izler (1968'de % 7, 1969'da % 10). Avustralya (her iki yılda da % 8), Güney Afrika (1968'de % 7, 1969'da % 6). Emperyalist olmayan tek alıcı Irak'tır (1968'de % 9, 1969'da %8).

Seylan'ın geleneksel ana ihraç madde'erine o'an sürekli bağımlılığı ve egemen sınıfın bu mallar üzerindeki kontrolü kaçınılmaz olarak şu sonucu doğurdu : Dış borçların ve adanın üzerindeki dış politik kontrolün artması. Yatırım ve dış ticaret açığının finansmanı için çare dış yardımlara baş vurmakta ve döviz rezervlerini kullanmakta bulundu·

TABLO IV

Seylan'ın Dış Borçları 1955-69 ([10])

1955	205.0
1960	293.7
1965	489.3
1966	545.8
1967	739.3
1968	1074.3
1969	1375.5

Dışardan elde edilen bu imkanların pek azı ekonomik bunalıma çare amacıyla kullanıldı. Tüketim mallarının özellikle besin maddelerinin ithali artmaya devam ederken, endüstriyel üretim toplam üretim içinde yüzde olarak artış göstermedi. Örneğin 1970'te Seylan, turizm ve pirinçten elde ettiği, ithalat giderlerinin ancak % 15'ini karşılayan gelirden daha fazlasını kırmızı biber ithalinde harcadı. Beşte ikisi tropikal orman olan Seylan'ın net bir gıda malları ihracatçısı olması için gerekli her türlü olanak vardır; şu anda ithalatının % 53'ünü gıda malları oluşturmakta. Seylan'daki üretim ilişkileri öyle olagelmiştir ki, ülkenin iç ekonomik durumu ile birlikte dış ticareti de çöküşe doğru giderken Uluslararası Para Fonu ve diğer emperyalist kuruluşlar yoluyla dışardan gelen direkt politik kontrol da artmaktadır.

Bu genel bunalım artan işsizlikte kendini gösteriyordu. İşsizlik sorununu, halkın yoğun tepkisini körükleyen iki faktör belirgin hale getiriyordu - hızla artan nüfus ve çok yüksek okuma yazma oranı. 1946'daki 6.6 milyonluk nüfus 1970'te neredeyse iki

katına çıkarak 12,5 milyon oldu. Nüfus yoğunluğu da 1946'da kilometre kare başına 155 kişiyken 1970'te 315 oldu. Yaş ortalaması sürekli olarak düşüyordu. 1971'de 12,5 milyon nüfusun 8,5 milyonu 35 yaşının altındaydı. Nüfustaki bu artış halk sağlığının yüksek standardını ve eğitim sistemine de yansıyan, gelişmiş kamu hizmetlerini gösteriyor. Parasız ilk ve orta öğrenimiyle Seylan bugün Japonya'dan sonra Asya'daki en yüksek okuma yazma oranına sahip kapitalist ülkedir. Bu oran resmi kaynaklara göre % 80'dir. Adada beş bin ilk, beş bin orta öğrenim kurumu vardır. Hemen hemen 35 yaşının altında olan herkes ilk ve orta öğrenim görmüştür. Her sene iş bulmak üzere 100 bin kişi okullardan çıkar. İleri derecede gelişmiş eğitim düzeyi ve sosyal hizmet'erle çelişen bir görünümle, kişi başına ortalama gelir 1971'de 132 Dolardı. Yönetici sınıf ekonomiyi geliştirmede başarısız olmakla kalmıyor, gittikçe artan sayıda genç Seylan'lıyı işsiz bırakıyordu. İşsizlik, yalnızca **tesbit edilenleri** gösteren resmi istatistiklerde bile sürekli olarak artmaktaydı.

Son iki yılın resmi bulguları süratli bir artışı gösteriyor. 1971' başlarındaki bir bulgu 4.4 milyonluk iş gücünden 585 bininin çalışmadığını ortaya koyuyor. ([11]) Ocak 1970 bütçe konuşmasında N.M. Perera daha gerçekçi olarak şöyle diyordu: «Kabaca bir hesap bugün Seylan'da 700 bin kişinin işsiz olduğunu gösterir,»

TABLO V

İşsizlik ([12])

1945	21.336
1950	65.122
1955	71.010
1960	151.092
1965	199.655
1967	238.901
1968	276.339
1969	341.286

Kır Sektörü

Ekonomik kriz kendini en çok kırsal alanlarda göstermiştir. Tarımsal üretime dört ürün egemendi: Üç ihraç maddesi (çay, kauçuk, hindistancevizi) ve yerli tüketim için pirinç. 1968'de çay ekili arazi 2.622.298 dönüm, kauçuk 2.960.262 dönüm, hindistancevizi 6.585.000 dönüm, pirinç 1.742.469 dönümdü. Bu dört sektördeki üretim ilişkileri değişiyordu. Çay sektöründe egemen mülkiyet biçimi, çalışanların % 80'ini Hint asıllı Tamil'lerin meydana getirdiği **çay işletmeleriydi.** 1968'de çay ekili toprağın sadece % 17.8'i küçük ortaklıklar halinde Seylan Çiftçilerinin elindeydi. % 29.14'ü küçük İngiliz şirketlerinin, % 25.93'ü Seylan şirketlerinin, % 24.15'i de Seylan'lı girişimcilerinin elindeydi. Kauçuk ve hindistancevizi topraklarına ise, daha çok Seylan'lı, kişisel küçük ortaklıklar sahipti. Özellikle, «küçük adamın ekini» denen hindistancevizinde durum böyleydi. Ekili arazinin % 70'i 80 dönüm ve daha küçük birimler halindeydi. Küçük ortaklıklar pirinç ekili bölgelerde daha da egemendi.

Değişik sektörler, bu gelişime farklı tepkiler gösterdiler. Plantasyonlarda çalışan Tamil işçileri köylü değil kır proletaryasıydılar. Tarihlerini ve durumlarını incelemiştik. Bugün de halâ tam örgütlenmemiş, komünal sendikalarda tecrit edilmiş, Seylan'daki diğer nüfustan ayrılmış durumdalar. Köylü sektöründeki proletaryayı da, kapitalizmin kırsal alanlarda gelişmesiyle, demografik veya ekonomik baskılarla topraksız kalmış eski çiftçiler oluşturmaktadır. Bu kesimde daha zayıf köylülüğü ortadan kaldırıp kendi durumlarını güçlendirmek amacıyla her türlü pre-kapitalist baskı araçlarını kullanan varlıklı köylülerle birlikte, serf sahibi dağınık bir çiftçi topluluğu bulunuyor. 1960'ın başlarında köylülüğün % 30'unu başkalarının toprağında ortakçı olarak çalışan topraksız emekçiler meydana getiriyordu. 1960'larda başlayarak plantasyon öncesi tarımın yavaş yavaş çözülmesiyle, başarılı kapitalist çiftçiler, arazilerini satın alıp borçlu köylüleri işçi olarak çalıştırarak genişlemeyi başardılar.

Böylece bağımsızlıktan 1971'deki ayaklanmaya kadar, ilk 25 yıl içinde alınan dış yardımlar tüketim mallarının ithali ve maliyeti yüksek kamu harcamaları için kullanılırken, hiç bir tarımsal reforma gidilmedi. Kırsal kesimde bunalım, işsizlik ve yüksek okuma yazma oranının oluşturduğu düğüm 1971 başlarındaki resmi rakamlarda açıkça belirtiliyordu. Toplam işsiz nüfus 585.000'di, bunun 460 bini kırsal alanlardaydı. İşsiz nüfusun 230 bini 19 yaşının altında, 250 bini 19-25 yaş arasında görülüyordu, bunun 167 binini orta ve yüksek öğrenim görmüş kişiler oluşturuyordu. ([13]) Eğitim görmüş, işsiz Seylan gençliğinin hayatı ihtiyaçları ve özlemleri ile Seylan

kapitalizminin yapısından ileri gelen sınırlı olanaklar arasındaki çelişki patlama noktasına varmıştı artık.

Gelişmekte olan bu sosyal bunalımın pek azı Kolombo parlamentosuna yansımıştı. İçte ve dıştaki burjuva çevreleri Seylan parlamentarizmine «gelişmenin» bir delili olarak bakıyorlardı; Oysa gerçekte korkunç bir gerilemeyi, yönetici sınıfın kendisine miras bırakılan sahte bir anti-emperyalizmi ve ithal malı, taklitçi bir politika ile Seylan halkının gerçek hayatını ayıran uçurumu bile geliştirmekteki başarısızlığını gösteriyordu. 1960'larda her iki parti, sistemi tehdit eden ekonomik tehlikeleri yüzeyden göz önüne almaya ve sözde önleyici tedbirler ilan etmeye zorlandılar. Sanayileşme ve ithalat ikamesi için hırslı planlara girişildi. Dış borçlar artmaya başladı, bazı iş kolları zaman zaman «Seylanlılaştırma» tehditleri ile karşılaşıyorlardı. Fakat UNP'nin ve SLFP'nin işbirlikçi karakterleri doğal olarak, Seylan'ın emperyalizme olan bağımlılığına karşı güçlü bir hareketin doğmasını engelliyordu. Seylanlı liberal bir ekonomist, 1968'de ölçülü bir dille şunları yazıyordu: «Bütün partiler, amaçlarının ekonomik kalkınma olduğunu iddia ediyorlar, fakat şimdiye kadar iktidara gelen partilerden hiç biri seçmenlerin kabul veya red edebilecekleri bir program bile ortaya koyamadılar. Sonuç olarak seçimlerde hep ekonomi ile ilgisi olmayan hesaplar dönmüştür. Bu çok yavaş olan ekonomik gelişmenin sonuçlarının görmemezlikten gelinmesinin, lider yokluğundan ileri geldiği düşünülebilir. Oysa, hükümetlerin ekonomik sorunlara el atmadaki hevesleri bu düşünceyi de çürütmektedir. 1946'da Seylan daha İngiliz

sömürgesiyken, Bakanlar Kurulu «Savaş Sonrası Gelişme Tekliflerini» bastırdı. 1957'de Hükümet «Altı Yıllık Yatırım Planı»nı yayınladı. 1958'de «On yıllık Plan» yayınlandı. Bu yayınların yazarlarına, hiç bir ön yargıya kapılmadan denebilir ki, bu planlarda ancak bir dereceye kadar iyi niyet vardır. Gerçekte, üniversitede ekonomi okumuş bir kaç kişiye iş imkanı yaratmaktan öteye gitmeyen programlardan ibarettir; aslında iyi niyetten bol ne var ki? Kişi etrafına bakınca bu iyi niyeti eyleme dönüştüren bir lider bulamıyor.» ([14])

Birleşik Cephe Hükümeti

Kırsal alanlardaki Seylan toplumunu gittikçe saran ve derinleşen bunalımı, görmemezlikten gelerek UNP, 1970'teki genel seçimlere «ekonomik başarılarını» temel olan bir propoganda kampanyası ile girdi. Pirinç ithalini yılda 600 bin tondan 300 bin tona indirdiğini, Kolombo dışındaki bir petrol rafinerisinin kuruluşunda İtalyan yardımını sağladığını, Mahaveli hidroelektrik projesini finanse etmek üzere Dünya Bankası ile anlaştığını öne sürüyordu. Aslında işsizlik almış yürümüş ve pirinç ithali, yerli tüketimi düşürerek durdurulmuştu. UNP'nin karşısında SLFP, LSSP ve Sovyet yanlısı Komünist Partinin oluşturduğu sözde «Birleşik Cephe» yer alıyordu. Programı sosyalizmden bahseden laf ebeliğiyle, cilalanmış, boş reform vaadleriyle (halka yapılan pirinç yardımının yeniden konması, ithalat-ihracatın kontrolü, bazı iş kollarının Seylanlılaştırılması vs.) doluydu. Durumlarına bir teselli arıyan çaresiz Seylan halkı yeniden ve son defa SLFP'ye onun sol kanattaki ortaklarına döndü. Ezilen ve sö-

mürülen işçi ve köylülerin yanılgıları, SLFP-LSSP-KP koalisyonunun seçimlerden, 151 sandelyenin 125'ini kazanarak (UNP yalnızca 90 alabilmişti) zaferle çıkmasında, geçici olarak ifadesini buldu. Halkın heyecanı ve umudu sonuçlar gelmeye başladığında öyle bir noktaya varmıştı ki, kalabalık halk toplulukları, Kolombo'daki Plütokrasinin gazetecilik kalesi olan Lane House'a yürüyerek sonuçların ilan edildiği süre içinde binayı işgale kalkıştılar. İç kısımlarda da kendiliğinden toprak işgalleri Birleşik Cephe'nin zaferini izledi.

Beş ay sonra İngiliz Daily Telgraph gazetesi şöyle yazıyordu: «Seylan halkının heyecan ve umudu acı bir şekilde keder ve tatminsizliğe dönüştü. Seçmenlerini böylesine hayal kırıklığına uğratan, böylesine yerine getiremiyeceği boş vaadlerde bulunan, bu derece çabuk sırt çeviren bakanlar az bulunur» ve devam ediyordu: «Gerçekleştirilemeyecek ekonomik doğmalara saplanmış, sözde Marksist ve doktriner sosyalistler olan bu bakanlar, ideallerini gerçekçiliğe dönüştürmekte, beklenmedik bir acelecilik gösterdiler». ([15])

Koalisyonda, 23 bakanlıktan 18'ine sahip olan SLFP egemen güçtü. Komünistlerin bir, LSSP'nin ise ekonomi ile ilgili üç bakanlığı vardı. Kabineye «sosyalistler» sol görünümü vermek için konulmuşlardı. Koalisyon programı, gerçekleştirilseydi bile kendi içinde bunalımı giderecek nitelikte olmadığı bir gerçekti. Nitekim Bandaranaike hükümeti gösteriş için de olsa programı uygulamaya çabalamadı bile. Seçimlerden önce Birleşik Cephe işsizlik oranının düşüreceğini vaad etmişti. Zaferden sonra işsizlik oranının artışı hızlandı. LSSP lideri Perera,

Ekim'deki bütçe tasarısında işsiz sayısının 700 bine ulaştığını ilan ediyordu. Pirinç tayınını 1965 düzeyinde olmak üzere yeniden uygulamaya koyacaklarına dair söz vermişlerdi. Dediklerini yaptılar ama vaad ettiklerinin üç katı fiyatla. Bazı çay işletmelerini Seylanlılaştırmaktan söz etmişlerdi, Ekim'de Perera «40 yıldır çay işletmelerinin millileştirilmesini savunuyorduk, görevi aldıktan sonra anladım ki bu aslında pek de salık verilecek bir şey değilmiş» diyordu. Koalisyon yabancı bankaları millileştireceğini vaad etmişti, o da rafa kaldırıldı. Gerici Lake House basın kuruluşunun gücüne son verileceğini söylemişlerdi, fakat hiç bir şey yapılmadı.

Dış politikada da, Bandaranaike hükümeti maddi maliyeti fazla olmayan, kolay yollardan bazı girişimlerde bulunarak solun desteğini aldı. İsrail'le bağları gevşetti, Kuzey Kore, Kuzey Vietnam'la ve Güney Vietnam'daki geçici hükümetle diplomatik ilişkiler kurdu. Fakat anti-emperyalizm vaazlarına rağmen Güney Afrika'ya 10 milyon Rupi tutarındaki çay ihracatına devam etti, Lusaka'daki Bloksuz Ülkeler Konferansı'nda gayet mülayim bir tavır aldı. Koalisyon, ABD Senato Dış İlişkiler Komitesinde CIA ile ilişkisi olduğu açıkça belirtilen ve Fas Büyükelçiliği veto edilen Seylan'daki ABD Büyükelçisi Strauss-Hupè'yi sınır dışı edeceğine dair söz vermişti, oysa bu kişi Seylan'daki Büyükelçilik görevini sürdürdü. Birleşik Cephe, UNP'ye, emperyalist kuruluşlara teslim oldu diye saldırmıştı. Oysa Perera'nın bakan olarak yaptığı ilk dış gezi Uluslararası Para Fonu'nun toplantısına katılmak üzere gittiği Kopenhag'a oldu. Nisan 1971'de, 1965'ten beri altıncı kez, kredi sağlamak için bir müracaat mek-

tubu imzaladı. Ekim 1970 bütçe konuşmasında Perera gelecekteki bütün müracaat mektuplarının içeriklerini açıklayacağını söylemişti, halbuki 1971'deki gizli kaldı. Ayrıca Birleşik Cephe, Seylan hükümetinin harcamaları ve sermaye mallarının ithali konusunda söz sahibi olduğu için Dünya Bankası ile Mahavali Nehri projesindeki işbirliğine son vereceğini vaad etmişti. Bu işbirliği de devam etti.

JVP'nin Doğuşu

Emperyalizmle böylesine açık bir suç ortaklığının ve dönekliğin, Seylan'daki geleneksel politik yutturmacalar üzerinde olumsuz sonuçlar doğurması kaçınılmazdı. Ekonomik çaresizlik içinde yığınlar, soldan ve SLFP'den medet umdular. Fakat bunalımın ciddiliği ne Sirimavo Bandaranaike'nin iki yüzlülüğünün, ne de Perera ve Keuneman'ın sahte sosyalizminin iktidardan vaz geçmesine neden olmadığı gibi, Seylan parlamentarizminin felce uğramış yapısını kıran ve sömürülenlerle direkt ilişkide olan bir gücün onlara meydan okumasına engel olamadı. Bu güç **Janata Vimukti Peramuna** (Halk Kurtuluş Cephesi) idi. JVP Çin yanlısı Komünist Partisi'ni, şehir proletaryası üzerinde gereğinden fazla durduğu ve Seylan'daki plantasyon-dışı köylülüğü görmemezlikten geldiği için eleştirmiş ve böylece Partinin bir fraksiyonu olarak doğmuştu. Siyasal hayatına, Çin yanlısı Komünist Partisi ve diğer sol partilere yönelttiği eleştirilerden yola çıkarak koyduğu iki teorik önermeyi temel olarak başladı: (a) Seylan'da bağımsız bir ulusal burjuvazi yoktur. (b) Seylan devriminde «temel güç» plantasyon dışı köylülüktür. Her iki komünist parti ve LSSP, Bandara-

naike takımının gelişim halindeki ulusal burjuvaziyi temsil ettiğini ve emperyalizmle mücadelesinde desteklenmesi gerektiğini savunuyorlardı. JVP bu efsaneye karşı çıktı ve onu reddetti: «SLFP'nin niteliğini anlamak için, temsil ettiği ulusal burjuvazinin yapısını incelemeliyiz. Bu, bağımsız bir toplumsal statüsü olmayan zayıf ve tutarsız bir sınıftır. Bir kere, emperyalistlerin yarattığı bir sınıfdır ve onlarla sıkı ilişkiler içindedir. İkinci olarak, emperyalizm, ekonomik ve toplumsal çıkarlarını tehlikeye düşürünce «sosyalist» olur, emperyalizme çatmaya başlar. Bu boş sosyalizm feryatları, açık bir oportunizmin ürünüdür; Bandaranaike ile başlamıştı, SLFP ile halâ sürüyor. Seylan gibi yeni-sömürgeci bir sistemde, emperyalizmle birleşik cephe kurmak, son tahlilde, ulusal burjuvazinin karakteri gereğidir. Yeni - sömürgeci sistemde, kapitalizm emperyalizmin amaçlarına hizmet etmek için varlığını sürdürür. Demek ki ulusal burjuvazi Seylan'da, kapitalizmi savunmakla emperyalizmi desteklemiş oluyor. Ulusal burjuvazi kısa dönemde ezilen sınıflara yaslanır ki, politik güç kazansın. Fakat uzun dönemde emperyalizm ve kapitalizm tarafından desteklenir, beslenir. Emperyalistlerin kurduğu bir parlamento içinden emperyalizmle mücadele edilemez; fakat bu ülkenin ulusal burjuvazisi parlamento dışı bir anti - emperyalist mücadeleye yanaşmaya hazır değildir. Bu koşullarda ulusal burjuvaziyle anlaşarak sosyalizme varabileceğini sanan kişi ya aptaldır ya da kapitalistlerin ajanı. ([16])

JVP'nin ikinci ana tezi plantasyon-dışı kırsal kesimle ilgiliydi. Çünkü 1960'lardaki ekonomik bunalım en şiddetli orda hissedilmişti ve en çok sayı-

da genç işsiz orda toplanmıştı. JVP'ye göre Seylan'da üç temel devrimci güç vardı. Şehir proletaryası, plantasyon proletaryası, ve plantasyon-dışı köylülük. Şehir proletaryası tarihsel olarak en mücadeleci ve en iyi örgütlenmiş olandı. Fakat «şehir kesimi reformist liderler tarafından denetlenmekte ve örgütlenmektedir. Bu liderler, sürekli olarak kitleleri devrimci söylevlerle aldatmışlar, iş mücadeleye geldi mi, onları karar anlarında yalnız bırakmışlardır. Koalisyon hükümetiyle işbirliği eden bu reformcu önderler tarafından bilinçlendirilmelerinin sonucu olarak şehir proletaryası şu anda aralıksız mücadeleyi sürdürüyor ve bir alternatif devrimci parti arıyor». JVP Tamil plantasyon proletaryasının SLFP ve müttefiklerinin şovenizminin kurbanı olduğu, bunun sonucu olarak kendisine özgü bir savunma aracı olarak, komünalizm içinde sıkışıp kaldığı görüşünü savunuyordu. Bu temel devrimci gücün böylece, hem kır hem şehir kesimindeki diğer sömürülen sınıflarla politik bağları kopmuş oluyordu.

JVP'ye göre Seylan devrimin «temel gücü» nüfusun çok büyük bir kısmını oluşturduğu için, plantasyon-dışı sektördeki köylülüktü. JVP reformist partilerin tersine, halâ feodal ilişkilerin kalıntılarının kuşkusuz varlığına rağmen bu kesimin etkin bir şekilde kapitalist olduğunu savunuyordu.

«Ülkede bugün yeni-sömürgecilik hakimdir. Mevcut olan toplumsal ilişkilere göre burada kapitalist sistem vardır. Seylan yabancı emperyalistler ve onların işbirlikçilerinin sınıfsal çıkarlarına hizmet etmek için kurulmuş kapitalist bir toplumdur. Ülkemizde bugün feodalite yoktur. Sadece eski feodal sistemin bir kaç kalıntısı vardır. Kapitalist

ekonomik sistem iç kısımlardaki ve sulak bölgelerdeki verimli topraklara el koyarak Seylan halkını büyük bir toprak darlığı sorunu ile karşı karşıya bıraktı. Liptons, Brooke Bonds ve diğer beyaz emperyalist şirketler on binlerce dönüm araziye sahipken, 90 yerli aile dört dönümü paylaşıyor. Solcu denen liderler köylülüğün devrimci olmadığını sosyalizme karşı olduğunu savundular. Bu liderler Seylan'ın sorunlarını hiç bir zaman anlayamıyacaklardır. Köylülüğün sorunlarını doğru ve bilimsel olarak çözümlemedeki başarısızlığa bağlı olarak, şimdi ye kadar ne işçi-köylü ittifakını sağlama yolunda en ufak bir girişimde bulunuldu, ne de bütün sömürülen sınıfları birleştirmek ve sosyalist devrimi gerçekleştirmek için bir çaba harcandı... İç kısımlardaki topraksız köylüyü, sulak bölgede ekini sürekli olarak sellerden zarar gören köylüyü, kurak bölgede susuzluğun kurbanı olan köylüyü, tarım emekçilerini, «chena» yetiştiricilerini, ortakçıları sürekli olarak kurtuluşa sadece sosyalizm kavuşturabilir». ([17])

Gizli olgunlaşma devresinde JVP, politikasının temelini teşkil eden üçüncü bir tezi daha geliştirdi. Bu, Seylan'da devrimci savaşın en uygun biçiminin gerilla savaşı değil, silahlı ayaklanma olduğu teziydi. Bu, bir yandan devlet güvenlik mekanizmasının nispeten zayıf olduğu, nüfus bakımından yoğun küçük bir alanı oluşturan Seylan'ın coğrafi ve demografik yapısının analizi sonucunda varılan bir yargıydı. Diğer yandan da ülkedeki solun reformizmine karşı doğal bir tepki ve dürüst bir militan duyarlılığının ifadesiydi. Bu tez, kesin olarak açıklığa kavuşamamışsa da, partinin oluşumunda etkin bir rol

oynadı ve 1970 başlarında JVP'nin açıkça ortaya çıkmasıyla belirlenen devrimci stratejiye yön verdi. Beş bölüme ayrılan örgüt kadrosu, halka politik bilinç kazandırdı. Konuşmacılar polis tarafından tanınmamak için, çoğunlukla perde arkasında konuşuyorlardı. Öncü bir militan, ortodoks reformist partilerin katılaşmış eylemleriyle ilişkilerini kesmelerini ve Seylan'daki kırsal hayatla ilk kez karşılaşmalarını sonradan şöyle anlatıyor: «Bu sırada kurulu siyasal partilerden umudunu kesen devrimci gruplar, bir araya gelerek Seylan'ın geleceğini ve gerçekten sosyalist bir yönetimin nasıl kurulabileceğini tartışmaya başladılar. Bu tartışmalarda anladık ki, gerçek Marksist-Leninist, veya devrimci veya ülkedeki yoksul kitleleri düşünen bir parti yoktu Seylan'da. Tartışmalar bir kaç ay sürdü. Sonunda, halka ezilmelerinin gerçek nedenlerini anlatmak üzere köy köy dolaşmaya karar verdik. Köylere gittik, onları Marksizm-Leninizmin doğruluğuna inandırdık. Köylerde ayrıca işçilerin, öğrencilerin, balıkçıların, işsiz gençlerin ve hatta seyyar satıcıların sorunları üzerine derinlemesine çalıştık. Bütün adayı dolaşıp yoksul kitlelerle ilişkiler kurduk». (18)

JVP ilk kez 1970 başında seçim kampanyasında açıkça ortaya çıktı. UNP hükümeti kendisine karşı bir komplo olduğunu ileri sürerek, JVP ile ilişkisi olduğundan kuşkulandığı onbeş genç ve örgütün lideri Rohan Wijeweera'yı tutukladı. Tutuklanan'ar CIA ajanı ve «Che Guevaristler» olamakla suçlanıyorlardı, böyle bir terimi kendileri için hiç bir zaman kullanmamışlardı. O koşullarda JVP, SLFP-LSSP-KP programını destekledi. Muhalefet parti-

leri de, seçilirlerse, JVP'li tutukluları serbest bırakacaklarını bildirdiler. Yine de JVP konusunda oldukça ihtiyatlı davrandılar. Yeni Bandaranaike hükümetinin tutukluları serbest bırakması, iki ay sonrayı, Temmuz'u buldu. JVP kısa süren, nispi bir siyasal özgürlük ortamı yaşadı, gazetesi **Vimukti**'yi basabildi, serbestçe açık toplantılar düzenliyebildi. Bu arada hükümete sürekli olarak seçim öncesi vaadlerini hatırlatıyordu JVP'nin istekleri özellikle, plantasyonların millileştirilmesi ve toprak reformu, emperyalistlerin bütün politik ve kültürel faaliyetlerine son verilmesi, bankaların ve acentaların millileştirilmesi, seçim öncesi bütün vaadlerin gerçekleştirilmesi idi. Sözde olduğu kadar uygulamada da sosyalist bir programın yerine getirilmesini istiyorlardı. Cevap olarak hükümet, ilk kez UNP rejimi tarafından ileri sürülen suçlamaları tekrarladı. SLFP, LSSP ve Moskova yanlısı Komünist Partisi'ne göre JVP'liler CIA ajanıydılar. JVP, bu suçlamalara kendi bağımsız tavrını açıklayarak karşılık verdi. Vimukti'nin ilk sayısında, JVP'nin «Seylan halkını sömürüden ve ezilmişlikten kurtarmayı ve işsiz gençliğin sorunlarını çözmeyi amaç edindiği» belirtiliyordu. Ve şöyle devam ediliyordu: «Biz elbette İngiliz ve Amerikan emperyalizmini, Hint yayılmasını, karşı-devrimci komploları yıkmak istiyoruz. Fakat hiç bir zaman hükümetin uygulamak isteyeceği sosyalist bir programa karşı olmayız. 10 Ağustos'ta Kolombo'da JVP o zamana kadar ki en büyük mitingi düzenledi. Baş konuşmacı Wijeweera'ydı: «Sosyalizm yolunda ilerlediği müddetçe hükümeti destekleriz. Bizden her türlü yardımı görebilir fakat sosyalist amaçlara ulaşamazsa bu görevi biz üstleniriz.» ([19])

Fakat siyasal durum hızla değişmekteydi. Ağustos'da silahlı kuvvetler, JVP taraftarlarının orduda kalmalarını veya orduya girmelerini önlemek için özel tedbirlerin alındığını ilan etti Polis kuvveti % 55 oranında arttırıldı. JVP toplantıları sürekli sabote ediliyor, kırsal alanlarda genç insanlar tutuklanıyordu. Ordu ve Polis çalışmalarını birleştirmek için özel bir «karşı-devrim birimi» kurdu, sonradan Sovyet yanlısı Komünist Partisi'nin lideri Peter Keuneman burada görevlendirildi Evlül'de hükümet kuvvetleri Keenakelle'deki bir plantasyonda iki işçiyi öldürdü, Seylan'ın en büyük fabrikalarından biri olan Velona Tekstil Fabrikası'ndaki grev acımasızca kırıldı. Bazı sendika militanları işten atıldı. Ekim'de Perera, koalisyonun ilk ekonomik politikasından tamamen saptığının kanıtı olan bütçeyi sundu. Eylül grevlerinden sonra JVP, «Hükümetin sosyalizmi, büyük sermaye sahiplerinin uyguladığı sosyalizmdir, grevleri kırmak için polis kuvvetlerini kullanması bundandır.» ([20]) diyor, Ekim Bütçesini «yeni şişede eski ilaç» olarak tanımlıyordu.

Ağustos 1970'ten sonra JVP güç bir stratejik sorunla karşılaştı: Saldırı nasıl olacaktı; yığınların bilinçlenme sürecini hesaba katıp yeteri kadar sabırlı, hükümetten gelecek bir darbeden önce davranacak kadar da süratli harekete geçmeleri gerekiyordu. Yani JVP halk hazır, olduktan sonra, burjuva Devleti darbeyi indirmeden önce, yönetimi ele geçirecek şekilde hazırlanmalıydı. Hükümet inanmak istemese de, JVP gittikçe halkın desteğini alarak güçleniyordu. Binlerce kişilik büyük kalabalıklar muntazaman mitinglere katılıyor, açıklamaları, bildirileri dinliyordu. Fakat bu süreç aynı zamanda devle-

tin, kendisine karşı gelişmekte olan tehlikeye karşı süratle tavır almasına ve doğrudan doğruya genel bir saldırıya geçme hazırlıklarını hızlandırmasına neden oluyordu. Bu etkenler, 1970'in sonlarıyla, 1971'in başlarında JVP için oldukça zor bir hazırlık ve zamanlama sorununu doğurdu.

Bu sırada JVP bir yandan halkı, hükümet kuvvetlerinin muhtemel bir saldırısına karşı uyarıyor, bir yandan da kendisini örgütsel olarak hazırlıyarak plantasyon proletaryası ve sendikalaşmış şehir işçileriyle ilişkiler kurma yollarını arıyordu. O zamana kadar, çabalarını adanın orta ve güneyindeki Sinhala köylülüğünün üstünde yoğunlaştırmıştı. Buraları SLFP'nin başa geçmesini sağlayan yoğun seçim bölgeleriydi. JVP çalışmalarıyla, kırsal gelenekçiliğin kalesi olan bu bölgede sağlam bir tabanı kazanmış oldu; gerçekten de sonraki gelişmeler kanıtladı ki, JVP en güçlü desteği özellikle, SLFP'nin 1970 seçimlerinde büyük zafer kazandığı bu bölgeden gördü. Kalelerinden birinin ele geçirilmesi Bandaranaike rejimi için ciddi bir uyarı oldu. Fakat bu gelişmeler aynı zamanda JVP'nin örgütsel çalışmalarındaki önemli bir yetersizliği de gösteriyor. JVP'nin politik başarısı temelde Sinhala köylülüğünü ve özellikle gençleri kapsıyordu. Yani, Seylan'daki sömürülen sınıfların iki düşman ırka bölünmüş olan yapısını yıkmayı başaramamıştı. Halbuki, 1940'lardan beri süre gelen karanlık bir şovenizm dönemini düşünecek olursak, sosyalist devrime yönelen öncü bir girişimin herşeyden önce bu bölünmeyi kesin olarak yıkması ve Tamil-Sinhala kitlelerine sınıfsal birlik kazandırması şarttı. JVP'nin orta güney ve güneybatıdaki Sinhala bölgesinde

elde ettiği başarının gizli bir tehlikesi vardı: Bandaranaikeler ve sanghalar tarafından körüklenmiş olan ayırımcılık tehlikesi. «Budizm» demagojisi tarafından sahip çıkılmış ve saptırılmış köklü bir kırsal radikalizm ilk kez JVP ile gerçek ve güvenilir bir ifade tarzına kavuşuyordu. Fakat bu radikalizmi sosyalist bilinçle pekiştirmek için Sinhala kesimini, Tamil kırsal proletaryası ile sınıfsal bir bütünleşmeye götürmek gerekiyordu.

Artık JVP de tabanını kır ve şehir porletaryası yönünde genişletmesi gerektiğinin bilincine varmıştı. Bunu sağlamak için, şehir proletaryası ve Tamil plantasyon işçileri arasında önceden var olan iki devrimci kuruluşla ilişkilerini geliştirmeye başladı. Bunlar Bala Tampoe'nun başkanlığıdaki LSSP (R) ile, liderliğini İlan İlanchelyan'ın yaptığı Genç Sosyalist Cephe (YSF) idi. Tampoe, Kolombo limanının stratejik kontrolü elinde olduğu için ekonomik bakımdan çok güçlü olan ve 35 bin üyeye sahip Seylan Ticaret Sendikası'nın sekreteriydi. YSE plantasyon işçilerinin Tondaman ve Aziz liderliğindeki komunal sendikalara tepki olarak Tamil devrimcilerinin kurdukları yeni bir gruptu. Bu sendikalar aşırı gerici karakterleri nedeniyle çay işçilerinin radikalizasyonları için aşılması güç bir engel haline gelmişlerdi. Aslında yönetici sınıf açısından çalışmalarıyla Seylan'ın «ileri gelen yurttaşlarından» biri olan Tondaman'ın kendisi bir plantasyon sahibiydi. YSE'nin doğuşu, uzun seneler Seylan için önemli ve umut verici bir gelişme oldu. LSSP (R)'ye politik olarak çok yakındı ve onunla çalıştı. Üç örgütün birbirine yaklaşması, ana hedef olan Seylan'da sömürülenlerin sınıfsal

bütünlüğünü sağlama çabalarının temelini atmış oluyordu. Kasım 1970'de JVP, LSSP (R), YSE Eylül'de iki işçinin vurulduğu Keenagalle plantasyonunda ortak bir miting düzenlediler. JVP adına Wijeweera, LSSP (R) adına Tampoe, YSE adına da Ilanchelyan konuşmacılar arasındaydı. Şubat 1971'de de JVP Kolombo'da şehir proletaryası arasından büyük ölçüde dinleyici bulduğu bir miting düzenledi.

Mart ayına doğru süratle felakete sürüklenen ekonomik durumla beraber JVP her geçen gün artan bir şekilde halkın üstünde etkinlik kazanıyordu. Başarıları, SLFP-LSSP-KP koalisyonunu ve onun temsil edip koruduğu yerli ve uluslararası çıkarları tehdit eden bir tehlike halini alıyordu. Onun için hükümet ilk saldıran olmayı yeğledi. 6 Mart'ta aşırı sol bir örgüt olan Darmasekara'nın başkanlığındaki Maocu Gençlik Cephesi Amerikan Sefareti önünde bir gösteri düzenledi. Çıkan olaylarda bir polis öldü. JVP Amerikan Sefareti önündeki gösteri ile hiç bir ilişkisinin olmadığını, Bu olayın ya hükümet tarafından bilhassa düzenlenen bir provokasyon, ya da iktidarın, muhaliflerine saldırı aracı olarak kullandığı bir kargaşalıktan ibaret olduğunu bildirdi. Buna rağmen hükümet JVP'ye karşı harekete geçti. 16 Mart'ta, JVP'nin iktidarı devirmek amacıyla tasarladığı bir komplonun ortaya çıkarıldığını, bu nedenle Olağanüstü Durum ilan edildiğini bildirdi. Gün batımından şafağa kadar sokağa çıkma yasağı kondu. Polise keyfi tutuklama yetkisi ve ölenleri ailelerine bildirme zorunluluğu olmaksızın vur emri verildi. Sirimavo Bandaranaike, radyoda bir konuşma yaparak halkı

«terörist gruplara karşı uyanık olmaya» çağırdı. 25 Mart'ta hükümet JVP ile ilişkileri bulunduğundan kuşkulanılan «300 kadar» kişinin tutuklandığını ilan etti. Ayrıca hergün ele geçen silahları bildiren raporlar yayınlanıyordu.

Hükümetin bu saldırışının amacı JVP'yi siyasal örgüt olarak yıkmak ve Seylan üstündeki etkinliğini kökünden yok etmekti. İndirilen bu darbenin hedefi, JVP veya taraftarları henüz Tamil plantasyon işçileri ya da şehir proletaryası arasında sağlam bir tabanı oluşturmamışken örgütü gafil avlayabilmekti. Çünkü ancak bu üç sömürülen sınıfın kaynaşıp bir tek devrimci cepheyi oluşturması sonucunda Seylan'da kapitalizme son verilebilirdi. Herşeyden önce hükümet, bunu başarmaya yönelmiş olan genç öncü kola darbeyi indirmekle bu tehditi tesirsiz hale getirmeyi amaçlamıştı. Bütün bunların sonucu olarak JVP ciddi bir ikilemle karşı karşıya bırakıldı. JVP kıyı ve Kandi Sinhala köylülüğü arasında güçlü bir şekilde kök salmış ve yurt çapında genç bir kadroya sahip olmuştu. Fakat henüz Tamil proletaryasına tam olarak nüfuz edememişti. Şehir proletaryası ile de daha gelişmemiş bağlantı ve ilişkiler kurabilmişti. Bu iki kesimde çalışmakta olan devrimci güçlerle örgütsel kaynaşmayı gerçekleştirme çabaları gelişmekteydi fakat tamamlanmış değildir. Devlet güçünü ele geçirmek için doğrudan bir atılımın bu şartlarda, zamansız olduğu açıktı. Fakat diğer yandan da, hükümetin saldırısı, JVP direnmediği ve karşılık vermediği takdirde örgütün imhası demekti ki, bu örgüt senelerce süren gizli çalışmalarla oluşmuş ve Irak, Endonezya derslerinden, bir partinin saldırıya uğra-

dığında kendini savunmaya hazır olduğu sürece devrimci olduğunu öğrenmişti. ([21]) Hükümetin üst üste tutuklamalarından ve Olağanüstü Durum ilanından sonra JVP'de tartışma başladı. Silahlı ayaklanma ve gerilla savaşı olmak üzere iki strateji savunuluyordu. Silahlı ayaklanmayı savunan taraf ağır bastı ve parti militanlarına karşı-saldırı talimatını verdi.

Silahlı Ayaklanma :

Olağanüstü Durum ilanından üç hafta sonra 5-6 Nisan gecesi adanın çeşitli yerlerinde polis karakolları 25-30 kişilik JVP grupları tarafından saldırıya uğradı. 5 Nisan'da hükümetin, Uya Eyaleti'nde Vellavaya'daki polis karakoluna saldırıldığını ve beş yönetim bölgesinde (Badulla, Kandi, Moneragala, Amparay ve Nuwara Eliya) (22) sokağa çıkma yasağının konduğunu bildirmesinden anlaşılıyor ki, 4-5 Nisan gecesi bir grup zamansız harekete geçmişti. Bu saldırılarda JVP tamamen yerli silahlar kullandı, ilk modern teçhizatı bu karakollardan elde etmeleri gerekiyordu. Bu ilk harekâtın amacı görülüyor ki, modern silahlar elde etmek, içte bir kurtarılmış bölgeye sahip olmak, adanın haberleşme olanaklarını kesmek ve ikinci bir saldırı için ortam hazırlamaktı. İlk gece bazı polis karakolları düştü, arkasından bir çoklarını hükümet boşalttı. Ayaklanmanın en şiddetli günlerinde 90 la 100 arası karakol JVP'nin eline geçmiş ya da teslim olmuştu. Hükümetin ilk bildirisinde 25 karakola saldırıldığından söz ediliyordu. Fakat bu o geceki sayıyı ifade ediyordu ve ondan sonraki saldırılardan pek tabii ki bahsedilmedi. Nisan'ın

sonlarında gerçeğe daha yakın bir manzara ortaya çıktı: «Önceleri, sadece 25 karakolun saldırıya uğradığını söyleyen hükümet, şimdi de 30'dan fazla karakolun isyancılar tarafından ele geçirildiğini ve bir kaç gün onların kontrolü altında kaldığını söylüyor. Kır kesiminde, binlerce kilometre karelik bölgenin kontrolü, hükümet kuvvetleriyle bir çarpışma olmaksızın asilerin elinde,» ([23]) Hükümetin anlık tepkisi, Kolombo'da da bir isyanın çıkması ihtimaliyle paniğe kapı'arak kuvvetleri başkenti korumak üzere geri çekmek ve havayı yatıştırmak için güven verici bildiriler yayınlamak oldu. 6 Nisan'da sokağa çıkma yasağının süresi azaltıldı. Bir gün sonra Savunma ve İçişleri bakanı silahlı kuvvetlerin «kontrolü tamamiyle ele geçirdiklerini» ve bir kaç direnme bölgesinin de temizlenmekte olduğunu bildirdi. 8 Nisan'da hüküme'in bildiri'er'nde daha açık bir görünüm ortaya çıktı. Asiler Kolombo-Kandi ana yolu üzerinde Varakapola ve Kegalle'de barikatlar kurmuşlardı. Hava kuvvetleri stratejik önemi olan Alawa köprüsündeki JVP mevzilerine saldırıyordu. Ertesi gün bütün Seylan'da 24 saat sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Yabancı gazeteler, 80 - 100 bin asinin hükümete karşı ayaklandığından bahsediyorlardı. Verilen rakamlar mübalağalıydı, fakat başkaldırının boyutları ortaya çıktığında yönetici sınıf çevrelerinin ne kadar yoğun bir endişeye kapıldıklarını yansıtıyordu.

9 Nisan'da Sirimavo Bandaranaike Seylan halkına hitaben yayınladığı tipik konuşmalarından birinde, JVP'nin «büyük paraların kışkırtıcı kafaların ve kanun tanımayan tertipçilerin» maşası olduğunu iddia etti. «Gizlice gelişen» terörist bir ha-

reket Seylan'ın yaşama biçimine karşı ani bir saldırıya geçmişti. Konuşmada ayaklanmanın ekonomik veya toplumsal bir temele dayandığına dair en ufak bir ifade yoktu. Gerçekte sonradan açığa kavuştu ki, JVP halktan destek gördüğü gibi, orta-güney ve güneybatıda oldukça geniş çapta bir örgüte sahipti; ayaklanma hemen hemen bütün Sinhala kır bölgesini kapsamıştı. Çarpışanların çok büyük bir bölümü içlerinde 15 - 16 yaşlarında olanlar da dahil olmak üzere silahlı gençlerdi. Ayaklanmanın en yoğun olduğu alanlar, 12 Nisan'da orduya tam yetki verilen 10 yönetim bölgesi, Kegalle, Matale, Kurunegala, Anuradapura, Matara, Polunnaruva, Galle, Hambantota, Ambalangoda ve Katunayake'ydi. ([24]) 10 Nisan'da Kegalle'deki polis karakolunda AP, bulundukları karakolun, 1200 Km² lik bölgede 80 bin asinin oluşturduğu Küba tarzı isyanın, yerle bir etmediği, veya teslim olmamış tek karakol olduğunu bildiriyordu. ([25]) Ayın sonlarında, Güney Eyaleti'nde iki büyük şehir olan Elpitya (500 bin nüfuslu) ve Deniyaya'nın JVP'nin elinde olduğunu ve onlar tarafından yönetildiğini ilk harekat sırasında kurtarıldıkları ve ancak Nisan'ın 23 (Elpitya) ve 25 (Deniyaya) inda hükümet kuvvetleri tarafından tekrar ele geçirildiği bildiriliyordu. ([26])

O zamana kadar tek haber kaynağımız olan batılı basın, köylülerin JVP'lileri çok iyi karşıladıklarını, onlara erzak, bilgi temin ettiklerini önemle belirtmişti. «Köylülerin genç isyancılara sevgi duyduklarına hiç şüphe yok. Hepsi yerli halk tarafından dostça karşılandılar.» ([27]) İşletmesi üç hafta JVP'nin işgali altında kalan çay plantasyonu sahibi bir İngiliz bile, gençlerin politik formasyonlarını

ve kusursuz zekalarını özellikle belirtmişti. ([28]) Yaylalardaki çay plantasyonları genellikle olaylardan etkilenmediler, fakat Kolombo'da sınırlı da olsa JVP'nin yeraltı ağı tarafından yürütülen belirli bir destekleyici faaliyet gösterildi. 11 Nisan'da hükümet Seylan'daki tek radyo yayın şirketinin Yönetim Kurulu'nun lağvedildiğini duyurdu. Radyo yayınlarında ölüm ilanları ve dinleyici isteklerini kullanarak kırdaki militanlara şifreli mesajlar yollayan bir JVP şebekesi ortaya çıkarılmıştı. Bir gün sonra da askeri teçhizatın nakledildiği Katunayake Havaalanı'na saldırıldı.

Nisan krizinin en fırtınalı döneminde, JVP üyeleri dağlarda çarpışırken hükümetin işçi sınıfının üzerindeki, zaten sallantıda olan hakimiyeti daha da sarsılmıştı. Yönetime sadık kalmış görünen sendikacılar polis karakollarını korumak üzere çeşitli eyaletlere gönderildiler fakat çoğu JVP'ye sempati beslemeye başladığından hemen geri çektirildiler. Üstelik 21 Nisan'da hükümet eşi bulunmaz bir baskı aracı niteliğindeki iş kanununu yürürlüğe soktu. Bu kanuna göre iş yeri dahilinde ilgili kapitalistten izin alınmaksızın el ilanı ve afiş dağıtımı yasaklanıyor, devamsızlık ve gecikmelere karşı cezalar getiriliyordu. Kanunun amacı açıkça JVP militanlarını işe dönmeye zorlamak veya ortaya çıkmalarını sağlamaktı. ([29]) Eğitim sisteminde de düzenli bir şekilde temizlik hareketine başlandı. Hükümet bütün öğretmenleri, uymayanların işten atılacağı tehditi ile, kontrol için merkeze çağırdı. Uyanlardan % 25'i tutuklandı. Fakat Seylan burjuvazisinin şaşkınlığını gösteren en dikkate değer olay da, hükümetin yedekleri askere çağırıp, 35 yaşından

genç olanlar hariç olmak üzere yeni polis ve asker ikmaline başlamasıydı. «Ulusal Hizmet Alayı» böylece kuruldu ve hiç şüphe yok ki bütün ülke gençliğini kendine düşman belledi. Seylan sermayesinin JVP'ye karşı aldığı tedbirler herşeyden önce JVP'nin kitlesel gücünü gösteriyordu.

Vietnam'dan Fazlasıyla Ders Aldık(!)

Mayıs'ın sonlarına doğru, şiddetli çarpışmalardan sonra, JVP sürekli gelişip yaygınlaşırken hükümet ayaklanan grupları devamlı ormanlık yaylalara çekerek, iç bölgelerdeki kırsal alanları yeniden kontrolü altına almaya başlamıştı. Hükümetin karşı saldırısının dayandığı iki unsur vardı: Ayaklanmanın son derece kanlı bir şekilde bastırılması ve Sirimavo Bandaranaike'nin yardımına koşan olağanüstü bir uluslararası müttefikler zinciri. 17-20 Nisan günlerinde, Kegalle'de hükümetin karşı - saldırısı sırasında ilk katliam haberleri geldi. Sandhurstte (*) eğitim görmüş olan Kaymakam Cyril Ranatunga'nın, esirlerini imha edişini haklı göstermek için «Vietnam'dan ve Malezya'dan fazlasıyla ders aldık, hepsini yok etmeliyiz.» dediği yayınlandı. ([3])
Başka bir görevli de «Esirlerin asilerden olduğuna kanaat getirince onları mezarlığa götürüp yok ediyorduk» demişti. Sonradan hükümet bunları inkâr etti ama sonraki haftalarda Kolombo yakınlarındaki Keleniya nehrinde yüzlerce genç kadın ve erkek cesetlerinin yüzdüğü görüldü; askerler bunları toplayıp yakıyorlardı. Çoğu arkalarından vurulmuş olarak bulundu. ([31]) Ayaklanma sırasında Seylan'da

(*) Sandhurst İngiltere'de Sandhurst kasabasında bulunan Kraliyet Askeri Akademisi'ni belirtiyor. (y.n.)

bulunan Rene Dumont'a göre 8.000 kişi öldürülmüştü. ([32]) Şurası kesin ki, ordu ve polisin kıyımı ayırım gözetmeksizin bütün köylü halkı hedef almıştı. Mayıs başlarında Washington Post, bir binbaşının ayaklanmayı memnuniyetle karşıladığını yazıyordu. Binbaşı «Bu zamana kadar ülkede gerçek bir savaşta çarpışma şansından yoksunduk, bunca sene hep yalancı kurşunlarla ateş ettik durduk, şimdi işe yarıyoruz.» demişti. ([33]) Aslında ordu panik içindeydi. «Seylan'ın sayıca yetersiz, hazırlıksız ordu ve güvenlik kuvvetleri genç, iyi örgütlenmiş, silahlı ihtilalcilere karşı kitle halinde tutuklamalarda, işkencelerde, idamlarda ve diğer terör taktiklerinde kullanıldı.» ([34]) Le Monde muhabiri şu manzarayı çiziyordu. Güneyde, Galle'de polis tarafından az önce yakalanıp, götürülmekte olan üç «terörist» gördük. Yerli halktan biri, «bu gece öldürülüp, cesetleri nehre atılacak» dedi. Geleneksel olarak nefret duyulan ve «ilerici» hükümet tarafından çekinmeden kullanılan polis, açıkça Duvalier'nin «tontons macoute» (* [1]) larına benzetiliyor. Halk polisin cinayetleri ile şiddetle sarsıldı. İşte bir kaç örnek: Güneyde bir köy olan Kataragama'da çıplak bir genç kız cesedi bulundu. Akuressa'da iki genç halkın önünde vurulmuş ve ölüme terkedilmişti fakat ancak yakıldıkları zaman öldüler. Koskoda'da cesetler asılı olarak günlerce teşhir edildiler. Kandi'de bir coğrafya hocası öylesine vahşice dövülmüştü ki, hastanede öldü. Bir tarih öğrencisi iki gün boyunca işkence gördü. Bandaragama'da bir genç acımasızca dövülmüş, yarılan tabanı bibere bulanmıştı. Bir başka

(*) Haiti'li Diktatör Duvalier'nin kurduğu gizli polis örgütü. (y.n.)

genç Kolombo dışında bir yolda tutuklanmış, işkence edilmiş ve karıncalara terkedilmişti. Bütün bunlardan sonra devam etmeme gerek var mı?» ([35]) Haziran ayında hükümet en az 14000 genci tutukladığını ve bunları toplama kamplarında bulundurduğunu, liderlerin yargılanacağını, geri kalanların da eğitilerek ve çalıştırılarak «islah» edileceğini açıkladı.

Tarafsızlık Teori ve Pratiği

Nisan ve Mayıs aylarında yürütülen kıyım benzeri görülmemiş bir uluslararası dostluk bloku tarafından destek gördü. Sirimavo Bandaranaike hükümeti, yerli «sosyalizm»inin zavallı bir aldatmacadan ibaret olduğunu göstermişti. Nisan ayaklanmasına gösterdiği tepki, dış politikasının da aynı derecede sahte olduğunu kanıtlamıştı. Mart'ta Olağanüstü Durum ilan edildiğinde emperyalist basın yer yer bunun gerçekten JVP tehlikesinin öneminden ileri geldiğinin şüpheli olduğunu, gerçekte hükümetin gittikçe bozulan ekonomik duruma karşı halkın tepkisini örtbas etmek için bahane uydurduğunu savunuyordu. Ayaklanma başladıktan sonra da, aynı basın muzaffer bir tavırla böbürlenmeye başladı. Bir yandan çoşkuyla rejimin silaha ihtiyacı olduğundan bahsederken, Daily Telgraph gazetesi okurlarına «İngiltere'nin Bayan Bandaranaike'nin sorumsuz ve iflas etmiş hükümetine silah vermesi saçma» diyor ve «eğer Sirimavo Bandaraike ders almadıysa Seylan halkı ders almalıdır.» diye devam ediyordu. ([36]) Bir hafta sonra Seylan'da Rusya'nın varlığı tehlikesi ile endişeye düşünce, dil uzatma fırsatını kaçırmayarak «Bayan Bandaranaike'nin

kendine göre harikulade tarafsızlığından bahsetti. ([37]) Times'ın başyazısının manşeti «Seylan bu şoktan ders alabilir.» ([38]) Sunday Times'tan Frank Giles da aynı şekilde neşeliydi; «Bu durumda» diyordu, «insanın düşünceleri Seylan'daki olağanüstü duruma ve Bayan Bandaranaike'nin şahane bir gösterisi olan tarafsızlık teorisi ve pratiğine gidiyor. Tabii ki kendisine iyi şanslar dileriz ama inşallah ne yaptığını biliyordur.» ([39])

Sirimavo Bandaranaike elbette ne yaptığını biliyordu. Ocak'ta Singapur'daki İngiliz Uluslar Topluluğu Konferansı'nda İngiltere'nin Güney Afrika'ya silah satmasına karşı çıkmış, fakat kendisi Seylan'ın Güney Afrika ile ticaretini her zaman sürdürmüştü. İlk yabancı silah yardımı Nisan'da Singapur'daki İngiliz üssünden Seylan Hava Yolları ile ülkeye sokuldu. Bu ilk ikmali Singapur'da depo edilen küçük silahlar teşkil ediyordu ve bunlar ayaklanmanın başlamasından dört gün sonra 10 Nisan'da ülkeye girdi. 13 Nisan'da İngiliz hükümeti helikopter talebiyle karşılaştığını ve altı Bell Jet Ranger vermeyi kabul ettiğini açıkladı. Fakat kendi elinde olmadığından bunları Seylan için her birini 100 bin Dolara ABD'den satın aldı. ([40]) ABD ayrıca yedek parça da gönderdi. Bu arada Hindistan ve Pakistan silah ve karşı-devrim ustaları göndermekteydi. 13 Nisan'da Kolombo Limanı'da «en az dört Hint savaş gemisinin» devriye gezdiği bildiriliyordu. 14 Nisanda da altı Hint, iki Pakistan helikopteri Seylan'a geldi. Kıyılarının böylesine yakınında bir devrim ihtimali Hindistan'ı korkutmuştu. ([41]) Pakistan da yardımını, Hindistan'ın Pakistan ve Bengal arasında hava ulaşımını kesmesinden sonra, Katunayake

hava alanından kendisine sağlanan kolaylıklara karşılık yapmıştı. 21 Nisan'da Avustralya, İngiltere ve ABD'yi izliyerek Seylan'a silah göndereceğini açıkladı. Sovyetler'in tepkisi de aynı derecede süratli ve çoşkuluydu. 17 Nisan'da, Seylan uçakları, Mısır'daki depolardan dokuz ton Sovyet silahı almak üzere Bahreyn ve Karaçi üzerinden Kahire'ye uçtu. (42) 20 Nisan'da Taşkent'ten 63 Sovyet teknisyeni ve paketlenmiş helikopter taşıyan dört Antanov ulaşım uçağı geldi. (43) 21 Nisan'da Antonov'lar altı tane Mig 17 taşıdılar. (44) Sovyet pilotları JVP'ye karşı savaşmayı reddederek Seylan'lı pilotları eğitmeye razı oldular - gelecekteki bir ayaklanma için olsa gerek - 6 Mayıs'ta Sovyetler Birliği 20 zırhlı araç göndereceğini açıkladı. (45) Bu «bloksuz» ülkeye sadık kalan Yugoslavya da dağ savaş gereçlerini sağladı. The Times'ın bildirdiğine göre bunlar özellikle Kegalla Bölgesinde ayaklanmayı bastıran Kaymakam Ranatunga'nın işine yaramıştı. (46)

Böylesine bir yardım kampanyası yetmezmiş gibi Seylan 26 Nisan'da Çin'den de 150 Milyon Rupilik, faizsiz borç aldığını duyurdu. Bu yardım, Seylan karşı - devriminin açık ve doğrudan desteklenmesi demekti: Çünkü Sirimavo Bandaranaike'ye, kapitalist hükümetinin, JVP liderliğindeki halk hareketini bastırmadaki başarısını kutlayan, Çu Enlay'ın kişisel mesajı da gitmişti parayla beraber. Bu belge, Kolombo yöneticilerinin JVP hakkında kullandığı dili sadakatle tekrarlıyordu. (47) Gerçekte emperyalistler bile JVP'nin «bir avuç insanı» temsil ettiğini iddia edememişti. Yazıda Mao Ze - Dung'un adı, oldukça çıplak olan Çin müdahalesinin süper devlet oportunizmini örtmek için ideolojik maske

olarak kullanılmıştı. Marksizm-Leninizmin en temel ilkelerinden biri şudur: **Kitleler başkaldırdı mı, bu maceracı bir eylem de olsa, devrimciler onu destekler, Marx'ın Paris Komünü'nde, Lenin'in Temmuz Günleri'nde yaptığı gibi.** Halbuki Çin Hükümeti ezilenlerle bütünleşmek şöyle dursun, onları ezenleri kutlamaya ve onlara yardım etme yolunu tutmuştur - hem de ABD, SSCB, İngiltere ve Hindistan'ın safında. Çu En - Lay'ın mektubu, Çin Büyükelçisinin Bandaranaike hükümetine sağlanan borcu imzalayıp o günün koalisyonun başa geçiş tarihinin birinci yıldönümü olusundaki «mutlu rastlantı»yı kamuoyuna karşı övdüğü gün Kolombo'da hal'a açıklandı. Çin diplomasisi, böylece Seylan'daki kitlelere yöneltilen bir yıllık sürekli ihanet ve baskının başlatıldığı utanç verici günü kutluyordu. Seylan kapitalizmiyle Çin ittifakının oportünist niteliği, mektubun Çin halkından özenle saklanmasından da anlaşılabilir.Çin basını, Seylan'daki ayaklanma konusunda bütün haberlere sansür koymuştu. Ayaklanma hakkında Çin'de tek bir kelime yayınlanmadı. 22 Mayıs 1971'de Renmin Ribao'da yayınlanan «Dünyadaki en iyi durum» haritasında, anlamlı bir şekilde, Hindistan'ın üzerinde kitlesel eylemi gösteren amblem olmasına rağmen Seylan'ın üzerinde hiç bir şey yoktu.

Sonuç

Seylan ayaklanmasının tam bir değerlendirmesini yapabilmek için JVP'nin iç gelişmesine ait bilgileri ve olayın uzun dönemde Seylan politikası üzerindeki sonuçlarını beklemek gerekecek. Ancak, bazı sonuçlar daha şimdiden açığa kavuştu. Ayaklan-

ma, devlet gücünü ele geçirmek için hırslı ve son derece örgütlü bir girişimdi: Bu amaca ulaşamadı. Üç haftalık yaygın bir askeri harekâttan sonra cesur Seylan devrimcileri savunmaya geçmek zorunda kaldılar. Binlerce militan öldürüldü, yaralandı veya tutuklandı. Ayrıca JVP ile doğrudan ilişkisi olmayan bir çok genç de öldürüldü. JVP örgütü şiddetli bir darbe yedi. Böyle bir darbenin Seylan devrim hareketini yıllarca geciktirmesi ve JVP'yi coşkunca destekleyen ve ayaklanan yığınları yıldırması, çökertmesi beklenebilir, gerçekten böyle bir etkinin doğacağından kuşku duyuracak nedenler olsa da. Ayaklanma öte yandan, Seylan rejiminin ve onun uluslararası müttefiklerinin gözünü açtı. ve daha da katılaştırdı. Yani Debray'ın deyimi ile «karşı - devrimin devrim geçirmesini» sağladı. Nisan'da yapılan doğrudan askeri yardımdan ayrı olarak, emperyalizm şimdi gözünü dört açacaktır. Temmuz'da Bandaranaike rejimi polis kuvvetlerini 12 binden 18 bine çıkaracak bir plan üstünde çalışıldığını açıkladı. Hiç kuşku yok ki, politik ve askeri örgütlenme gelecekte, şimdi olduğundan çok daha zor olacaktır.

Bununla beraber Seylan ayaklanması, hiç bir anlamda darbe değildi. Görünüşte ani olması nedeniyle yüzeydeki «blankist» karakterine rağmen ayaklanma, yoksullaşan kırsal yığınların öncü örgütler liderliğinde kapitalist devlete karşı geldiği bir halk ayaklanmasıydı. Neden başarıya ulaşamadı? Hiç bir devrim yüzde yüz başarılı olacağından emin olamaz. Öyleyse hareketin geçici olarak yenilgiye uğraması, hiç girişilmemesi gerektiğinin bir kanıtı olamaz. Fakat ayaklanma başarı şansını kısıtlayı-

cı koşullarda ve biçimde başlamıştı; bu nedenle de, başarılı sosyalist bir ayaklanma için gerekli ön koşullar konusunda katı Leninist israrları geçerli kıldı. Herşeyden önce politik düzeyde, görülüyor ki JVP'nin gevşek ve iyi düzenlenmemiş bir iç yapısı vardır. Bir Leninist parti değildi. Liderliğinde, başlangıçta JVP'ye sızmış olan değişik grupları yansıtan, bağlantıları zayıf fraksiyonlar vardı. Bu fraksiyonların tabanla ilişkileri yetersizdi. Bilindiği kadarıyla JVP bir ulusal kongre düzenleme yoluna gitmemişti hiç; seçimle gelen görevli yoktu. Üstelik JVP içinde, ilk başta Seylan'da egemen olan parlamenter reformizme karşı kendiliğinden bir tepki olarak doğan ve sosyalizme varmanın temel yolunun silahlı mücadele olduğunu, Pereralar ve Keunemanların beylik sloganlarıyla beslenmiş bir kuşağın gözünü kamaştıran bir şekilde anlaşılmasıyla ortaya çıkan maceracı bir eğilim de vardı. Eğilim, Ağustos 1970'ten sonra hükümetin ani bir saldırıya geçmesi ve JVP militanlarının «yataklarında» yok edilmesi tehlikesinin baş göstermesi ile daha da kuvvetlendi. Endonezya ve Yunanistan deneyleri birer uyarı olarak göründü. Sonuç olarak örgüt içindeki bir tartışmadan sonra, uzun sürecek bir gerilla savaşındansa silahlı ayaklanmayla hükümeti devirmeye ve Olağanüstü Durum ilanından hemen sonra harekete geçmeye karar verildi.

JVP askeri bakımdan da yetersizdi. Uluslararası silah yardımı kampanyasının doğuşuna engel olamazdı. Fakat örgütün, ayaklanmanın gerekli Leninist önşartı olan, silahlı kuvvetler içindeki faaliyetleri, Ağustos'tan beri hükümetin bu konuda dikkatli davranması sonucunda engellenmişti. Sonuç olarak ayaklanma sırasında ordu veya poliste

önemli bir zayiflama olmadı. Deniz Kuvvetlerinden 18 askeri öğrencinin JVP'ye katıldığı bildirilmişti (48), fakat karşı-devrimci bir ordu her zaman için belli düzeyde bireysel kopmaları karşılıyabilir, ancak kitlesel kopmalar, direnişler ya da birimlerin toplu halde kaybıyla sarsılır. Seylan'da görülüyor ki ordu eksiksiz olarak savaşa girdi. JVP bir de, bağımsız silah kaynaklarına sahip olmadığı için zayıfladı. Düşmanla çarpışarak silah kazanma şeklindeki geleneksel devrimci uygulama, uzun gerilla savaşı için geçerli olabilirdi. Fakat silahlı ayaklanmanın gerektirdiği süratle ilerleme, en kısa zamanda modern silahlar elde etme şartını önemli kılar. Anlaşılıyor ki, JVP saldırısının ilk bir kaç gününde bu başarılamadı. Son olarak da JVP'nin en önemli eksiği, gerçekten ülke çapında bir ayaklanma için gerekli toplumsal tabandan yoksun oluşuydu. JVP, güneybatı ve dağlık iç bölgelerde yaşıyan Kandi ve kıyı Sinhala köylüleri arasında güçlüydü. Tamil kır proletaryası ve şehirdeki işçi sınıfı ile ilişkilerini henüz geliştirmeye başlamıştı. Komünal, reformist liderler yıpratılamamıştı. Bunun sonucu olarak ayaklanma patlak verdiğinde, JVP kendini orta-güneydeki dağ eteklerinde ve orta-kuzeydeki kurak bölgede kıstırılmış buldu. Buralarda çarpışanların büyük bir kısmını işsiz köylü gençler oluşturuyordu. Ayrıca Kolombo'da da bir isyanın baş göstermemesi, kırsal alanlardaki ayaklanmanın başarısını ortadan kaldırdı. Çünkü böylelikle devlet, ilk bir kaç günden sonra, ordusunun bütün zırhlı birliklerini kırsal bölgeye yayma olanağını elde etti. Plantasyon işçilerinin harekete katılmaması, ülke ekonomisinin temel üretim dallarının ayaklanmadan etkilenmediğini gösteriyordu. Başka etken-

lerden bağımsız olarak, sadece bu iki kayıp bile, hareketin kısa zamanda yenilgiye uğramasına yeterli neden olabilirdi. Şehirdeki işçi sınıfının ayaklanmaya karşı aldığı tavrın ne olduğu henüz kesin olarak açıklığa kavuşmadı: büyük bir ihtimalle, ne yapacağını şaşıran bazı kesimler, reformist sendika liderleri tarafından saptırıldılar. Yine de, yukarıda belirtilen hükümetin aldığı önleyici tedbirler gösteriyor ki, proletaryanın harekete gösterdiği sempati büyüktü. Fakat JVP'nin kırsal kadrosu bu sempatiyi etkin bir eyleme dönüştüremiyecek kadar zayıftı. Bu durum, kır ve şehir proletaryasının kendiliğinden bütünleşiverdiği 1953'teki Büyük Hartal'la tam bir tezat teşkil ediyordu. Aynı zamanda JVP'nin teorisine ters düşüyordu. Bu teori, köylülük «temel güç» olmak üzere, üçlü bir işçi - kır proletaryası - köylü ittifakını savunuyordu.

Bunlara rağmen JVP, sömürge veya eski sömürge ülkelerde silahlı ayaklanmanın, devrimci mücadelenin mümkün ve gerçek bir biçimi olduğunu gösterdi. 1945'ten bu yana devrim stratejisi üzerindeki tartışmalar **ya** uzun gerilla savaşları (kurtarılmış alanlara karşı mobilize **fokolar,** şehir gruplarına karşı kır grupları) **ya da,** bir tarafta parlamenter reformizm eleştirisi, diğer tarafta askeri cunta üzerinde odaklaşmıştı. Seylan ayaklanması, yenilgisine rağmen ve hatta yenilgisiyle, belirli ve dikkatle hazırlanmış koşullar altında silahlı ayaklanma yani «politik mücadelenin en yüksek biçimi» ([49])'nin mümkün olduğunu vurgulamış oldu. JVP'nin önderliğindeki ayaklanmanın politik, askeri ve toplumsal yetersizlikleri bir ay süren inanılmaz derecede kahramanlıklara ve fedakarlıklara rağmen, yenilgiye neden oldu. En ilkel silahlarla Seylan

burjuva devleti ve onun uluslararası müttefiklerinin büyük gücüne karşı savaşan bu yoksul köylüler ve onların önderleriyle kayıtsız şartsız dayanışma, nerede olursa olsun bütün devrimciler için bir görevdir. Hareketin eleştirisel bir Marksist muhasebesi bu dayanışmayla çelişmiyor, aksine onu kuvvetlendiriyor. Sosyalist devrimin aldatmacalara, kelime oyunlarına ihtiyacı yoktur, gerçek neyse ona inanır. Uluslararası işçi sınıfının tarihi yenilgilerle birlikte ve yenilgilerden ders alarak başarıya ulaşan devrim hareketleri ile doludur. Hiç kuşku yok ki, Nisan ayaklanmasından alınan dersler bugün Seylan'da yeraltında öğrenilmekte ve sindirilmektedir. JVP ve taraftarlarını uzun, zor bir hazırlık ve güçlenme dönemi bekliyor şimdi. Fakat JVP, kitlelerin gerçek bir önderi olduğunu kanıtladı ve 50 yıldır Seylan'ın üzerinde asılı duran parlamentarizm perdesini indirdi.

Nisan 1971 ayaklanması, Mayıs 1968 Fransız isyanı gibi devrimciler kadar karşı- devrimciler için de beklenmiyen bir olaydı. Fakat Marksistler hiç bir zaman «beklenmeyen» diye bir kavram tanımazlar. Kitle patlamaları hiç bir zaman önceden uzun, sessiz bir baskı dönemi olmadan meydana gelmez. Zaten böyle bir olayın beklenmemesi, sonraki patlamanın şiddetine katkıda bulunan bir unsurdur. JVP'nin halktan derin bir destek bulabilmesinin nedeni, Seylan toplumunun temelinde yatan bunalımı yansıtmasıydı ki bu bunalım adanın hayatına egemen olan siyasal partiler tarafından görmezlikten gelinmiş ve Kolombo'nun İngilizvari Oligarşisiyle, şehir ve kırsal yığınları birbirinden ayıran derin bir kültürel ve toplumsal uçurum sayesinde gizlenmişti. Bunalım ayaklanmadan beri azalmadı,

derinleşti. Yabancı yardımlara rağmen, sadece ayaklanmanın doğurduğu 100 milyon Rupilik hasar da düşünülürse, Bandaranaike hükümetinin ekonomik çöküşün altından kalkması olanaksız görünüyor. Gittikçe artan işsizliğe, tarıma bağlılığa, genç kuşağın büyüyen huzursuzluğuna çare aranmıyor. «Saptırılmış» diye nitelediği gençliğin üzerinde sistemli bir şekilde uyguladığı baskı ve terör ile SLFP-LSSP-KP hükümeti, JVP'nin ardından giden yığınları tekrar kazanamıyacaktır. Seylan toplumunun gerçek bunalımını bağımsızlıktan beri ilk kez doğru olarak yansıtan 1971 Nisan ayaklanması o'du.

Bu nedenle, JVP'nin başkaldırısı, bastırılmasından sonra bile adada daima sürecektir. Öyle yenilgiler vardır ki, herşey bittiği anda birer gizli zafer olurlar, çünkü olayın meydana geldiği **zaman** ve savaşırkenki **ruh hali** yenilginin kendisini kat kat aşan ani bir politik uyanışı doğurur. Görünmez etkileri deniz altında patlayan bir bomba gibi sömürülen sınıfların en derin tabakalarına çok kısa zaman içinde yayılır. 1971 Seylan ayaklanması, böyle bir dönüm noktası olabilir, bunun için her türlü imkana sahip. Verdiği en önemli ders de, Seylan'da kitlelerin devrimci karaktere sahip olduklarını göstermesi. Bu kitleler, geleneksel liderleri tarafından sömürülmelerine, uyutulmalarına rağmen, isyanlarının şiddetiyle bütün dünyayı ve yerli düşmanlarını şaşırttılar. Kahramanlıklarıyla Asya ve dünya devrim tarihine yeni sayfalar kattılar. Dünyadaki bütün devrimciler şimdiki geçici sakin havayı, daha büyük ve daha başarılı fırtınaların izleyeceğini beklemelidirler, dilemelidirler.

FRED HALLİDAY «Ceylon Insurrection» New Left Review Eylül/Ekim S. 69.

Çu En-Lay'ın Sirimavo Bandaranaike'ye yazdığı, 25 Nisan 1971 tarihli ve bu tarihten bir ay sonra Seylan Hükümeti tarafından resmen açıklanan mektubun tam metni aşağıdadır. Metin henüz Seylan dışında bulunamadığından mektubun varlığına ve inanılabilirliğine dair kuşkular var. Bu nedenle New Left Review 1971 Eylül Kasım (69) sayısında mektubu tam metin halinde ve bir belge olarak yayınladı. Çin hükümeti şu ana kadar Kolombo'da açıklanan şekline bir itirazda bulunmadı. Onun için doğruluğundan kuşku duyulamaz.

ÇU EN LAY'IN SİRİMAVO BANDARANAİKE'YE MESAJI

Çin Hükümeti'ne güveninizden ve Çin halkına olan dostça duygularınızdan dolayı, Ekselanslarına ve Seylan Hükümeti'ne mütəşekkirim. Çin ve Seylan arasındaki dostluk, iki halkın temel çıkarlarında vardır ve sınavlara dayanabilir. Çin Hükümeti ve halkı iki ülke arasındaki dostluğa çok büyük değer vermektedir ve gizli emelleri olan hiç bir kimse dostluk ilişkilerimizi bozmayı ve ihtilaf tohumları saçmayı başaramıyacaktır.

Başkan Mao-Ze Dung'un öğretilerini izleyen Çin halkı, uzun süren devrimci mücadelesi boyunca aşırı sol ve sağ oportunizme daima karşı çıkmıştır. Ekselanslarının ve Seylan Hükümeti'nin çabaları sayesinde, aralarına yabancı ajanların sızdığı, kendilerine «Guevarist» süsü veren bir avuç kişinin ya-

rattığı kargaşalığın kontrol altına alındığı görmekle memnunuz. İnanıyoruz ki, Ekselanslarının liderliği ve Seylan halkının desteği ve yardımlaşmasının sonucu olarak, yurt içinde ve dışındaki gericilerin Seylan halkının çıkarlarını baltalamak amacı ile düzenledikleri isyan hareketleri başarısızlığa mahkumdur.

Ekselanslarının da belirtmiş olduğu gibi, devlet egemenliğini savunmanın ve yabancı müdahalelere karşı korunmanın doğruluğuna tamamen katılıyoruz. Çin Hükümeti ve halkı bu tutuma hayranlık duymakta ve Seylan'ın bu amaç uğruna mücadelesini kuvvetle desteklemektedir. Ekselanslarının da derinden bildiği gibi, Barış İçinde Birarada Yaşamanın Beş İlkesi'ne tutarlılıkla sadık kalan Çin Hükümeti hiç bir zaman başka ülkelerin iç işlerine karışmamıştır; başka ülkelerin iç işlerine karışan ülkelere ve özellikle yabancı gericilerin silahlı müdahale fırsatlarından yararlanmalarına şiddetle karşıdır. Çin Hükümeti'nin bu sarsılmaz tavrını bir kez daha kuvvetle belirtmek isterim.

Çin ve Seylan arasındaki dostluğun yararına ve Seylan Hükümeti'nin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Çin Hükümeti 150 milyon Rupilik uzun vadeli, faizsiz, değiştirilebilir yabancı kurdan borç vermeyi Seylan Hükümeti'nin isteğine uyarak kabul etmiştir. Bu konuyla ilgili görüşlerinizi bilmekten memnuniyet duyacağız. Borcun bir bölümünü Mayıs'ta sunmaya ve belgesini imzalamaya hazırız. Başka maddi yardımlara ihtiyaç varsa lutfen bilmemizi sağlayınız.

Ceylon Daily News 27 Mayıs 1971

SEYLAN AĞIR CEZA ADALET KOMİSYONU ÖNÜNDE SAVUNMA

ROHAN WİJEWEERA (*)

2 KASIM 1973

Başkan ve Komisyon Üyeleri :

Bir sosyal sınıfın temsilcisi diğer bir sosyal sınıfın temsilcilerine sesleniyor. Burada olan bu. Sömürülen ve ezilen işçi sınıfının bir temsilcisi, sömürücü ve ezen sınıfın temsilcilerine sesleniyor. Burada ortaya çıkan canlı gerçeğin, iki karşıt sınıfın sınıf çıkarları mücadelesi olduğunu unutmayalım. Her ne kadar Komisyon soruşturmasında «13. Sanık» olarak adlandırılıyorsam da Başkan'ın ken-

(*) Rohan Wijeweera: Janatha Wimukti Peramuna (Halk Kurtuluş Cephesi) lideri

disi baş sanık olduğumu belirtti. Bu durum benim, onüçüncü sanığın, kim olduğumu hemen söylemem gerekiyor. Ben, Marksist-Leninist'im. Ben, Modern Bolşevik'im. Ben, proleter devrimcisiyim. Marksizm-Leninizm açık bir doktrindir. Bir Marksist-Leninist hiçbir zaman karışıklıktan yana değildir. Ben, bir Bolşevik'im, hiçbir şekilde terörist değilim. Ancak bir proleter devrimcisi olarak kendimi, hüküm süren kapitalist sistemi yıkmaya ve yerine sosyalist sistemi kurmaya adadığımı kesinlikle belirtirim.

İnsanlığın toplumsal gelişiminde çağ dışı kalmış, gerici kapitalizmi sahiplenmemek; bu sistemin, insan toplumlarının gelişim sürecinin en son ve en yüce aşamasına uygun olarak ortaya çıkan yeni sosyalist üretim sistemi ile değiştirilmesi gerektiğini söylemek hiç bir şekilde bozgunculuk değildir. İnsanlığın ve toplumun gelişmesine bağlı olarak ben, bozguncu değilim.

Sayın Komisyon Üyeleri: Sözlerime başlamadan bir istekte bulunabilir miyim? Egemen sınıfın elinde mümkün olan her türlü hakaret ve kötü davranışlara maruz kaldım. Yıllardır sayısız iftiraların, küçük düşürme çabalarının, karalamaların, çamur sıçratmaların hedefi oldum. Ve tüm bunlar karşısında her zaman yasal güvenceden yoksun kaldım. Sizden tek isteğim, hiç bir engelle karşılaşmadan ve serbestçe suçsuzluğumu açıklama hakkıma saygı duymanızdır. Kapitalistlerin egemen kliği ebediyen, olamazsa, uzun bir süre beni susturacaklar. Bu koşullarda, kendimi, sizin karşınızda söylemem gereken herşeyi söyleyemediğimden dolayı suçlamak istemem. Susturulmamamı talep ediyorum.

Suçsuzluğunu kanıtlayacak gerçekleri belirtme hakkını kullanan sanık hiç bir şekilde, söylemesi gerekenleri söylemekten kaçınma eğiliminde değildir. Bu kapitalist kurum bana karşı oldukça ağır bir biçimde kullanıldı. Şaşırmadım. Egemen sınıfların kendi kurumlarını kapitalizmin gereklerine hizmet etsin diye kurduklarını biliyorum. Komisyonunuz önünde savunma yapma, eğer sadece katıldığınız vicdansız kararlar ve utanç verici davranışlara meşru bir örtü sağlıyacak olsaydı, bu boş bir çaba sayılabilirdi. Ama ben ülkemizin yakın geçmişinde yer alan en şiddetli, en barbar, en geniş insan kıyımına yolaçan tarihi süreci açıklamak istiyorum.

Sayın Komisyon Üyeleri : «İnsanın sahip olduğu en asil, en değerli, en büyük, en yüce hazine hayatıdır. İnsan bir kere yaşar. O öyle yaşamalıdır ki ölüm anında pişmanlık ve acı duyması için bir neden bulunmasın; öylesine yaşamalıdır ki hayatını insanlığın -bütün dünya insanlarının- gelişiminin, kurtuluşunun, zaferinin ilerlemesine feda ettiği düşüncesi ile gerçekten mutlu olabilsin. «Bu bir Sovyet yazarının hayata bakışı. Bu özlemi paylaşıyorum. Ve kapitalist egemen kliğin hayatımı gençliğimin dinç devresinde kesmesinden üzüntü duymuyorum.

Bize Karşı Suçlamalar

Ne hayatım ne de beni bekleyen son için hiçbir pişmanlık duymuyorum. Nisan olayları tarihine ilişkin herşeyi, şahsıma yönelecek mümkün misillemelerden hiçbir pişmanlık duymadan anlatmayı umuyorum. Bize yöneltilen suçlamalar ciddi. Ceza Yasası'nın 114. ve 115. Bölümlerini ihlal ile suç-

lanıyoruz. O zamanki Genel Vali'nin soruşturma isteminde ve hakkımızdaki iddianameye göre sözü edilen dönem, 1968 başı ile 1971 sonu arasındaki devre. Bu dönem «Kraliçe'nin hükümetine karşı fesat tertip ettiğimiz» Seylan hükümetini devirmek için «fesat amacıyla gizli ittifak tesis ettiğimiz» ve «Kraliçe'ye karşı savaşa girdiğimiz» yada bunu kışkırttığımız söyleniyor. Aynı şekilde Savcı'nın sunuş beyanıda Janatha Vimukti Peramuna (Halk Kurtuluş Cephesi)nin kuruluşunun, özünde «fesat tertibi» ile eş olduğunu göstermeye çalışıyordu. Bu dönemde yaptıklarımız ve söylediklerimiz sorunun özünü oluşturuyor; dolayısıyla benim kendi görüş ve düşüncelerim de diğer herşey gibi soruşturma konusu.

Bay Başkan: Seylan'ın, üzerinde güneşin hiç batmadığı Britanya İmparatorluğu'nun doğrudan sömürgesi olduğu bir dönem vardı. İkinci Emperyalist Savaş tüm yıkıcılığıyla ve acılarıyla sürerken, bu sömürgeler Amiral Geoffrey Layton'un savaş arabasının boyunduruğu altında çiğnendiler; sömürge hükümeti, liderlerini hapsettikten ve partilerini (Lanka Sama Samaj Partisi ve Birleşik Sosyalist Parti) yasakladıktan sonra Sol Harekete karşı insafsız bir baskıya girişti; kitleler acı içinde ve zulüm altında eziyet çekiyorlardı; sömürge birlikleri Ada'yı yağma ediyorlardı; otokrasi tam egemendi, kapitalistler daha fazla kâr ediyorlar, devrimciler ceza evlerinde çürüyorlardı. Ben, bugüne benzeyen bu acı ve karanlık günlerde, Temmuz 1943'de Tangalle'de doğdum. Matara ilçesinde küçük bir köyde, Kottegoda'da büyüdüm. 1947 ortalarında, 1953'e kadar ilk öğrenimi yaptığım Godanda Devlet Erkek İlkokulu'na kabul edildim.

Bütün bir ülkenin ilerlemesi engellendiğinde, bütün bir ulusun ileri yürüyüşü durdurulduğunda, bütün bir halk kendini uçurumun eşiğinde bulduğunda; dürüst ve doğru insanların cezaevlerine giderken, açıklanmayan zorluklara göğüs gererken neden korku belirtileri göstermediklerini, sürekli sıkıntılara neden dayanabildiklerini, ülke ve halklarını bu felaketten kurtarmak için hayatlarını bile nasıl feda edebildiklerini anlamak zor değildir. İkinci emperyalist savaş'dan sonra bu ülkenin yönetimi, yeni sömürgeci stratejinin bir gereği olarak, yerli kapitalist sınıfa devredildi Ve ülke, aynı kapitalist gelişimin iflası yolunda ilerlemeye devam etti. Bu ortamda benim neslim gençlik dönemine girdi. Bu zamana kadar toplumumuzdan geniş bir deney hazinesi devraldık. Bizi devrim yoluna iten bu deneylerdir.

Marksizm Yolum

1954'de Godanda Devlet İngiliz Lisesine kabul edildim. Aynı yıl okul Sinhala dilinde öğretim yapmaya başladı. Orta öğretimimi burada tamamladım. Politika eğitmenim, Seylan Komünist Partisi'nin şimdiki genel sekreteri yoldaş Dr. S. A. Wickremasinghe'nin bütün güneyde yürüttüğü emperyalizm ve kapitalizme karşı muazzam ajitasyon kampanyasının ve toplumdan edindiğim deneylerin sonucunda Komünist Partisi'ne yöneldim. Marks ve Engels'in tarihi belgeleri **«Komünist Manifesto»**nun ve Liu Shao Chi'nin **«Nasıl İyi Komünist Olunur»** unun Sinhala baskılarını o günlerde okudum. Ancak o zaman bunları doğru olarak anlamadığımı kabul etmeliyim. Politikanın ABC'sini Komünist Par-

tinin propaganda gösterilerinde ve Gençlik Birliği seminerlerinde öğrendim. Yoldaş Dr. Wickremasinghe'ye bunlar için minnettarım.

Politik faaliyet içinde duyarak ve anlayarak ilk kez Komünist Gençlik Birliği üyesi olarak yer aldım. Fen öğrenimi yaparken, 1959'da öğretmen yokluğundan okulu bırakıp Dharmasoka Kolejine girmem gerekti. Aynı yılın Aralık ayında Fen dalında GCE (O Level) sınavını geçtim.

1960 Genel Seçimlerinde Seylan Komünist Partisi bu kargaşalığa 53 adayla - bütün tarihinde seçime soktuğu en yüksek aday sayısı - girdi. Küçük bir parti olduğundan tüm çabalarımı seçim kampanyasına yöneltmem gerekti. Bu kampanya sırasında Aparkka, Dandeniya, Urugamuwi ve Radompola gibi uzak bölgelerde edindiğim deneyler dikkate değerdi. Seçimlerden sonra bir gün **Sovyet Toprağı** adlı bir dergide Sovyet Başbakanı Khrushchev'in - 1960 ortalarında Endonezya'da gezideydi - yakın gelecekte Moskova'da Asya, Latin Amerika ve Afrika'daki sömürge ülkeler gençliği için uluslar arası bir üniversite açacağı haberini okudum. Bu sırada ekonomik nedenlerle yüksek öğrenime devam etmemin güçleştiğini görüyordum. 1947 Genel Seçimlerinde Hakmana bölgesi komünist adayı yoldaş Premalal Kumasiri'nin seçim kampanyasını yürüten babamın arabası gericiler tarafından durduruldu. Babam kaçırılarak dövüldü. Bu olay onu sürekli sakat bıraktı. Ailemin yüksek öğrenim giderlerimi daha fazla karşılaması maddi olarak imkan sızlaşmıştı. Kendi isteğimle yeni «Moskova Halkların Kardeşliği Üniversitesi»ne başvurdum.

Tıp bursu kazanarak 23 Eylül 1960'da Moskova'ya hareket ettim. Yapılan ön sınavlardan sonra 1 Ekim 1960'da Filoloji Fakültesi'ne kabul edildim. On yedi yaşımda üniversitenin en genç talebesiydim. Sovyet öğretmenlerimin büyük yardımlarını unutamam. Haziran 1961'e kadar Rusça çalıştım. Ek olarak Dünya Tarihi ve Tarihi Metaryalizm üzerine İngilizce verilen konferanslara katıldım. Bu arada, şükranla, ünlü Sovyet tarihçisi Prof. Metropolski'yi zikredeceğim. Öğrencisi olmasaydım şimdi belki karşınızda olmazdım. Tıbba olan sevgimi bırakarak, doktor yerine devrimci olarak, bu çağda insanlığa nasıl daha büyük bir hizmet görebileceğimi anlamamda bu büyük adamın düşüncelerinin yardımı oldu.

Haziran 1961'de Rus Dili bitirme sınavını başarıyla verdim ve dolasıyla Ağustos ayında Sovyet Ermenistanı'nı ziyaret edecek üniversite heyetine seçildim. O sırada yaz tatilin'n ilk ayını (Temmuz 1961) Sovyet Moldavyası'nda geçirdim. Bir ay boyunca Sovyet Moldavya Cumhuriyeti'nin Torspol ilçesinde hem bir köyde hem de yakın bir devlet çiftliğinde tarım işçisi olarak çalıştım. Bu ilk işimdi. Ay boyunca her akşam üstü bölgedeki diğer çiftlikleri, fabrikaları elektrik enerji istasyonlarını görme imkanımız oldu. Özel mülkiyetin kötülüğüne, kollektiv mülkiyetin değerine burada inandığımı söylemek tamamen gerçek olur. Burada Sovyet işçi sınıfı ile görüşlerimizi karşılaştırmak ve sosyalizmin zaferini görüp anlamak gibi şahane bir olanak sağladım.

Çin — Sovyet Çatışması

1 Eylül 1961'de tıp öğreninime başladım. Aynı öğrenim yılında yardımcı ders olarak Siyasal Bilim ve Rus Edebiyatı aldım. Aynı ay Rusya'daki Seylan'lı Öğrenciler Birliğine Genel Sekreter Vekili seçildim ve dolayısıyla öğrenci işleriyle de uğraşmaya başladım.

SBKP'nin 22. Kongresinde uluslararası komünist hareket içinde alttan alta kaynayan ve demlenen görüş ve ayrılıkların dikiş yerlerini patlatarak ortaya çıkışına tanık oldum. Bu sırada Marksizm bilgimizin zayıflığı nedeni ile sadık izleyicileri olduğumuz, Seylan Komünist Partisinin politika ve programından hoşnut değildik. Seylan Komünist Partisinde sağcı ve sosyal demokrat eğilimlerin egemen güç haline geldiğini hissediyorduk. Seylan Komünist Partisi'nin sosyal demokrat bozulmaya uğradığını ve parti'yi bu felaketten kurtarmak için parti içi ideolojik düzeltme kampanyası başlatmak gerektiğini düşünüyorduk. Komünist Partisi'nin şimdiki ulusal örgütleyicisi Yoldaş K.P. Sihra - o sırada Sovyetler Birliği'nde gezideydi - ve şimdi ölmüş olan Yoldaş Dharmakerthi ile birlikte Seylan'lı öğrenciler için «Marksist Eğitim Grubu» oluşturma girişiminde bulundum.

1962 yaz tatilinde Seylan'a gittim, ancak Sovyetler Birliği'ne, Komünist Partisi'ne inancım daha da sarsılmış olarak döndüm. Tıp Kolejin'de ikinci yılımda, Eylül 1962'de politikaya ilgim öne geçerek tıp bilimine olan ilgimi ikinci plana itti. Çin Komünist Partisi'nin Çin-Sovyet ideolojik çatışmasındaki yerini, yakın arkadaşım, Endonezya Komünist

Partisi'nin o zamanki lideri şimdi ölmüş olan Yoldaş P.N. Aidit'in kardeşi Murad Aidit ve Endonezya'lı Öğrenciler Birliği liderlerinden Che Ali gibi yoldaşlarla tartışma imkanını buldum. Bu tartışmaların sonucunda kendimi ÇKP'nin ileri sürdüğü görüşlere yakın buldum. Dolayısıyla Çin-Sovyet çatışmasında Çin tarafında yer aldım. Bu hiç bir şekilde anti-Sovyet olduğum anlamına gelmez. Bu çatışma başlangıçta bize, Çin ve Sovyet Komünist Partileri arasında, doğru bir ortak programa varma amacıyla oluşmuş, kardeşce bir ideolojik mücadele olarak göründü. O zaman bunun, düşmanlar arası bir çatışma haline geleceğini kavramamıştım. Kardeşce bir tartışma olarak kalacağını düşünmüştüm. Uluslararası Komünist Hareket'te çatışan ve çelişik iki sesin olması düşüncesini sevmemiştim. Ancak tek ve yanlış bir ses olmasındansa biri yanlış diğeri doğru iki sesin olmasının haklılığını kabul ettim. Ancak konunun en şanssız yönü, iki sesin varolmasına rağmen her ikisininde yanlış olmasıydı.

Şimdi bu devreye ilişkin olarak hayati önemi olan bir sorunu belirtmek istiyorum; Barış ve şiddet konusundaki Marksist görüş. Bunu belirtiyorum, zira şiddet sorunu delillerimin çoğu ile bağlantılı. Çin ve Sovyet partileri arasındaki çekişmenin en önemli iki konusu şunlar: Kapitalizmden sosyalizme geçiş sorunu ve şu anda dünyamızda kapitalist ve sosyalist sistemler arasındaki ilişkiler sorunu. Komisyon üyeleri: Kapitalizmden Sosyalizme geçiş konusundaki bizim görüşlerimiz soruşturmanıza konu oldu. Bu nedenle görüşlerimizi bazı ayrıntıları ile açıklayacağım.

Şiddet Sorunu

Kapitalizmden sosyalizme barış içinde geçişin mümkün olup olmadığı, oldukça uzun bir süredir dünya Komünist hareketi ve uluslararası işçi sınıfı içinde kesin ve sıcak bir anlaşmazlığın konusu olmuştur. Soru genç Engels tarafından 1847'de uygun biçimde cevaplandırılmıştı. «Komünizmin İlkeleri» adlı broşüründe Engels sorunu şöyle koyuyor: «Özel mülkiyet barışçı biçimde kaldırılabilirmi?», ve şu cevabı veriyor: «Olabilecekse arzu edilir, buna son karşı çıkanlar da komünistler olur. Komünistler çok iyi bilirlerki tüm kargaşalıklar sadece yararsız değil, zararlıdırlar da. Onlar çok iyi bilirler ki devrimler kasdi ve keyfi olarak yapılmazlar; ama heryerde ve her zaman, tüm sınıfların ve tek tek partilerin yönetimlerinden ve iradelerinden tamamen bağımsız koşulların zorunlu sonucudurlar. Ama onlar bilirler ki proletaryanın gelişmesi hemen bütün medeni ülkelerde şiddetle bastırılmıştır, ve bu nedenle komünizmin hasımları tüm güçleriyle devrim yönünde çalışmaktadırlar. Eğer ezilen proletarya sonunda devrime itilirse o zaman biz komünistler proletaryanın çıkarlarını eylemlerimizle savunuruz, şimdi nasıl sözlerimizle savunuyorsak.»

Engels'in cevabı oldukça açık. Biz Marksistler, biz devrimciler, devlet gücünün sömürücü kapitalist egemen sınıfın elinden proletaryanın eline barış içinde geçmesini en çok arzu edenleriz. Az sayıda mülk sahiplerinden üretim araçlarını barış içinde alarak tüm halkın eline devretmekten çok mutlu oluruz. İnsanın insan tarafından sömürüsüne dayanan bir sistem kolaylıkla ve hemen barış içinde yok edile-

bilecekse bizim buna bir itirazımız olmaz. Toplumdaki sınıf ayrımları çatışmasız ve dostane bir biçimde ortadan kaldırılabilecekse bizim buna karşı çıkmamız için bir neden yoktur. Aslında biz komünistler amaçlarımızı gerçekleştirmek; emellerimize kavuşmak; insanın insanı sömürdüğü utanç verici sürecin varolmadığı, tüm maddi üretim araçlarının topluma devredildiği ve «herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar» asil ilkesinin gerçekten uygulandığı, uzlaşmaz sınıf ayrılıklarının olmadığı tüm insanlık adına komünizmi kurmak için barışçı yöntemleri şüphesiz tercih ederiz. Ancak kesinlikle belirtmeli ki, proleter sosyalist devrimin barış içinde olacağına yada şiddet kullanmayı gerektireceğine karar verecek olanlar proleter devrimcileri değildir.

Marx, sömürücü mülk sahibi sınıfın hiçbir zaman ne iktidarı ne de ayrıcalıklarını gönüllü olarak bırakmadığını açıkça göstermiştir. Bütün dünyada bir tek mülk sahibi sınıf gösterilemez ki, çoğunluğun ihtiyaçları ve iradesinde ifadesini bulan tarihin kararı karşısında barışçı bir biçimde başını eğsin ve gönüllü olarak ayrıcalıklarından vazgeçsin. Bu toplumda devlet gücünü elinde tutan sınıf bu gücü mülkiyet sistemini korumak ve sağlamlaştırmak için kullanır. Mülkiyetlerini korumak için kapitalist egemen sınıfların, ezilen kitlelere karşı işlemeyecekleri iğrenç ya da gaddar suç yoktur.

Kapitalist sınıflar bu toplumdaki sınırsız güçlerini ezilen sınıfların bireylerini burjuva ideolojisine bağımlı kılmak için kullanırlar. Proletaryanın saflarında bağımsız bir ideolojik gelişme görürlerse egemen sınıflar tehlikenin farkına varacaklar ve

yoketmek için tüm alışılagelmiş yöntemlerini uygu-luyacaklardır. Hareketi yanlış yola sevketmek, ken-di yanlarına çekmek ve hareket içindeki bozulmuş, ihanete hazır unsurları kazanmak için ajanlar sız-dıracaklardır. İşçi sınıfı içindeki bu bağımsız hare-keti ideolojik olarak silahlarından arındırmak için her türlü dolambaçlı yolu deneyeceklerdir. Hareketi, politikası nı, disiplinli üyelerini aşağılamak ve böl-mek için rezilce iftiralara başvuracaklardır. Bütün bu çabaları başarısızlığa uğradığında kapitalist hu-kukla, mahkemelerle, cezaevleriyle, baskı kanunları ve kurallarıyla yıkmaya çalışacaklar ve sonunda şiddetli saldırılara ve katliamlara başvuracaklardır. Bu sınıf mücadeleleri tarihi ile denenmiş bir gerçek-tir.

Devlet mekanizması, özel mülkiyet sistemi ve sınıf çatışması üzerinde, doğan, sınıf ayrılıklarının sonucu olarak yaratılmış bir kurumdur. İktidardaki egemen sınıfın, sömürdüğü proletaryayı ezmek ve yönetmek için zorunlu bir silah olarak ortaya çık-mış ve gelişmiştir. Sınıf mücadelelerinin ürünü bu kurumun - devlet mekanizması - yardımı olmadan, e-gemen sınıf çıkarlarını koruyup geliştiremez. Devlet hiçbir zaman tarafsız olmamıştır. Sınıf sisteminin olduğu her toplumda, devlet mekanizması bir sınıfın çıkarlarını korur. Bir sınıfa hizmet eder. Devlet mekanizması feodal toplumda aristokrasinin sınıf silahıdır. Kapitalist toplumda kapitalist sınıfın si-lahıdır. Şüphesiz sosyalist toplum da proletaryanın hizmetindedir. Günümüz toplumunun bütün tarihi, proletaryanın toplumun diğer ezilen sınıflarıyla birlikte ne zaman kendi haklarını korumaya ya da varolan toplumsal sistemi barışçı araçlarla değiştir-

meye kalkşa, toplumda küçük bir azınlığı temsil eden sömürücü sınıfların, mülkiyet sistemlerini korumak için, şiddet kullanarak proletaryanın barışçı mücadelesini tümüyle inkâr ettikleri ve bunları bozdukları gerçeğine tanıklık eder.

Biz Marksistler proleter devrimciler'iz. Bu gerçeği kimseden saklamayız. Var olan toplumsal sistemin tam devrimci değişiminden yanayız ve bu hedefi gözönünde tutarak hareket ediyoruz. Bizim rolümüz, kolları kavuşturup oturarak kapitalist sistemin başkalarının omuzunda gömülmeye götürüleceği günü beklemek değil. Bu kapitalist sistem, ülkenin üç milyondan fazla işçisine baskı ve acıyı miras bıraktı. Ülke nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan orta ve yoksul köylülerin tek mülklerine gözkoydu, yoksulluk yarattı. Gençliğe işsizlik, küçük çocuklara beslenme yetersizliği getirdi. Ulusun çoğunluğuna acı çektiren bütün çağdaş toplumsal sorunların kaynağı ve nedeni haline geldi. Bir ülkede sosyalist devrim objektif şartların olgunlaşma ve sübjektif şartların - bilinç, örgütlenme, önderlik - gelişme derecesine göre hızlandırılabilir ya da geciktirilebilir.

Karşı - devrimciler şiddete baş vururlar. Dolayısıyla yeni toplumsal sisteme geçişi güven altına almak için, kapitalist sınıf tarafından uygulanan şiddete karşı proleter devrimcilerin şiddete başvurmaları gerekecektir.

Temel sorun devlet gücüdür. Her toplumsal devrimin ana görevi kapitalist devlet'in yıkılması ve proletarya devletinin, diğer bir değişle proletarya iktidarının yaratılmasıdır. Biz Marksist - Leninist-

ler için sosyalist sisteme geçişin zorunlu ön şartı proletarya iktidarının sağlamlaştırılmasıdır. Sosyalizm, proletarya devlet gücünü önce ele geçirip sonra sağlamlaştırmadan kurulamaz. Devlet gücünü elinde tutmak için kapitalist sınıf şiddet kullanacaktır. Biz Marksistler şiddet savunucuları değiliz. Biz sadece, devrim anında şiddet hareketlerinin kaçınılmazlığını belirtiyoruz' Biz, çürüyen egemen sınıfların toplumun sosyalist devrimle ileri gidişini engellemek için karşı devrimci şiddete başvuracağını ve proletaryanın kendi devrimci şiddet hareketleri ile buna cevap vereceğini belirtiyoruz.

Baş Yargıç Fernando: Eğer bir hırsız size öğüt istemek için gelirse, ona «Tabanca taşıman gerekebilir zira ev sahibinde de tabanca olabilir» diyebilirsiniz. Ama bizim kanunlarımıza göre, bu şartlarda tabanca taşıyamazsınız.

13. sanık: Kendi kanun'arın z hakkında iyi bilginiz var. Benim bilg'lerim ise, görüşlerim söylediklerim ve yaptıklarım üzerine. Söylediklerimiz ve yaptıklarımız burada tamamen çarpıltılmış biçimde sunuldu. Ama tüm gerçek ortaya çıkınca kanunun izin verdiği her davranış yolunu benimseyebilirsiniz.

Sovyetler Birliğinden Ayrılış

1964 Şubatında geçirdiğim bir hastalıktan sonra doktor bir sömestir izin almamı salık verdi. Bu izni Seylan'da kullanmaya karar verdim ve 24 Mart 1964'de Seylan'a döndüm. 1963'ün son yarısında Seylan Komünist partisi Çin ve Sovyet yanlısı kanatlara bölünmüştü. Politika eğitmenim Sovyet Dr. S.A. Wickremasinghe, Sovyet yanlısı kanadın başın-

da kalmıştı, ama ben taşıdığım görüşlere ve politikaya uygun olarak Çin yanlısı kanadın yanında yer aldım. Hatta Moskova'dan Çin yanlışı kanadın kongresine tebriklerimi yolladım.

Yargıç Alles: Rusya'ya dönmek için vize isteğinizin geri çevrildiğini söylemek doğru olurmu?

13. sanık: Seylana dönüşümden sonra Çin yanlısı kanadın sempatizanı olarak çalıştım. Bu dönem de bazı öğrenci birlikleri ve çeşitli bölgelerden genel kamu dernekleri tarafından, sosyalizm ve Sovyetler Birliği üzerinde konuşmak için davet edildim. Dinleyicilerin Çin - Sovyet polemiklerine yol açan unsurlar hakkında ki sorularını Çin görüşü açısından cevapladım. Bu nedenle Moskova yanlısı Partinin mahalli liderleri bana kızdılar. Ağustos 1964'de Sovyetler Birliği'ne dönmek amacıyla vize için başvurduğumda, Sovyet Elçiliği istemimi neden göstermeksizin geri çevirdi. O sıralar Seylan içindeki politik çalışmalara daha çok ilgi duymaya başlıyordum. Yargıç Alles'in sorusuna cevabım budur.

Yargıç Fernando: Sizi neden şaşırttı? Dönüş vizesi vermemekle doğru hareket ettiler. Moskova'dan geri geldiniz ve Sovyet Komünizmine saldırdınız.

13. sanık: Hayır, ben anti-Sovyet değilim. Bugün bile Sovyetler Birliğinin işçi devleti olduğunu kabul ediyorum. Sovyetler Birliğini her zaman kapitalist sınıfın saldırılarına karşı koruyacağım. Ama Sovyetler Birliği'ni bizden ayıran teorik sorunlar var. Bunlar aile sorunları. Eğer Sovyetler Birliğine saldırırsanız, savunurum. Ama Sovyetler Birliği ile bizim aramızdaki ayrılıkları belirtme ve açıkça eleştirme hakkımı saklı tutarım.

JVP (Halk Kurtuluş Cephesi) nin Kökenleri :

1967'nin ortalarında önceden yapılan bir anlaşmaya uygun olarak, ismini açıklayamayacağım bir yoldaş ve yoldaş Sanath Hunnadeniya annemin evine geldiler. Gelecekte ki eylem yolumuzu tartıştık. Buna bağlı olarak 1967 sonunda bazı sempatizanlarımızla bizler arasında yeni bir görüşme yapıldı. Bu görüşmenin tarihi önemi büyüktü, zira yeni bir politik hareketin Janatha Vimukti Peramuna (Halk Kurtuluş Cephesi) - doğmasına yol açtı. Görüşmelerin bu dönemde yapılmasının özel bir nedeni vardır. Uluslararası düzeyde yeni bir politik eğilim gelişmiş ve bu ülkede bile taban kazanmaya başlamıştı.

Yoldaş Che Guevera'nın Bolivya'da öldürülmesinden sonra, üç kıta kongresi ve OLAS yoluyla bu eğilim dünya çapında yaygınlık kazandı ve önemli yankıları oldu, Seylan'daki Küba Elçiliği'nde Kastro ve Guevera yoldaşların, Sinhala dilinde basılmış, ülkede geniş ölçüde dağıtılan çeşitli yazı ve konuşmaları vardı. Kastro'nun; «Latin Amerika'da Devrimin Yolu», «Devrim İçin Savaşmayana Komünist Denmez», «Moncada'dan Zafere», «İkinci Havana Deklarasyonu», «Tarih Beni Affedecek» gibi. Bunun sonucu olarak sempatizanlarımızın bir çoğu Seylan'ın aynı yolu izlemesi ve Che'nin kahramanlığını örnek alması gerektiğini düşündüler. Bu görüşün özü şimdiki koşullarda devrimin, devrimci bir parti olmadan da olabileceğiydi. Bu görüş, Proletaryanın ve Sosyalist devrimin zafere ulaşması için tam olgunlaşmış devrimci bir örgütün zorunlu olduğu Leninist kavramını reddediyordu. Bu gö-

rüşe göre Eski Sol Hareketin kapitalist baskı karşısında ihaneti devrimci partinin kurulamıyacağı bir ortam yaratmıştı. Devrimciler, ezilen kitlelerin silah sesleriyle uyanması için silahlı savaşı başlatmalıydılar. Bu kitlelerin devrimin ardında saf tutmalarını sağlayacaktı. Aynı yoldaşlar, proletaryanın sınıf olarak örgütlenmesi ve devrim için savaşmasında politik faaliyetle, politik eğitimin, tartışmaların, ajitasyon kampanyalarının ve ideolojik mücadelenin ya imkansız ya da gereksiz olduğu kanısını savundular. Küba yolunu izlemek isteyenler, onu tam olarak anlamamışlardı bile Devrimin 11 silahlı adamla başlatıldığı, sürdürüldüğü ve kazanıldığı yanlış görüşündeydiler. Kitlelerin geniş kesimlerinin - **Llano** Örgütü, 26 Temmuz hareketi - insafsız Batista Diktatörlüğüne karşı harekete geçirilmiş olduğunu kavramadılar. Bu yanlış düşünce Kallatawa görüşmelerinde tamamiyle red edildi. Küba modeli ardında gelişen küçük burjuva maceracılığını yenilgiye uğrattık ve bundan sonra ne yapacağımızı tartıştık. Devrimci olduklarını iddia eden Eski Sol Hareket'te ve ondan kopmuş Çin yanlısı grupta edindiğimiz sayısız olumsuz örnek ve uluslararası komünist hareket hakkında ki dikkate değer deneylerimiz tartışmalarımıza temel oluşturdu.

Seylan Devrimi'nin Görevleri :

İlk olarak, Çin kanadı içinde yer aldığımız sırada Seylan Devriminin gelişmesine ilişkin görüşlerimizin doğru olmadığını anladık. Çin kanadı içindeyken devrimin şimdiki aşamasının halk demokrasisi için mücadele olduğuna inanıyorduk. Kallatawa

görüşmelerinde bunu red ettik. Seylan için uygun olan demokratik halk devrimi değil sosyalist devrimdi. Demokratik Halk Devrimi kavramını niçin red ettiğimizi açıklamam gerekiyor.

Bu kavramı Seylan Komünist Partisi tarafından eski Üçüncü (Komünist) Enternasyonal yönetimi ve Çin'den aynen alınmıştı. Seylan'nın toplumsal gelişiminin şimdiki niteliği ve içinde bulunduğu aşama konusundaki tahlilimiz ve kapitalizm'in uluslararası niteliği sonucu, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde devrimin anti-emperyalist ve anti-feodal görevlerinin ancak sosyalist görevleri yüklenmekle başarılacağı görüşüne vardık. Zira emperyalizm (sermayenin uluslararası yayılması) çağında hiçbir anti-emperyalist görev sosyalizm olmadan etkin bir şekilde yerine getirilemez. Ulusal bağımsızlık, tarım devrimi ve demokrasi gibi burjuva demokratik devriminin tamamlanmamış ve ihmal edilmiş görevleri ancak sosyalist devrim yolu ile gerçekleştirilebilir, ancak proletarya tarafından başarılabilir.

Kapitalist sistemle sosyalist sistem arasında yeni demokratik bir aşamanın varlığını savunmak, toplumsal gelişme ve karşılıklı sınıf ilişkilerini dikkate almamaktır, Dünya kapitalizmi bütünlüğü içinde ele alındığında dünya üstünde sosyalist devrim için uygun objektif şartları sağlayacak yeterlikte gelişmiştir. Bu nedenle sosyalist görevler dünyanın gelişmemiş ülkelerinde de gündemdedir.

Aynı görüşmede proleter devrimci bir partinin kurulması gerektiğini tartıştık. Ancak Marksistler olmadan Marksist parti olamaz. Eski Sol Hareket son otuz yıl ve daha fazlasında daha çok Mark-

sist yaratmak için ne yapmıştı? Eski Sol'un liderlerinin kapitalist ideoloji karşısında dayanamadıkları ve işçi sınıfını temel Marksist anlayışla teçhizatlandırmak sorununa çok az ilgi gösterdikleri açıktır. Eski Sol'un liderleri Marksist düşünceleri Sinhala dilinde yayacak kadrolara sahip değildiler. Hernekadar belli konularda rastgele ve düzensiz bir iki politik ders yaptılarsada işçi sınıfının öncüsünü sistematik politik eğitimle teçhizatlandıramadılar. Kendi saflarında politik bilinci yükseltecek ve koruyacak ciddi adımlar atmadılar. Sonunda sağa saptıklarında onlara karşı mücadele edecek güçlü bir Marksist grup çıkmadı ve üyelerinin çoğu onların yolunu izlediler.

Siyasi Eğitim

Tüm bunları beş eğitim dersimizin hangi şartlarda doğduğunu göstermek için anlattım. Eski sol içinde kazandığımız olumsuz deneyleri gözönüne alarak, konuyu hemen kapabilsinler diye halkı Marksist bilgi ile teçhiz etmek için basit, doğru, yerleşmiş bir yöntem benimsemek gerektiğini kavradık. Burada bu beş dersi tekrarlamıyacağım. Sadece kısaca tanıtacağım.

Birinci ders: «Ekonomik Kriz» konusundaydı. Diğer kurumların üretim biçimi veya toplumsal sistemin ekonomisi üzerinde durmaları, ekonominin önemli bir tahlilini yapmanın önemini bize kavrattı. Ekonomik durumu, krizini, kökenini, nedenlerini gelişimini, geleceğini ve kaçınılmaz sonuçlarını tahlil ettik. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde ekonomik krizin siyasi krize dönüşmek sürecin-

de bulunduğunu, çok geçmeden ulusal bir felaket halini alacağını açıkladık. Bu felaketten kurtulmanın tek yolunun nasıl sınıf mücadelesi yolunda ilerlemek ve proletarya diktatörlüğünü kurarak sosyalist sanayileşmeyi ve tarımın kollektifleştirilmesini hızlandırmak olduğunu gösterdik.

İkinci dersin başlığı, «Bağımsız'ık, Yeni-Sömürgeci bir strateji.» Bu, 4 şubat. 1948'deki bayrak değişikliğinin - Union Jack (İngiliz bayrağı)'ın indirilip Aslan'ın çekilmesi - sosyal - ekonomik - politik anlamına temel Marksist yorum getirdi. Bu derste, kazanılanın ne tam bağımsızlık nede ekonomik bağımsızlık olduğunu açıkladı. İngiliz emperyalist stratejisinin, sömürge yatırımlarını ve mülklerini, ikinci emperyalist savaş sonucu değişen uluslararası kuvvet ilişkilerinden kaynaklanan anti-emperyalist kurtuluş hareketlerinin büyüyen fırtınasından korumak için nasıl yeni - sömürgeci bir aracı zorunlu kıldığını gösterdik. Ekonomik bağımsız'ık olmadan politik bağımsızlığın aldatmaca olacağını savunduk.

Üçüncü ders Hint yayılmasının Seylan'ı nasıl etkilediği konusuyla ilgiliydi. «Hint yayılması» fikri ilk olarak Çin Komünist Partisi tarafından ileri sürüldü. Partinin günlük gazetesi **Renmin Rebao** yazı kurulu «Çin - Hindistan Sınır Çatışması ve Nehru Doktrini» başlıklı iki makale yayınladı. Bu makalelerde Hint egemen sınıfının çıkarları ve temel felsefesi hakkında uzun açıklamalarda bulunuluyor, Hint kapitalistlerinin küçük komşuları üzerinde ekonomik ve politik egemenliklerini yaygınlaştırmaya yöneldikleri ileri sürülüyordu. Bu süreç

Hint yayılması diye adlandırılıyordu. Biz dersimizde, bunun ülkemizi nasıl etkilediğini tartıştık. Ülkemizdeki Borah kapitalistlerinin sınıf çıkarlarını, bunun Hint yayılması ile ilişkilerini; Hint asıllı tarım işletmeleri işçilerini işçi sınıfının geri kalan kısmından ayırıp kendi peşlerine takmak için uygu'adıkları ırkçı politikayı açıkladık. Kapitalist sınıfın Hint asıllı tarım işletmesi işçilerini yanlış yola sevkettiklerini, tuzağa düşürdüklerini ve bizim bu işçileri kapitalist ideolojinin pençesinden kurtarmamız gerektiğini belirttik. Ancak bunu yapacak kadrolarımız yoktu. Ulusal azınlıklar içindeki yoldaşlardan kadro edinme çabalarımız sonuç vermedi.

Dördüncü ders «Seylan'da Sol Hareket» üzerine'ydi. Bu dersin amacı Eski Sol'un sağlıksız deneylerinden ders almasını öğrenmek ve yenilgisinin nedenlerini anlamaktı. Bu derste Eski Sol'un 1930'lardan bu yana politika ve programlarını eleştirdik. Bunun yapılmasının başlıca nedeni geçmiş yenilgilerden dersler çıkarmaktı.

Beşinci ders en önemli ders değildi. Ancak bu ders hakkında bazı yanlış değerlendirmeler yapıldığından üzerinde biraz durmak istiyorum. Bu, ders Seylan Devrimi'nin acil sorunlarını içeriyordu. Dersin adı aslında «Seylanda Sosyalizm Yolu» idi. Sonraları «Latin Amerika Devriminin Yolu» adlı broşür çıkınca bazı kimse'er bu derse «Seylan Devriminin Yolu» demeye başladılar. Che'nin «Gerilla Savaşı» broşürünün basılmasından sonra bizim bazı sempatizanlarımız gibi diğer grupların bir kısım üyeleri de süregelen ekonomik krize benzer çözümler düşündüler. Bu sırada Sinhala dilinde iki kitap

daha yayınlandı: Lin Piao'nun «Yaşasın Halk Savaşının Zaferi» ve Mao Ze Dung'un «Askeri Yazılar»ı. Bazıları da bu kitaplarda önerilen çareleri uygulamayı önerdiler. Çin kanadı ve taraftarları Seylan Devriminin, kırlardan şehirlere doğru gelişecek uzun bir savaşla, Çin devriminin bir tekrarı olması gerektiğini düşündüler. Diğer bazıları ve özellikle Lanka Sama Samaj Partisi'nden ayrılan gruplar Rus Devrimi deneyimi örnek alıyorlardı. Bizi, beşinci dersi hazırlamaya iten unsurlar bunlardı.

Amacımız mekanik materyalist kavramları yenilgiye uğratmak, bunların doğru ve bilimsel olmadıklarını göstermek ve taraftarlarımızı doğru ideolojik araçlarla teçhiz etmekti. Bu ders aracılığıyla uluslararası işçi hareketinin, 1871 Paris Komünü'nden bugüne sınıf mücadelesinde kazandığı deneylerin başlıbaşına bir çözümlemesini yapmak istedik. Sosyal reform ile sosyal devrim arasındaki farkı açıkladık ve reformların nasıl sadece kapitalist sınıfa, devrimlerin ise nasıl sadece proletaryaya hizmet ettiğini gösterdik. Bir ülkede belli bir dönemde ve belli koşullarda devrimin izlediği yolun diğer bir ülkede, değişik bir dönemde ve değişik koşullarda nasıl farklı olduğunu gösterdik dolayısıyla sosyalist devrimlerin nasıl tek bir benzer yol izlemediklerini, her durumun kendine özgü zaman, yer ve koşullarına bağlı olarak değiştiklerini kanıtladık. Aynı şekilde Çin Devrimi'nin Rus Devrimi'nden, Küba Devrimi'nin ise her ikisinden de farklı olduğunu ve bu nedenle geçmiş deneylerden farklı bir modelin mümkün olduğunu belirttik.

Bu ders de diğer dördü gibi politik, teorik ve felsefi idi. Bu dersleri tam olarak anlatmamı ister-

seniz buna hazırım. Bu derslerin gizli yanları olduğu ileri sürüldü. Bu nedenle eğer yalnızca beşinci dersin tümünü anlatmamı isterseniz buna da uymaya hazırım. (Yagıç Fernando talebi reddediyor. Ancak sözleri mahkeme zabıtlarına tam geçmemiş, anlaşılmıyor.)

Kallatawa görüşmelerinde, bu dersler yapıldıktan sonra politik duyarlılık ve uyanıklık gösteren, ilerlemeye hazır olanların daha fazla eğitilmeleri üzerinde anlaştık. Bu eğitimin Marksist Ekonomi ve Marksist Felsefe dersleri verilen eğitim kamplarında yapılmasını kararlaştırdık. Hiçkimsenin bu beş dersi izleyerek Marksist olmasını beklemediğimizi belirtmek isterim. Bu dersler halkı burjuva ideolojilerinin etkisinden kurtarmak ve Marksizme yaklaştırmak için birer köprü idiler.

1968 ve sonrasında ülkenin her yerinde dersler vermeye başladım. Halkın katılma durumuna göre günde yada gecede iki veya üç ders yapıyorduk. Aynı dönemde ülkenin çeşitli yerlerindeki Toprak Islah Dairesi (LDD) işyerlerine gitmeye ve oralardaki işçilere ders vermeye başladım. Toprak Islah İşçileri Sendikası'nda politik çalışma başlatmayı başardık. Diğer işçi yoldaşlar, köylüler ve gençlik kesimleri için de derslere başladık.

1968 yılında LDD'nin 80 işyerinde ders verdim. Aynı dönemde LDD'nin Kolombo bürolarında ve birçok özel işyerinde memurlar ve işçiler için dersler yönettim. Ders isteklerinin artmasına bağlı olarak dersleri yönetecek yeni kişiler gerekli oldu. 1968'in sonlarına doğru başka yoldaşlar da ders

vermeye başladılar. Şimdi bir sorunun cevaplanması zorunlu.

Bu komisyonun önüne getirilen insanların büyük coğunluğu gençler oldu. Bu gençler neden JVP ile ilişki kurmaya çalıştılar? Bunu açıklamaya çalışacağım. Kapitalizmin genel bunalımının yarattığı yeni durum. Çin - Sovyet ideolojik savaşından alınan dersler, yoldaş Guevera'nin ölümünü takiben Küba devriminin bütün dünyayı sarsan yeni yankıları, OLAS'ın izleri, Çinhindi halklarının ve özellikle Vietnamlıların mücadelesi ve diğer koşullar, etkileri sadece Asya, Latin Amerika ve Afrika'da değil modern kapitalizmin kaleleri Avrupa ve Kuzey Amerika'dada görülen yeni bir dalga yarattı. Gençliğin bu radikalizmi sadece Seylan'a has değildi.

Kapitalizmin tüm tarihi, işçi sınıfı pasif ve uyuşuk olduğu zaman, toplumun kapitalizmden acı çeken diğer kesimlerinin varolan toplumsal sisteme direnmeyi zorunlu göreceklerini anlatır. 1968'-de işçi sınıfı hareketinin reformist bir liderlik tarafından uluslararası planda yanlış yönlendirildiği ve kapitalist sistem karşısında karamsar ve umutsuz bırakıldığı bir gerçektir. Fransa ve İtalya işçi sınıfının sınıf mücadelesi yolundan sınıf uzlaşması yolunda itildiği artık tartışma konusu bile değil. Kapitalist saldırı karşısında işçi sınıfı, komünist partilerin batmış reformist liderlikleri tarafından ideolojik olarak silansızlandırılmışlardı .Bizim gibi sömürge ve yeni - sömürge ülkelerde olan bundan farklı değildi.

Seylan'da Eski Sol'un liderleri, kafaları Fabian ideolojisi ile dolmuş reformistlerdi. Bu liderler

kendilerine Marksist demekle birlikte gerçekte Laski ve Keynes'in yazılarından esinleniyorlar ve işçilerin özlemlerine sürekli olarak ihanet ediyorlardı. Sendikal hareketi kendi reformist, parlementarist politikalarına bağlamışlardı. Son ihanetleri «21 İstek»in terk edilmesiydi. Kapitalistlerle bu açık uzlaşma Birleşik İşçi Sendikaları'nı ve Birleşik Sol Cephe'yi çökertti. Bu tarihi sınıfsal ihanet işçi sınıfının cesaretini kırdı ve umutsuzluğa terk etti. UNP hükümeti sırasında, hoşnutsuzluk genelleşti ve hem öğrenciler hemde genç işçiler nefretlerini göstermeye başladılar. Bu dönemde (1968-69), Peradeniya Üniversitesi öğrencileri birkaç olayda silahlı kuvvetlerle çatıştılar. Kolombo Üniversitesi öğrencileri zorla parlementoya girdiler ve buranın hırsız ininden başka birşey olmadığını ilan ettiler. Derslerimize katılmış bir kısım gençler 1968'de üniversitelere girdiler ve yıl sonuna kadar Rus ve Çin kanatlarının sempatizanlarının büyük bir kesimini kazanmayı başardılar. Bu andan itibaren Üniversitelerde ve okullarda da dersler vermeye başladık.

İsyan Etme Hakkı :

Bir Marksist olarak, halkın keyfi bir hükümete karşı isyan etme hakkının olduğu görüşünü savundum ve savunuyorum. Bu sadece Marsistlerin görüşü değil, Tarih boyunca değişik din ve ideolojilere inanan insanlar zalim bir yönetime karşı toplumun isyan etme hakkını kabul etmişlerdir. Biz, karşınızda Kraliçe'nin Hükümetine isyan etmekle, isyana kalkışmakla, isyanı kışkırtmakla, isyan hazırlamakla suçlanıyoruz.

Sayın Başkan, çok eskiden daha 1649'da Britanya halkının Oliver Cromwell önderliğinde şimdiki Kraliçenin atalarından 1. Charles'e isyan etiklerini öğrendim. Onu tahttan indirmek istiyorlardı ve başardılar. Bu olayda Britanya halkı zorba bir rejime karşı isyan etmenin doğru ve haklı olduğu görüşündeydiler. George Washington liderliğinde ki 1778 Amerikan ayaklanmasının Britanya İmparatorluğu karşısında nasıl başarıya ulaştığını şüphesiz ki biliyorsunuz. Bunun anlamı, daha Marksizmin doğuşundan önce, çeşitli ülkelerde insanların isyan etme hakkına sahip oldukları görüşünü taşıdıklarıdır. Yetenekli yargıçlar olarak, Stephanos Junius Brutus takma adıyla yazılmış **Vindicia Contra Typannos** (Tiranlara Karşı Zafer)i okumak olanağını bulmuşsunuzdur. Orada sadece otokratik hükümetlere karşı ayaklanmalar savunulmuyor, aynı zamanda bunların başını yargıçların çekmesi gerektiği belirtiliyor. Liberal düşünürlerin isyan etme hakkını destekledikleri gerçeği Fransız «İnsan Hakları Beyannamesi»nde açıkça gösterilmiştir. Bir bölümünde şöyle deniyor: «Hükümet insan haklarını ihlal ettiğinde, ayaklanma onlar için hakların en kutsalı, görevlerin en zorunlusudur.» Tarihimize bir bakış Mahawansa, Chulawansa ve diğer eserlerin zalim yöneticilere karşı halk ayaklanmaları ile dolu olduğunu gösterir. Bizler, Kraliçe'nin hükümetine isyan etmekle suçlanan ilk kişiler değiliz. Aynı suçlamalar 1848'de Keppedipola Adikakarama ve diğerlerine yöneltildi. Bu isyan etme hakkının bizim kendi ülkemiz halkı tarafından da kabul edildiğini gösterir Aynı şekilde bende halkın zorba bir rejime isyan etme hakkının olduğu görüşündeyim. Hala da bu görüşümü koruyorum.

Karşımızda ki öteki soru, 1971 nisan ayında isyan edip etmediğimiz. Buna cevabımı ayrıntılı olarak vereceğim.

Bu toplumsal sistemde ayrıcalıklı sınıflar, emperyalistler ve onların yerli uşaklarıdır. Bu sistemde uzun süreden beri büyüyen birçok sorun var. Ülkede parasız eğitim sisteminin biz çocukken başladığını biliyorsunuz. Hem kırsal alanlardan hemde şehirlerden büyük bir kısmımız öğrenim yapma olanağını buldu. Öğrenim olanaklarının düzeyi hemen hemen gelişmiş ülkelerinkine eşitti. Hindistan, Pakistan ve Nepal'le Seylan'ı karşılaştırdığımız da bu açıkca ortaya çıkar. Bu durum proleter bilincin ve proleter politik eğitimin gelişmesine büyük hız verdi. Hükümet istatistiklerine göre okula giden çocukların sayısı 3.500.000 di ve bunların 270.000 i her yıl iş aramak için okulu bırakıyorlardı. 50.000 i lise düzeyine kadar öğrenim görüyorlardı. Geri kalan 220.000 in daha az öğrenim gördüklerini söylemek bunların, bu toplumsal sistemde, basit ücretliler ve emekçiler olmaktan öte gelecekleri olmadığı anlamına gelir. Her yıl aşağı yukarı yarı-eğitilmiş 220.000 kişi serf ve emekçi olarak topluma katılıyorlar. Bu süreç 1950 lerin sonlarından beri süre geliyor. Sayıları giderek artan bir çok üniversite mezunuda iş bulmanın güçlüğünü gördüler ve onlarında basit emekçiler olmak zorunda kaldıkları oldu.

1969-70'de yayınlanan hükümet istatistiklerine göre ülkede 3.333.000 ücretli var. Bunların % 56 sı kır işçisi, % 26 sı çay, kauçuk, hindistan cevizi plantasyonlarında çalışan tarım işletmesi işçisi. Şehirde ki işçiler % 18 i oluşturuyorlar. Son 7 yıldır bu üç

grup işçinin karşılaştıkları ekonomik, sosyal ve politik sorunlar gittikçe ağırlaştı.

Bu toplumsal sistem içinde köylülüğün durumu özel ilgi gerektiriyor, Kırsal alan'arda yoksul köylüler topraksızlıktan sıkıntı çekiyorlardı. Bandaranaike hükümetince atanan Kandi Köylü Komisyonu'nun resmi bir raporu 180 Kandi Ailesinin dokuzar dönüm alanlarda yaşadıklarını belirtiyor. 90 aile ise dörder dönümlük alanlarda yaşıyor. Bu bazı bölgelerdeki topraksızlık sorununun ağırlığı konusunda size bir fikir verir. Bu toplumsal sistemde mutlak sefalet ve yoksulluk köy'ünün ortak kaderi oldu. Ülkede ki 2.000.000 dan fazla aileden sadece 4.000 inin aylık geliri 33 sterlin* ve daha fazla olduğunu görüyoruz. Hükümet rakkamları bu gerçeği doğrular. Kısaca 2 milyon ailenin çok düşük geliri var ve çok sefil bir hayat sürüyorlar. İşte bu toplumsal koşullarda Nisan olaylarına yol açan siyasi huzursuzluklar ortaya çıktı.

Nisan Olaylarının Kökenleri

1971'de meydana gelen bazı özgül olaylara dikkatinizi çekmek gerekli. Janatha Vimukti Peramuna kır proleteryası, lumpen proleterya ve bazı küçük burjuva tabakaları içinde yerleşmişti. Şehir işçi sınıfı arasında ve tarım işletmelerinde Eski Sol'un etkisi hala büyüktü. Kırsal alanlar da bizim müdahalemizden önce Sri Lanka Hürriyet Partisi'nin (SLFP) geleneksel gücü egemendi. SLFP parlamentoda ki sandalyelerinin çoğunu kırsal alanlarda kazanmıştı. Nisan olaylarında en feci katliamlar SLFP nin elinde tuttuğu bölgelerde yapıldı. SLFP'li poli-

(*) 1155 TL. (y.n.)

tikacılar utanmazca, Tamil azınlığına karşı toplu-luklar arası çatışma mikropları ektiler. 1956 seçim-lerinde KP ve LSSP dil konusunda eşitliği savun-muşlardı. Ama kısa bir süre sonra ne yaptılar? Sa-dece Tamil - Sinhala eşitliğine değil daha geri hak-lara bile karşı çıktılar. İşte bu şartlarda onlar hak-kında hayal kırıklığına uğradık. Eğer bir kimse is-tiyerek hayatını tehlikeye atıyorsa, zincire vurul-maya hazırsa bu başka seçim olanağı olmadığından-dır. Başkan, farkındasınız ki, biz bu hükümet ikti-dara geldikten sonra açık siyasi faaliyetlerimize başladık ve büyük ölçüde başarılı olduk. Geriye doğru bakın ve Kandy, Kegalle, Kurunegala, Güney bölgesi ve Kolombo gibi ülkenin çeşitli yerlerinde yaptığımız genel mitingleri hatırlayın. Bizi görmek, bizi dinlemek için etrafımızda kümelenmiş binler-ce ve binlerce insanı, yığınları göreceksiniz. Ve bun-lar mitinglerimize katılmaları için silah yoluyla zorladığımız veya kandırdığımız, bedava kamyon ve otobüs sağladığımız insanlar değildi. Bizim pol tika-mıza duydukları ilgi nedeni ile kendilerinden ge-len insanlardı. Her geçen gün ilerliyordu. Bu sü-recin yanı sıra diğer bir süreç oluşuyordu. UNP'ye karşı hoşnutsuzluk Birleşik Cephe Hükümeti'nin üçte iki çoğunlukla seçilmesi ile sonuçlandı. LSSP ve KP halka, eğer üçte iki çoğunlukla iktidara ge-tirilirlerse anayasayı ve iç yönetim sistemini değiş-tireceklerini ve sosyalizm yolunu açacaklarını söyle-mişlerdi. Halk sözlerine inandı. Yeni hükümetin mucizeler yaratacağını umarak mührü Fil'in değil Yıldız ve Anahtarın karşısına bastılar. Başlangıçta şehir işçi sınıfı içinde güçlü olmadığımızı, daha ön-cede belirtmiştim. Ama 1971 le birlikte köylerden

kasabalara yayılmaya başladık. Politik ajitasyon kampanyalarımız yoluyla, etkilerimiz şehirlerde, özellikle işçi sınıfının bazı kesimlerinde hissedilmeye başlandı. Fabrikalarda iş yerlerinde genç işçiler bizi dinlemeye başladılar. O zaman Eski Sol kendileri için tehlikeli olduğumuzu anladı. Bizi engellemek için tertiplere kalkıştılar. İlk yöntem bizleri CIA ajanları olarak damgalamaktı, ama bunu başaramadıklarını biliyorsunuz. Sonra ikinci yönteme başvurdular. Bu yöntem, en iyi, KP liderlerinden bay Sarath Muttattuwagama'nın sözleri ile tanımlanabilir. 1970 in ikinci yarısında, Ratnapura'da bir KP kitle gösterisinde yaptığı konuşmada, Muttattuwagama, Che Guevera'istlere baskının polise bırakılmaması gerektiğini söylüyordu. Aynı dönemde LSSP liderleri bizim yarattığımız tehdidi görüşüyorlardı. Politbürolarının bir toplantısında, mahalli örgütlerine bize karşı, fiziki saldırıları serbest bırakmaları yönünde direktifler yolladı. Bu görevi tam olarak yerine getirebilmek için polis koruması istediler. Ben bu gerçekleri, daha önce, genel toplantılarımızda belirtmiştim. İkinci yöntemde başarılı olmayınca, yeni kabinede sorunu görüşerek Janatha Vimukti Peramuna'yı ezmenin yollarını ve araçlarını aradılar. Başbakanın son bir açıklamasına göre, bizi kahramanlar haline geleceğimizden dolayı yasaklamamaya karar verdiler. Kapitalist sınıf, Marksist bir partiyi yasaklamanın faydasızlığının çok iyi farkındaydı. Bu nedenle Hükümet bizi yasaklasa bile, başka bir ad altında politik faaliyete devam edeceğimizden şüphelendi. Hemen uygulanan ve hala uygulanmakta olan başka bir oyun düzenlediler.

Ülkenin ciddi bir ekonomik kriz ile karşı karşıya olduğunu biliyorsunuz. Bu herkesin kabul ettiği birşey ama kriz havada oluşmadı. 5 Nisan 1971'dede vardı. O tarihten evvelde vardı. O sırada Hükümet, karşılığını görmeden kitlelerin istırabını arttıracak, şimdi ki gibi kitlelere ekonomik ve sosyal yükler yükleyebilecek durumda değildi. Çünkü halkı ayaklandıracak, onları bu tedbirlere karşı direnmeye sürükleyecek devrimci bir güç vardı. Sert tedbirlerin alınabilmesi için bizim hareketimizin yok edilmesi gerekli idi. Ve böylece planlarını yaptılar. Ocak 1971 den sonra işler gelişti. Eski polis genel müfettişi bay S.A. Dissanayake 1. Mart. 1971 den itibaren geçerli olmak üzere Savunma ve Dışişleri Bakanlığına Daimi Yardımcı Bakan olarak atandı. Bundan çok daha önce CİD, JVP'nin faaliyetlerini öğrenmek için tüm gücünü seferber etmişti. Ülkenin çeşitli bölgelerinde yapılan baskınlar ve tutuklamalar yoluyla Nisan 1971 e kadar yeterli istihbarat toplayan ayrı bir ünite kuruldu. Aynı zamanda JVP saflarına ajanlar sokuldu.

1. Mart. 1971 de askeri birlik'erin faaliyetlerimiz hakkında bilgi toplamak için ülkenin çeşitli bölgelerine yayılma çalışmaları tamamlanmıştı. Bu manevralara ilişkin haberler 1 - 5 Mart tarihleri arasında basında yer aldı. Aynı hafta subaylara polis yetkileri verildi. 5. Mart'ta polis tehlike anında ne kadar sürede hazırlanacağını tesbit için bir planın provasını yaptı. Bu provanın amacı tehlike anında polisin uyanıklığını denemekti, ve ülkenin hemen her yerinde uygulandı. ABD Elçiliği'ne yapılan saldırı onlara devrimci hareketi bastırmak için gerekli özrü sağladı. 13. Mart'ta ben tutuklandım. 16.

Mart'ta olağanüstü durum ilan edildi ve 5 Nisan 1971 den önce 4.098 kişi tutuklandı.

Nisan 1971 de proletaryanın iktidarı ele geçirmesinin ve silahlı devrimci mücadelenin devrimci önşartları yoktu. Bu benim görüşüm. Devrimci durumun yokluğunda -hem objektif hemde subjektif şartların- silahlı ayaklanma mümkün değildi.

Benim görüşüm, devlet gücünü ele geçirmek için silahlı devrimci ayaklanma düzenlemenin şartlarının olgunlaşmadığıdır. Objektif şartlar hızla olgunlaşıyordu, ama daha hala yetersizdi. Kitlelerin devrimden başka çözüm görmedikleri aşamaya ulaşmamıştı. Ancak o sırada da, şimdi olduğu gibi toplumun o yönde ilerlediği gerçektir. Aynı zamanda subjektif şartlarda; yani çelikleşmiş, kitlelerin desteğini kazanmış, onları iktidar için silahlı mücadeleye yöneltebilecek bir parti yoktu. O sırada, JVP'yi kuzey ve doğu bölgelerinde ve tarım işletmeleri sektöründe politik bir güç olarak oluşturamamıştık. O sıralarda birde kitle desteği sorunu vardı. Koalisyon Hükümetine oy vermiş milyonlar arasından onlarca bininin ellerini bu pislikten temizledikleri doğruydu. Bunların politik bakımdan en gelişmiş kesim olduğu da doğru idi. Bunlar Koalisyon Hükümetini terk ediyorlar, sola doğru JVP'ye kayıyorlardı. Ama aynı sekiz ay süresince bıkmış ve hayal kırıklığına uğramış olmalarına rağmen hükümetten kopmayan bir kesim vardı. Diğer bir deyişle JVP, Kitlelerin onu hükümete gerçek alternatif olarak görebilecekleri, önderliğini kabul edebilecekleri, onun bayrağı altında sınıf mücadelesine katılabilecekleri bir aşamaya daha ulaşmamıştı. Bizim Mark-

sizm anlayışımızda devrim-Silahlı ayaklanma - kitlelerden ayrı bağımsız olarak yapılan bir şey değildir.

Yargıç Fernando: Devrimciler dünyanın hiçbir yerinde hiç yanlış yapmazlarmı?

13. Sanık: Yanlışlar yapılmıştır, Gerçekte bu yanlışlardan ders alınmıştır. Gelecekte de yanlışlar olabilir.

Yargıç Fernando: Yanlış dedim. Yanlış hesaplama demek istedim.

13. Sanık: Halkın katılması ve aktif desteği olmadan devrim olmaz. Bizim görüşümüz bu.

5 Nisan 1971 de devlet gücünü ele geçirmenin JVP'nin kararı olduğu düşüncesini red ettiğimi daha öncede söylemiştim. Bu iddiayı kabul etmiyorum. Ama daha sonra öğrendiğim ve inkar etmediğim gibi, JVP'li belli yoldaşların dayanılmaz baskı karşısında mücadeleye baş vurdukları olaylar oldu.

Yeni Tomurcuklar Açacak

Mart 1971 de egemen sınıf için ülkede ki devrimci hareketleri, özellikle JVP'yı ezmek zorunluluğu doğdu ve öyle yaptılar. Sonuç Nisan olayları idi Ben tüm bunları karşı - devrim tarafından başlatılmış olaylar olarak yorumluyorum. Bu, 5 Nisan da kapitalist baskıya karşı çıkan, yada başkaları tarafından alınmış kararı JVP kararı sanan ve hatta başka bir alternatifin yokluğunda kendi başına buna karar veren hiçbir kimsenin karşı - devrimci olduğunu göstermez. Bir çok yakın yoldaş artık yaşamıyor. Matara bölgesi devrimci önderlerinin tümü artık yok. Yoldaş Susil Wickrema, Deniyaya'dan yoldaş Jayatissa, Piyatassa, Loku Mahatmaya, Suraweera,

Jayaweera yoldaşlar, Bogahawatta kardeşler, hepsi kişisel arkadaşlar, dost yoldaşlardı. Sonlarından kimse söz edemiyor. Evlerinden soruşturduğumda bütün öğrendiğim artık yaşayanlar arasında bulunmadıkları oldu.

Sayın Başkan, benim için nisan olayları kapitalist sınıfın, sınıf olarak varlığının giderek proletarya tarafından tehdit edildiğinin farkına varması idi. Ülkenin kapitalist sınıfının, kapitalist sistemi proletaryadan korumak için giriştiği karşı - devrimci hareketin sonucuydu. JVP nin yasaklanması o hareketin bir parçası oldu. JVP ile ilişkili, ancak sol partilere bağlı çok sayıda kişi öldürüldü. JVP ile ilişkili birçok kişinin yanısıra bizle ilişkisiz çok sayıda insanda ceza evlerine kapatıldı. Özel olarak JVP, genel olarak da devrimci hareket üstünde baskıyı sürdürmek imkanı doğdu.

Sonuç olarak söyleyeceklerim şunlar: Kapitalist sınıfın geçici bir zafer kazandığını kabul ediyorum. Ama bunu proleterya için bir yenilgi olarak görmüyorum. Bu, proletarya için büyük bir geri çekilme. Evet, büyük bir geri çekilme d'yorum. Geri çekilme yenilgi değildir, toparlanıp yeniden zafere yürünmesi mümkün bir aşamadır. Hiçbir devrimci hareket başlangıcından sonuna kadar durmaksızın zafere koşmamıştır. Geri çekilmelerin izlediği ileri yürüyüşler devrimci hareketlerde olağandır. Bugün karşı karşıya olduğumuz durum bu, ve ben bu ortamda sorgu vermek için önünüze geldim. Burada, kişisel çıkarlar uğruna ilkelerimden taviz vermeden konuştum. Marksistim ve hiçbir zaman pişmanlık duymadım. Burada kendimi değil Marksist ilkeleri

savunuyorum. Çünkü devrimci bir Marksist olarak savunacak başka bir şeyim yok.

Kapitalist sınıf nisan olaylarında ne kazanmayı umduysa umsun, bu olayların nihai sonuçlarını devrimci bir şair çok daha önce şu kıtayla dile getirdi.

«Toprağa saçılmış, solmuş yatan bu çiçek

Kokusu kalacak hiç ölmeyecek

Güzelliğini sınırsızlığın sınırlarına yükseltmek için

Yeni tomurcuklar açacak ve çoğalacak.»

Ozan kendisini açık ve basit sözlerle ifade ediyor. Devrimin çiçekleri açmıştı, ama şimdi solmuş ve ölü olarak yatıyorlar. Ancak kokuları kaybolmadan. Bu kokuyu canlandırmak için yeni tomurcuklar açmaya devam edecek. Ve aslında, Baylar, kapitalist davanın, başarısını kutlamak için gerçek hiçbir nedeni yok. Zira sınıf savaşında zafer proletarya en sonunda kazanıncaya kadar el değiştirebilir. Bizim inancımız bu. Söyleyeceklerim bu kadar.

ROHAN WİJEWEERA

«Repression in Ceylon»
New Left Review Mart/Nisan S. 84

KRONOLOJİ

27 Şubat — Kolombo mitinginde JVP liderleri polisin baskısı durmazsa hükümete karşı harekete geçeceklerini ihtar ediyorlar.

Mart başı — Polis ve güvenlik kuvvetleri bir ayaklanma ihtimaline karşı genel hazırlığa başlıyor.

6 Mart — ABD elçiliği bir grup tarafından basılıyor. Bir polis müfettişi öldürülüyor. JVP olayla ilgisi olmadığını açıklıyor.

6-12 Mart — Seri patlamalar. Esdamula'da el yapısı bomba imalathanesinde patlama.

14 Mart — Geniş bir ayaklanma tehditine karşı güvenlik kuvvetleri teyakkuz haline geçti.

15 Mart — JVP liderleri ABD elçiliği saldırısı dolayısıyla göz altına alınıyorlar. Ancak hiç bir delil yok ve hiç bir zaman da bulunamıyor.

16 Mart — Olağan üstü durum ilan ediliyor. Hükümete geniş yetkiler veriliyor: Toplantı ve gösterileri yasaklamak, basını denetlemek, sokağa çıkma yasağı ilan etmek, mallara el koymak.

21 Mart — Seylan Üniversitesi'nde patlayıcı madde bulunması üzerine yağma-kundakçılık-mülkiyete tecavüz-patlayıcı maddeyle hasar meydana

getirme suçları için ölüm cezası öneren kanun kabul ediliyor.

23 Mart — Bandaranaike meclis konuşmasında JVP'nin geniş çaplı şiddet kampanyası başlatacağına dair yazılı deliller (saldırı yerlerini ve güçlerini gösteren haritalar), ifadeler, geniş çapta toplanmış imal edilmiş-çalınmış silah ve patlayıcı madde ele geçirildiğini iddia ediyor.

16 Mart-5 Nisan — Bütün ülkede JVP ile ilişkili oldukları ileri sürülen özellikle genç insanlar tutuklandı. 20 gün içinde 450 tutuklu. Seylan Üniversitesi'nde polisle çatışmalar.

5 Nisan — Hükümetin, tüm hazırlıklarını yokettiğini sandığı genel, iyi yönetilen bir saldırı patlak veriyor. 25 polis karakoluna saldırıldığı öğreniliyor.

Sol kanat sendikalar, Sendika Örgütleri Birleşik Konseyi'nde hükümeti tamamiyle desteklediklerini belirtiyorlar ve orduya yardımcı olmak üzere ihtiyat birlikleri kuruyorlar.

6 Nisan — JVP'nin faaliyetleri yasaklandı. Gün batımından şafağa kadar sokağa çıkma yasağı kondu.

13 Nisan — Kuzey Kore elçisi ve mensupları ülke dışına çıkartıldı, ancak, ilişkiler kesilmedi.

23 Nisan — 3000 kişi gözaltında.

Nisan sonunda hükümet otoritesi kuruluyor. 1200 kişi tutuklu, hemen hepsi 15-23 yaşlarında; tutuklular «rehabilitasyon», (toplama) kamplarına yerleştiriliyorlar.

1 Mayıs — Hükümet, direnenleri teslim olmaya çağırıyor.

3 Mayıs — 3188 kişi teslim oluyor.

Ağustos'ta bazı tutuklular serbest bırakıldılar.

Eylül'e kadar ormanlarda gerilla grupları direnişlerini sürdürdüler.

Kasım'a kadar Kolombo'da sokağa çıkma yasağı var.

Ağustos'ta «Rehabilitasyon» Komitesi kuruluyor; Komite'de, Komünist partisinden 1 bakan (genel sekreter), LSSP'den genel sekreter, SLFP'den 6 bakan yer alıyor.

6 Nisan 1972'de, «Suç Adalet Komisyonu» kanunu meclisten geçerken Komünist Partisi'nde ihtilaf çıkıyor, 6 milletvekili ihraç ediliyor.

13 Haziran — İlk duruşmalar Suç Adalet Komisyonu tarafından başlatılıyor. 41 lider zanlısı sanık yargılanıyor. Bunlardan üç önemli sanık Rohan Wijeweera, Mahinda Wijesekara, Susil Siri Wardena da yargılanıyor. Ayrıca sanıklardan biri Bandaranaike'nin oğlu, Çin yanlısı Komünist Parti militanlarından Sam D. Bandaranaike.

Sanıklardan LSSP milletvekili Vasudeva Nanayakkara serbest bırakılıyor ve partisinin sol kanadında önem kazanıyor.

Çin yanlısı komünistlerin lideri N. Shanmurat Hasan serbest bırakılıyor, Hükümetle işbirliği eğiliminde olan partisinde bir karşı-fraksiyon meydana getirerek başarılı oluyor.

1972 boyunca duruşmalar sürüyor, 3 kişi harekete ihanet ediyor.

Moskova yanlısı Komünist Partisi, Ağustos kongresinde sola kayıyor, genel sekreter Keuneman'a karşı eğilimler beliriyor.

Kasım 1972 — LSSP'de, Merkez Komitesi hükümet yanlısı olmasına rağmen sol kanat temsilcileri güçleniyorlar.

Yıl boyunca genel olarak devlet politikasında sola kayış göze çarpıyor; devlet kontrolü, millileştirmeler, Toprak Reformu uygulamaları başlıyor. Sağa karşı, özellikle UNP (Birleşik Ulusal Parti) ye karşı sert tutum uygulanıyor. Ekonomik kötüleşiyor. Siyasal durgunluk hüküm sürüyor ve bu arada duruşmalar devam ediyor.

Üniversite açlıktan kapandı.

1973 — Tecille serbest bırakılanlar var.

Rohan Wijeweera, Mahinda Wijesekera, Susil Sri Wardena hala hapiste.

DİP NOTLAR

(1) E.F.C. Ludowyk,**The Story of Ceylon,** Londra 1967, s. 195-9.

(2) B.H. Farmer, **Ceylon - A Divided Nation,** Londra 1963.

(3) Ludowyk, s. 246 ve S.A. Pakeman, **Ceylon,** Londra 1964, s. 155.

(4) Pakeman, s. 126.

(5) G.J. Lerski, **Origins of Trotskyism ın Ceylon,** Stanford 1968, s. 222-5 ve 233-9.

(6) D.E. Smith (ed.), **South Asian Politics and Religion,** Princeton 1966, s. 490-9.

(7) Marshall Singer, **The Emerging Elite: A study of Political Leadership in Ceylon,** Cambridge, Mass. 1964, s. 85-87.

(8) **Seylan Merkez Bankası,** Yıllık Rapor 1969.

(9) **Ferguson'un Seylan Müdürlüğü,** 1970-1.

(10) **Seylan Merkez Bankası,** Yıllık Rapor, 1969.

(11) **Le Monde,** 18 Haziran 1971.

(12) a.g.e.

(13) a.g.e.

(14) «Ceylon Needs Foreign Aid», G. Uswatte-Aratchi, **Asian Report** Cilt 1, No. 2, Ocak 1968.

(15) **The Daily Telgraph**, 27 Ekim 1970.

(16) SLFP — Ulusal Burjuvazinin Temsilcisi, **Vi-Mukti** No. 7, 20 Aralık 1970.

(17) «Köylülük Seylan Devriminin **Temel Gücü**dür», **Vimukti** No. 4, 30 Aralık 1970.

(18) **Ceylon Sunday Observer;** da JVP'nin Deshapremi Öğrenci Cephesi başkanıyla konuşma, 11 Ağustos 1970.

(19) «Hükümeti destekliyeceğiz fakat somut sonuçlar görmek istiyoruz, diyor JVP lideri» **Ceylon Daily News** 11 Ağustos 1970.

(20) «Eğer mahkum edilirsek...» **Vimukti** No. 4, 30 Eylül 1970.

(21) **Vimukti** No. 5, 1 Kasım 1970 sayısında «Endonezya'dan alınacak dersler» adlı yazıda şöyle deniyordu: «Komünistler, yeni-sömürgecilerin elindeki en güçlü silahın karşı-devrim faaliyetleri olduğunu kabul etmemişlerdi. Bunun için de kendilerini böyle bir duruma karşı hazırlamamışlar veya örgütlenmemişlerdi. Hataları kısaca, düşmanın özelliğini kavrayamamaları. Mao'nun sözlerini, anlamadan, uygulamadan papağan gibi tekrarlamaları ve ezilen sınıfları ulusal burjuvaziye karşı savaşmak üzere silahlandırmadaki başarısızlıklarıydı. Bu hatalardan dolayı komünist parti, sağ kanadı alt etme güçünden yoksundu. Endonezya'da hayatlarını feda edenler, bizlere unutulmayacak bir ders verdiler.

(22) **Financial Times**, 6 Nisan 1971.

(23) **New York Times**, 25 Nisan 1971.

(24) **The Guardian**, 12 Nisan 1971, Diğer haberler sadece 6 bölgeden bahsediyorlar.

(25) **Evening Standard**, 12 Nisan 1971.

(26) **The Guardian**, 24 Nisan, Elpitya'nın hükümet kuvvetlerinin eline geçişini bildirdi; **The İnternational Herald Tribune**, 26 Nisan Deniyaya'nın hükümet kuvvetlerinin eline geçişini bildirdi.

(27) **Le Monde**, 30 Nisan 1971.

(28) **The Times**, 4 Mayıs 1971.

(29) **Financial Times**, 6 Mayıs 1971.

(30) **İnternational Herald Tribune**, 20 Nisan 1971.

(31) **New York Times**, 25 Nisan 1971.

(32) **Nouvel Observateur**, 23 Mayıs 1971.

(33) **Washington Post**, 9 Mayıs 1971.

(34) **New York Times**, 25 Nisan 1971.

(35) **Le Monde**, 16 Haziran 1971. Decorney'un, Le Monde'un 16 Haziran tarihli sayısında başlayan ayaklanma konusundaki dört seri yazısı başkaldırı ve sonradan bastırılması hakkında önemli bilgiler veriyor.

(36) **Daily Telgraph**, 14 Nisan 1971.

(37) **Daily Telgraph**, 21 Nisan 1971.

(38) **The Times**, 21 Nisan 1971.

(39) **The Sunday Times,** 25 Nisan 1971.

(40) Bu yardımlar hakkında İngiltere'nin ilk resmi açıklaması parlamentoda bir Muhafazakar Parti üyesi tarafından sonucu şüpheli, keyfi bir davranış suçlaması ile verilen soru önergesine cevap olarak 22 Nisan'da yapıldı. Altı ay içinde üçüncü kez, bir halk hareketi İngiliz silahları ve eğitimi ile donatılmış bir ordu tarafından bastırılıyordu. Eylül 1970'te Kral Hüseyin'in Bedevi ordusu (önceki arap Lejyonu) Filistin direniş hareketine karşı canice bir saldırıya geçmişti. Mart 1971'de Pakistan ordusu Bengal halkına saldırmıştı. Bir kaç ay sonra da Sudan'da Sandhurst eğitimli Sudan ordusu dördüncü kez bir katliama girişti. İş yeni sömürgecilikteki vahşiliğe gelince, iç politikada yumuşaklığı ile övünen Britanya emperyalizmi ile hiç bir sömürgen güç boy ölçüşemez. İrlanda'da süregelen cinayetler de İngilizlerin şiddet geleneğinin devamıdır.

(41) 16 Nisan'da Hint gazetesi **The Hindu,** şöyle yazıyordu: «Bağımsızlıktan beri ilk kez Hindistan'ın savunma personeli sıkıntıda olan dost bir komşu ülkeye yardıma gönderildi. Bu Hindistan'ın Birleşmiş Milletler öncülüğündeki uluslararası barışı sağlama çabalarına olan katkısını güçlendiriyor.

(42) **The Daily Telgraph** ve **The Hindu,** 18 Nisan.

(43) **Daily Telgraph,** 21 Nisan 1971.

(44) **The Hindu,** 22 Nisan 1971.

(45) **Financial Times**, 6 Mayıs 1971.

(46) **The Times**, 22 Nisan 1971.

(47) 26 Mayıs'ta **Ceylon Daily News'** ta yayınlanan, Çin mektubunun metni yazıda yer almaktadır. Haziran'da bildirildiğine göre Pekin'deki Seylan Büyükelçisi I.A. Karannagoda ile bir konuşmasında Çu En-Lay «Guevarist» terimini inkar ederek Guevara'nın kendisinin politik eylemini eleştirmiş. «Büyükelçi Çin Başbakanı'nın, sol kanat hükümetine saldıranların «devrimciler» oluşuna şaştığını söyledi. Çu En-Lay şöyle devam etmiş: «Seylan»da Bayan Bandaranaike'den başka kimi destekliyebiliriz ki?» (**Morning Star**, 21 Haziran 1971 Kolombo'dan bildirilen haberden.) Seylan'a sağlanan ekonomik yardım, tek başına Çin'in resmi devlet politikasının bir parçası, önceden Seylan'a yapılmakta olan ekonomik yardımın bir devamı olarak düşünülebilir. Fakat Bandaranaike'ye gönderilen mektup açık bir Politik desteği gösteriyor, borcun ödeme müddeti de Çin politikasının bambaşka bir karakterde olduğuna şüphe bırakmıyor.

(48) **Daily Telgraph**, 6 Mayıs 1971.

(49) A. Neuberg, **Silahlı Ayaklanma**, NLB Londra, s. 25. Bölüm 2, «Bolşevizm ve Ayaklanma», Lenin'in ayaklanmaya karşı tavrını koyuyor.

TEORİ YAYINLARI

- **Proletarya Partisi Üzerine** — **LENİN** — **6.T.L.**

- **Kore Devrimi Üzerine.** — **KİM İL SUNG** — **10.L.T.**

- **Seylan; 1971 Nisan Ayaklanması**

ROHAN WİJEWEERA
FRED HALLIDAY
10.T.L.

- **Vietnam; Yüzyıllık Ulusal Mücadele ÇIKIYOR**

İSTEME ADRESİ: P.K. 226 KIZILAY/ANKARA

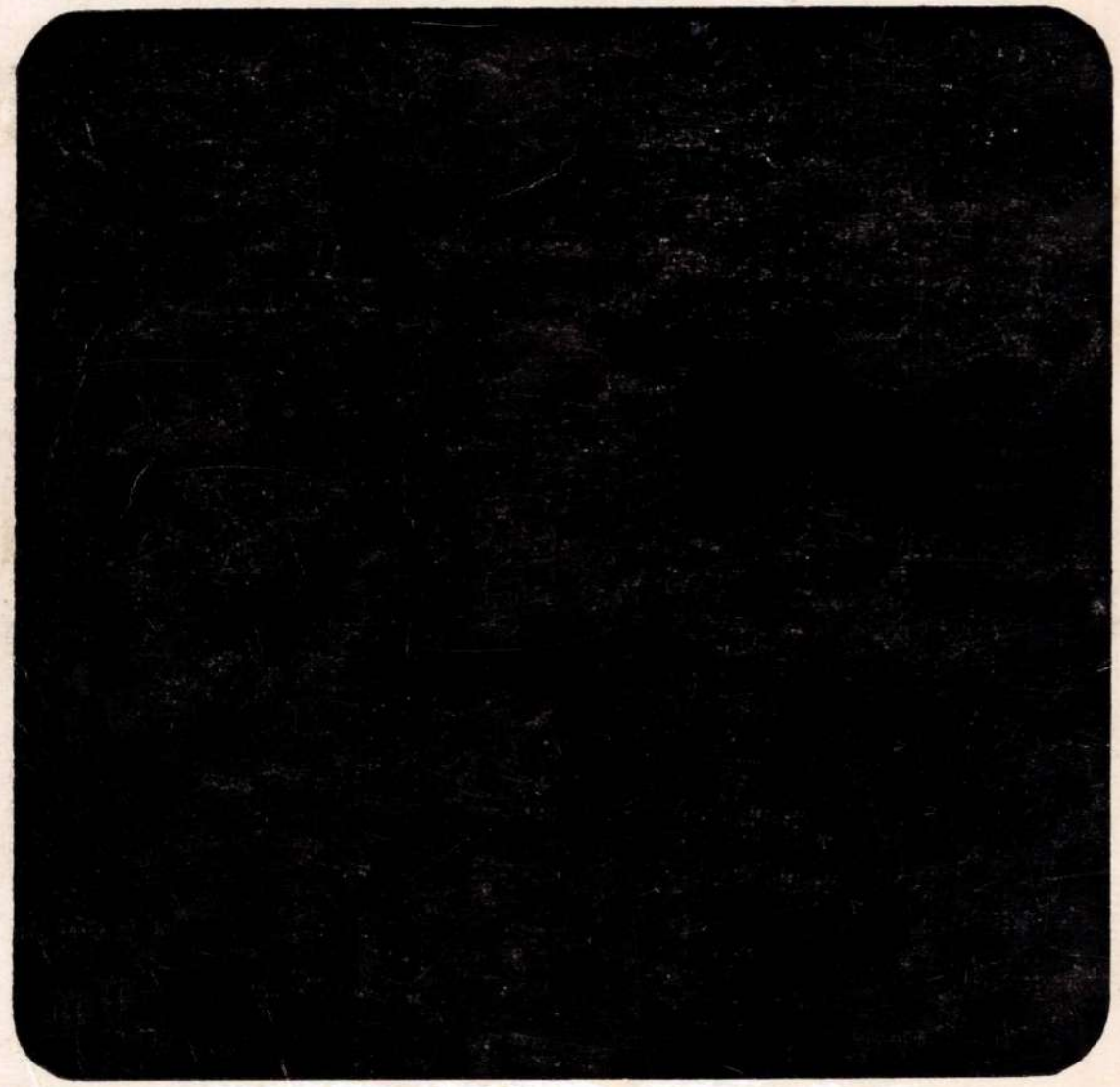

Fiatı : 10 TL.